

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Hospodářská kriminalita v krajích ČR: podobnosti a rozdíly
Diplomová práce

2023

Bc. Kateřina Urbánková

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina Urbánková**
Osobní číslo: **E21027**
Studijní program: **N0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Ekonomika veřejného sektoru**
Téma práce: **Hospodářská kriminalita v krajích ČR: podobnosti a rozdíly**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Hospodářská kriminalita představuje negativní společenský jev s nezanedbatelným dopadem na veřejné finance. Cílem práce je na základě vymezení podstaty hospodářské kriminality, jejích forem a dopadů na ekonomiku a společnost obecně provést mezikrajské srovnání vývoje vybraných aspektů hospodářské kriminality za účelem zjištění rozdílnosti regionů ČR. V druhém plánu pak jde o posouzení možných příčin odlišností zjištěných v provedeném mezikrajském srovnání.

Osnova:

- Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
- Stanovení cílů práce a hypotézy, volba metod.
- Hospodářská kriminalita – podstata, formy, příčiny a důsledky.
- Mezikrajské srovnání vývoje vybraných indikátorů hospodářské kriminality.
- Formulace závěrů a doporučení.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací: **–**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BUTTON M., HOCK B., SHEPHERD, D. (2022). *Economic Crime: From Conception to Response*. New York: Routledge.
FRYŠTÁK, M. (2007). *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Ostrava: Key Publishing.
CHMELÍK, J., BRUNA, E. (2015). *Hospodářská a ekonomická trestná činnost*. Praha: Eupress.
MANNING, G. A. (2011). *Financial Investigation and Forensic Accounting*. 3th Edition. Boca Raton: CRC Press.
VÁLKOVÁ, H. a kol. (2012). *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání diplomové práce: **1. září 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2023**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jan Černožský, Ph.D. v.r.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2022

Prohlašuji:

Práci s názvem Hospodářská kriminalita v krajích ČR: podobnosti a rozdíly jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 6. 2023

Kateřina Urbánková v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc. za všestrannou pomoc, množství cenných a inspirativních rad i poskytnuté materiály. Především ale děkuji za velkou trpělivost a ochotu při konzultacích poskytnutých ke zpracování této práce. Také bych ráda poděkovala své rodině, blízkým i přátelům za podporu ve studiu.

ANOTACE

Diplomová práce se zaměřuje na analýzu vývoje hospodářské kriminality v krajích České republiky. Nejprve je věnována pozornost stanovení podstaty hospodářské kriminality a určení její rozdílnosti vůči obdobně využívaným pojmům. Následně se práce zaměřuje na specifikování pachatelů, obětí i ostatních subjektů, forem, příčin, dopadů a prevence hospodářských trestných činů. Cílem této diplomové práce je provést mezikrajské srovnání vývoje hospodářské kriminality mezi lety 2012 až 2021, učinit mezikrajské srovnání příslušných skupin trestných činů v roce 2014 a 2021 a posoudit příčiny způsobující hospodářské trestné činy v krajích České republiky v roce 2014 i 2021. Výsledky analýzy lineárních trendů počtu registrovaných trestných činů ukazují, že vývoj počtu registrovaných trestných činů mezi lety 2012 až 2021 v jednotlivých krajích neodpovídal vývoji počtu registrovaných trestných činů v České republice jako celku ve stejném časovém období. Z bodové metody vyplývá, že minimálně polovinu krajů v České republice bylo možné v období 2012 až 2021 označit alespoň za spíše bezpečné. Výsledky porovnání změny počtu registrovaných trestných činů a změny procentního podílu uvádí, že pouze dvě skupiny trestných činů ze sedmi dosahovaly mezi rokem 2014 a 2021 stejného charakteru změny. Z regresní analýzy všech krajů České republiky vyplývá, že v roce 2014 i 2021 ovlivňovaly vzniklé ekonomické subjekty, hrubý domácí produkt, cizinci a hustota zalidnění významně počet registrovaných trestných činů v krajích České republiky. Výsledky regresní analýzy krajů České republiky bez odlehlých hodnot ukazují, že v roce 2014 i 2021 ovlivňoval věk a vzniklé ekonomické subjekty významně počet registrovaných trestných činů v krajích České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

registrované trestné činy, hospodářská kriminalita, subjekty hospodářské kriminality, formy hospodářské kriminality, příčiny hospodářské kriminality, dopady hospodářské kriminality, prevence hospodářské kriminality, kraje České republiky

TITLE

Economic crime in the regions of the Czech Republic: similarities and differences

ANNOTATION

The diploma thesis focuses on the analysis of the development of economic crime in the regions of the Czech Republic. Firstly, attention is paid to defining the essence of economic crime and determining its difference from similarly used terms. Subsequently, the thesis focuses on the specification of perpetrators, victims and other subjects, forms, causes, impacts and prevention of economic crimes. The aim of this thesis is to make an interregional comparison of the development of economic crime between 2012 and 2021, to make an interregional comparison of the relevant groups of crimes in 2014 and 2021 and to assess the causes of economic crime in the regions of the Czech Republic in 2014 and 2021. The results of the linear trends analysis of the number of registered crimes show that the development of the number of registered crimes in individual regions between 2012 and 2021 did not correspond to the development of the number of registered crimes in the whole Czech Republic in the same time period. The point method shows that at least half of the regions in the Czech Republic could be described as at least rather safe in the period from 2012 to 2021. The results of the comparison of the change in the number of registered crimes and the percentage change show that only two groups of crimes out of seven achieved the same type of change between 2014 and 2021. The regression analysis of all regions of the Czech Republic shows that the number of registered crimes in the regions of the Czech Republic was significantly influenced by the created economic entities, gross domestic product, foreigners and population density in 2014 and 2021. The results of the regression analysis of the regions of the Czech Republic without outliers show that the number of registered crimes in the regions of the Czech Republic was significantly influenced by the age and the created economic entities in 2014 and 2021.

KEYWORDS

registered crimes, economic crime, subjects of economic crime, forms of economic crime, causes of economic crime, impacts of economic crime, prevention of economic crime, regions of the Czech Republic

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	10
SEZNAM ZKRATEK	11
ÚVOD	13
1 VYMEZENÍ VÝCHOZÍCH POJMŮ	15
1.1 Hospodářská kriminalita	15
1.2 Ekonomická kriminalita	20
1.3 Kriminalita bílých límečků	21
1.4 Finanční kriminalita	22
1.5 Korupce a úplatkářství	24
2 CHARAKTERISTIKA HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY	26
2.1 Subjekty hospodářské kriminality	27
2.1.1 Pachatel	27
2.1.2 Oběť	34
2.1.3 Trojúhelník analýzy kriminality	35
2.2 Formy	36
2.2.1 Trestné činy proti majetku	37
2.2.2 Trestné činy hospodářské	38
2.3 Příčiny – kriminogenní faktory	39
2.3.1 Ekonomické faktory	40
2.3.2 Organizačně technické faktory	41
2.3.3 Sociálně kulturní faktory	44
2.4 Dopady	48
2.5 Prevence	49
2.5.1 Instituce zabývající se hospodářskou kriminalitou	52
3 METODIKA ZPRACOVÁNÍ	57
4 MEZIKRAJSKÉ SROVNÁNÍ VÝVOJE HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE	63
4.1 Mezikrajský přehled hospodářské kriminality v období 2012 až 2021	64
4.2 Mezikrajské srovnání skupin trestných činů v roce 2014 a 2021	68

5 ZJIŠTOVÁNÍ PŘÍČIN HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY	75
ZÁVĚR	92
POUŽITÁ LITERATURA	97
SEZNAM PŘÍLOH.....	108

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1: Trojúhelník analýzy kriminality	36
Obrázek 2: Trend počtu RTC v České republice v letech 2012 až 2021	64
Tabulka 1: Škálování skupin TČ v letech 2012 až 2021	63
Tabulka 2: Parametry trendů počtu RTC v krajích ČR v letech 2012 až 2021	65
Tabulka 3: Počet bodů podle počtu RTC v krajích ČR v letech 2012 až 2021 a jejich zařazení do skupin podle stupně bezpečnosti.....	67
Tabulka 4: Obohacovací TČ – změna v roce 2021 oproti roku 2014	68
Tabulka 5: Poškozovací TČ – změna v roce 2021 oproti roku 2014	69
Tabulka 6: TČ postihující legalizaci výnosů z trestné činnosti – změna v roce 2021 oproti roku 2014.....	70
Tabulka 7: TČ proti měně a platebním prostředkům – změna v roce 2021 oproti roku 2014	71
Tabulka 8: TČ daňové, poplatkové a devizové – změna v roce 2021 oproti roku 2014.....	71
Tabulka 9: TČ proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou – změna v roce 2021 oproti roku 2014	72
Tabulka 10: TČ proti průmyslovým právům a proti autorskému právu – změna v roce 2021 oproti roku 2014.....	73
Tabulka 11: Počet RTC v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021	75
Tabulka 12: Počet absolventů vysoké školy podle trvalého bydliště v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021	76
Tabulka 13: Počet obyvatel ve věku od 40 do 60 let v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021 ..	77
Tabulka 14: Počet cizinců v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021	78
Tabulka 15: Počet vzniklých ekonomických subjektů v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021	79
Tabulka 16: Obecná míra nezaměstnanosti v % v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021.....	80
Tabulka 17: Hustota obyvatelstva na km ² v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021	81
Tabulka 18: Hrubý domácí produkt v mil. Kč (běžné ceny) v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021	82
Tabulka 19: Významnost vybraných kriminogenních faktorů v roce 2014 a roce 2021	83
Tabulka 20: Odlehlost počtu RTC a vybraných kriminogenních faktorů za roky 2014 a 2021	86
Tabulka 21: Významnost vybraných kriminogenních faktorů v roce 2014 a roce 2021 bez odlehlých hodnot.....	87

SEZNAM ZKRATEK

AFCOS	Anti-Fraud Coordinating Service
BIS	Bezpečnostní informační služba
ČOI	Česká obchodní inspekce
ČSÚ	Český statistický úřad
EJN	European Judicial Network
EPPO	European Public Prosecutor's Office
Eurojust	European Union Agency for Criminal Justice Cooperation
Europol	European Union Agency for Law Enforcement Cooperation
FATF	Financial Action Task Force
FAÚ	Finanční analytický úřad
HDP	hrubý domácí produkt
HKK	Královéhradecký kraj
IMF	International Monetary Fund
Interpol	International Criminal Police Organization
JHC	Jihočeský kraj
JHM	Jihomoravský kraj
km ²	kilometr čtvereční
KVK	Karlovarský kraj
LBK	Liberecký kraj
MSK	Moravskoslezský kraj
NCOZ SKPV	Národní centrála proti organizovanému zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad

OLAF	Office de Lutte Anti-Fraude
OLK	Olomoucký kraj
PAK	Pardubický kraj
PHA	Hlavní město Praha
PLK	Plzeňský kraj
R ²	koeficient determinace
RČ	registrované trestné činy
SKPV	Služby kriminální policie a vyšetřování
STC	Středočeský kraj
TČ	trestný čin
ULK	Ústecký kraj
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
VYS	Kraj Vysočina
WB	World Bank
ZLK	Zlínský kraj

ÚVOD

Hospodářská kriminalita je poměrně nový specifický druh trestné činnosti, který byl definován až v první polovině 20. století. Tento druh kriminality je považován za jeden z nejvíce nebezpečných zejména pro jeho negativní působení na kvalitu života i celou společnost a pro vysoké škody, které vyvolává. Podobně jako ostatní druhy kriminality i hospodářská trestná činnost má své specifické pachatele, které mohou ovšem tvořit fyzické, ale také právnické osoby. Na tento druh kriminality je možné nahlížet z mnoha různých pohledů a na základě toho do něho řadit různé trestné činy. Existuje rovněž velké množství kriminogenních faktorů, které mohou stát za páčáním těchto nezákonných aktivit.

Aktuálnost tohoto negativního společenského jevu lze vidět dennodenně i v běžném životě. V důsledku neustálého vývoje společnosti dochází k postupnému zdokonalování praktik pachatelů, kteří nacházejí nové cesty v provádění hospodářských trestných činů. Rozpoznání takovýchto nezákonných aktivit může být ovšem mnohdy velmi obtížné a je k tomu zapotřebí dostatečné množství znalostí z oboru. Vysoká latence hospodářské kriminality také mnoho nepřispívá k úspěšnému boji s tímto společenským problémem. Závažné jsou také dopady, které tato trestná činnost způsobuje, jelikož postihuje velké množství obětí – od jednotlivých občanů až po samotný stát. Výše uvedené problémy proto pravděpodobně vedly k tomu, že zejména v posledních desetiletích se těmito nezákonnými aktivitami zabývá velké množství institucí na národní i mezinárodní úrovni.

Hospodářská kriminalita představuje negativní společenský jev s nezanedbatelným dopadem na veřejné finance. Cílem práce je na základě vymezení podstaty hospodářské kriminality, jejích forem a dopadů na ekonomiku a společnost obecně provést mezikrajské srovnání vývoje vybraných aspektů hospodářské kriminality za účelem zjištění rozdílnosti regionů ČR. V druhém plánu pak jde o posouzení možných příčin odlišností zjištěných v provedeném mezikrajském srovnání.

K naplnění cíle práce jsou stanoveny tyto jednotlivé dílčí cíle:

- stanovit podstatu hospodářské kriminality a určit její rozdílnost vůči obdobně využívaným pojmům,
- specifikovat pachatele, oběti i ostatní subjekty, formy, příčiny, dopady a prevenci hospodářských trestných činů,

- provést mezikrajské srovnání vývoje hospodářské kriminality mezi lety 2012 až 2021,
- učinit mezikrajské srovnání příslušných skupin trestných činů v roce 2014 a 2021,
- posoudit příčiny způsobující hospodářské trestné činy v krajích České republiky v roce 2014 i 2021.

V rámci mezikrajského srovnání vývoje vybraných aspektů hospodářské kriminality a posouzení možných příčin odlišností byly v této diplomové práci ověřovány následující hypotézy:

- **Hypotéza 1:** „Vývoj počtu RTČ mezi lety 2012 až 2021 v jednotlivých krajích odpovídal vývoji počtu RTČ v České republice jako celku ve stejném časovém období.“
- **Hypotéza 2:** „Minimálně polovinu krajů v České republice bylo možné v období 2012 až 2021 označit alespoň za spíše bezpečné.“
- **Hypotéza 3:** „Změna počtu RTČ v příslušných skupinách trestných činů v jednotlivých krajích mezi rokem 2014 a rokem 2021 měla stejný charakter jako změna jejich procentního podílu počtu RTČ na počtu za celou Českou republiku.“
- **Hypotéza 4:** „V roce 2014 i 2021 ovlivňovaly vybrané kriminogenní faktory významně počet RTČ v krajích České republiky.“

Ke zpracování této práce byla využita česká i zahraniční odborná literatura, příspěvky ze sborníků, odborné články, zákony a informace z webových stránek. Data k počtům registrovaných trestných činů v letech 2012 až 2021 byla převzata ze statistik kriminality na webových stránkách Policie České republiky. Pro vybrané kriminogenní faktory za rok 2014 a 2021 byla použita data z veřejné databáze Českého statistického úřadu.

1 VYMEZENÍ VÝCHOZÍCH POJMŮ

Pojem hospodářská kriminalita je velice široké označení. Z toho důvodu může v praxi zahrnovat také jiná pojmenování, mezi která patří ekonomická kriminalita či kriminalita bílých límečků. S problematikou hospodářské kriminality lze ovšem spojit rovněž další pojmy – finanční kriminalitu i korupci a úplatkářství.

Tato kapitola se nejprve zaměřuje na definování hospodářské kriminality. Následně uvádí její charakteristické znaky a popisuje jednotlivé směry jejího chápání. V druhé části jsou zpočátku vysvětleny pojmy ekonomie i ekonomika a posléze je vymezena také ekonomická kriminalita. Další část se orientuje na kriminalitu bílých límečků, přičemž nejprve popisuje originální znění této kriminální činnosti a poté specifikuje její pachatele. Ve čtvrté části této kapitoly je zpočátku definováno finanční právo, které je následně využito pro charakteristiku finanční kriminality. Zároveň je zde vysvětlen rozdíl mezi finanční a hospodářskou trestnou činností. Závěrečná pátá část detailně popisuje korupci i úplatkářství.

1.1 Hospodářská kriminalita

Ze všeho nejdříve je potřeba rozlišit pojmy hospodářská kriminalita a hospodářská trestná činnost. Hospodářská kriminalita je obecně širším pojetím oproti hospodářské trestné činnosti, jelikož zahrnuje veškeré delikty. Hospodářská trestná činnost naopak obsahuje pouze taková jednání, která jsou považována za trestné činy (Chmelík & Bruna, 2015). V této diplomové práci jsou ovšem se srovnatelným významem používána obě zmiňovaná označení, protože popisované delikty splňují znaky trestných činů. Ve stejné rovině je využíván také pojem hospodářská kriminální činnost¹. Výše zmiňovaný trestný čin „*je právním vyjádřením kriminálního deliktu.*“ (Chmelík & Bruna, 2015, s. 8) V této práci je toto označení rovněž zaměňováno s pojmem kriminální čin.

Hospodářskými trestnými činy stejně jako ostatními projevy kriminality se zabývá zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále trestní zákoník). Tento právní předpis nabyl účinnosti v roce 2010 a zároveň zrušil předešlý trestní zákon platný od roku 1961. Trestní zákoník se rozděluje na (Česká republika, 2009):

---

¹ Rozlišení hospodářské kriminality na trestné činy proti majetku a trestné činy hospodářské je použito pouze v kapitole 1.1, kapitole 2.2 a kapitole 3. V ostatních kapitolách je pojem hospodářské trestné činy chápán jako souhrnné označení pro trestné činy spadající do hospodářské kriminality (v této práci tedy pro trestné činy proti majetku a trestné činy hospodářské).

- část první – obecná část, jež v sobě zahrnuje působnost, trestní odpovědnost, okolnosti vylučující protiprávnost, zánik trestní odpovědnosti, sankce, zahrazení odsouzení, zvláštní ustanovení o některých pachatelích a výkladová ustanovení,
- část druhou – zvláštní část, která již v osmi hlavách definuje jednotlivé trestné činy,
- část třetí – přechodná a závěrečná ustanovení.

Hospodářská kriminalita je bezpochyby jedním z nejzávažnějších druhů kriminální činnosti, jelikož intenzita a četnost hospodářských trestných činů působí ve velké míře na kvalitu života v naší zemi. Důvodem je rovněž fakt, že tato kriminalita podstatným způsobem ovlivňuje příjmy, jež náleží státu. Jestliže jsou tyto příjmy ohroženy, dochází k znemožnění dlouhodobého a dostatečně kvalitního chodu státního mechanismu (Diblíková et al., 2001). Hospodářskou kriminalitu lze definovat jako „zaviněné (společensky škodlivé) jednání popsané ve zvláštní části trestního zákoníku, poškozující nebo ohrožující hospodářský pořádek, systém ekonomických a souvisejících právních vztahů, jejich fungování, práva a oprávněné zájmy subjektů těchto vztahů.“ (Chmelík & Bruna, 2015, s. 11) Z toho důvodu lze do tohoto druhu kriminality řadit všechna protiprávní jednání, jež podle Chmelíka & Bruny (2015):

- naplňují skutkovou podstatu trestných činů proti majetku nebo trestných činů hospodářských definovaných v trestním zákoníku, aniž by záleželo na postavení pachatele nebo
- splňují základní znaky jiného trestného činu, v jehož případě je pachatel nebo poškozený podnikatelským subjektem a protiprávní jednání souvisí s jeho podnikatelskou činností nebo
- naplňují skutkovou podstatu jiného trestného činu, kterého bylo dosaženo ve vztazích odvíjejících se od obchodního nebo pracovního práva k tíži zaměstnavatele či právního vztahu týkajícího se hospodářství, ekonomiky či financí nebo
- splňují charakteristické znaky jiného trestného činu spáchaného úřední osobou a trestného činu v souvislosti s úplatkářstvím nebo korupcí, kterého se dopustil představitel veřejné správy ve výkonu své pravomoci v rámci uskutečňování hospodářských úkolů v obecním zájmu či bylo takovéto jednání proti tomuto představiteli nasměrováno nebo
- jsou určena k legalizování výnosů z trestné činnosti nebo

- se řadí pod hospodářskou kriminalitu v mezinárodních dokumentech.

Charakteristickým znakem hospodářské kriminality je skutečnost, že činy do ní spadající negativně působí na stabilitu státu v sociální i ekonomické oblasti. Zároveň tyto činy postihují rozsáhlou skupinu osob (např. zaměstnance, věřitele, zákazníky či akcionáře). V porovnání s obecnou kriminalitou je množství zasažených osob skutečně vyšší, jelikož se mezi oběti řadí cíle, na které nezákonné aktivity míří přímo, tedy na právnické osoby provádějící své aktivity v ekonomické oblasti, ale i stát a občany (Grivna et al., 2019). Většinová část hospodářských kriminálních činů se vyznačuje tím, že je rovněž úmyslná. Skutkové podstaty mnoha trestných činů spadajících do hospodářské kriminality jsou formulovány abstraktně a souvisí s mimotrestními právními normami, což znamená, že pro spáchání takovýchto trestných činů je zapotřebí porušit rovněž příslušné normy. Z toho důvodu může v případě hospodářské kriminality vznikat daleko více právních omylů nežli u ostatních druhů kriminality. Trestné činy spadající do hospodářské kriminální činnosti mají běžně nenásilnou povahu. Zároveň se v této skupině objevují také činy omisivní (spočívající v nečinnosti nebo opomenutí) nebo činy ohrožovací. Hospodářské trestné činnosti je mnohdy věnována velice dlouhá příprava zahrnující plánování a organizování. Častokrát ji má na svědomí skupina pachatelů (někdy až zločinecká organizace), která si počíná velice sofistikovaným způsobem. Pachatelé rovněž často jednají v rámci velkých nadnárodních společností a svou kriminální činnost provádějí na území většího počtu států. Je tedy zcela běžné, že je trestný čin spáchán v jedné zemi a ke trestnému následku dojde v zemi jiné (např. styk mezi mateřskou a dceřinou společností). Za účelem zajištění dostatečné míry anonymity je zisk z této kriminální činnosti následně převáděn do zahraničí. U činů hospodářské kriminality je typická nízká kriminální citlivost², což je způsobeno osobní distancí mezi pachatelem a obětí či již zmiňovanou vysokou anonymitou. Tyto trestné činy jsou často považovány za tzv. kavalírské delikty, ale také za riziko podnikání nebo určitý stupeň schopností pachatele. Hospodářské kriminální činy mají rovněž velice nízkou objasněnost (tudíž vysokou latenci). Pachatelé se dokáží pohotově přizpůsobit nastalé situaci a dovedou nalézt výhodnou mezeru v platném právním systému. Hospodářská kriminalita má do značné míry konspirativní charakter, což znamená, že se jí pachatelé dopouští v utajení (z počátku se může zdát, že se jedná o legální podnikatelskou činnost). Trestné činy spadající pod tento druh kriminality je možné rozdělit na více samostatných činností, v rámci kterých jsou konkrétní pachatelé najímáni pouze na krátkou dobu. Prostřednictvím tohoto opatření lze

---

² Blíže viz kapitola 2.3.3

snadno zamezit takovými osobám v posouzení celkového obrazu trestné činnosti. Hospodářská kriminální činnost je velice úzce spjata s mezinárodním organizovaným zločinem. Pácháním tohoto druhu kriminality dochází k značně vysokým škodám, které mohou čítat až stovky miliard Kč. Trestné činy řadící se do této oblasti lze taktéž mnohdy obtížně dokázat. Orgány, které jsou činné v trestním řízení, jsou v případě tohoto druhu kriminální činnosti závislé na posudcích znalců. Zároveň jsou hospodářské trestné činy typické velkým množstvím materiálů, které je nutno opatřit, seznámit se s jejich obsahem a vyhodnotit (Válková et al., 2012). Tento druh kriminality se rovněž vyznačuje intenzivním působením na orgány činné v trestním řízení prostřednictvím sdělovacích prostředků či establishmentem v oblasti ekonomické a politické (Válková et al., 2019).

Na hospodářskou kriminalitu lze nahlížet ze čtyř základních pohledů – trestněprávního, kriminalistického, kriminologického a statistického. První tři pojetí jsou považována za základní a poslední ze zmíněných za pomocné, které je využíváno v policejní praxi.

Na **trestněprávní pojetí** nahlíží odborníci z mnoha směrů a Chmelík & Bruna (2015) uvádějí názory několika z nich. Dle Adolfa Dolenského je hospodářská kriminalita charakterizována útoky na majetek a podnikatelské aktivity. Teryngel (1991) označuje za hospodářské kriminální činy takové trestné činy, jejichž skutkové podstaty spadají pod trestné činy hospodářské takto vymezené v trestním zákoníku. Stát ovšem v tomto případě garantuje meze hospodářského života, které nelze překročit a dosahuje vynucení některých vztahů i pomocí trestního práva. Kromě toho Chmelík & Bruna (2015) považují tento druh kriminality za jednání, jež odpovídá skutkové podstatě některého trestného činu popisovaného v trestním zákoníku a orientuje se na hospodářskou činnost ekonomického subjektu (především v podnikatelské sféře). Hospodářskou kriminalitu lze také klasifikovat dle systematiky zvláštní části trestního zákoníku, jelikož trestné činy spadající pod tento druh kriminality jsou oproti starší verzi rozesety v několika hlavách zvláštní části. V jeho V. hlavě jsou obsaženy hospodářské trestné činy, jež spadají pod trestné činy majetkové. Mezi tyto patří trestná činnost, která lze klasifikovat jako podvodné jednání (např. dotační, úvěrový a pojistný podvod), dále trestné činy, jež je možné uvádět do vztahu s hospodářskou kriminální činností (např. legalizace výnosů z trestné činnosti), tzv. úpadkové trestné činy (např. zvýhodnění či poškození věřitele, porušení povinnosti v insolvenčním řízení, způsobení úpadku) nebo korupční jednání (např. pletichy v insolvenčním řízení). VI. hlava zahrnuje hospodářské trestné činy, které se dělí do čtyř oddílů (trestné činy proti měně a platebním prostředkům, trestné činy daňové, poplatkové a devizové, trestné činy proti závazným

pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou i trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu). Viktorová et al. (2004, citovaní v Chmelík & Bruna, 2015) vzájemně nahrazují pojem hospodářská kriminalita s kriminalitou ekonomickou. Podle těchto slovenských autorů ekonomická kriminalita představuje všechny trestné činy spáchané v souladu s trestním zákonem³, kdy je mezi pachatelem a poškozeným právní vztah na základě občanského, pracovního, obchodního nebo jiného práva. Musí být ovšem současně splněny následující dvě podmínky – ekonomické vztahy stanovené dle obecně závazných předpisů jsou porušeny a pachatel má z dané činnosti prospěch. Chmelík & Bruna (2015) považují hospodářskou kriminalitu za:

- kriminální činnost zaměřenou proti fungování hospodářského řádu, v rámci které mohou být zneužity i hospodářské nástroje nebo
- veškerou trestnou činnost páchanou na úkor hospodářského života společnosti (např. veškeré činy spadající do hospodářské kriminality, finanční kriminalita, trestné činy spojené s daněmi, kriminalita orientovaná proti veřejnosti, trestné činy spojené s ekonomikou, trestné činy dotýkající se podniku v širším smyslu) nebo
- všechny kriminální aktivity zasahující do oblasti ekonomiky, trestné činy proti majetku, jestliže jsou realizovány v ekonomice a nesměřují pouze proti jednotlivci, trestné činy hospodářské, korupce, zhárství a další.

Odborníci spatřují odlišnosti také v **kriminalistickém pojetí** hospodářské kriminality. Konrád et al. (1996) charakterizují tento druh kriminality jako heterogenní uskupení trestných činů zahrnující delikty, při nichž dochází ke zneužití důvěry, jež je klíčová pro správnou funkci trhu a hospodářského života. Následkem těchto činů poté dochází k ohrožení hospodářského pořádku a vzniku notných škod. Naopak Porada et al. (2001) uvádějí, že hospodářská kriminální činnost může být chápána jako kriminalita s absencí násilí, která se rovněž vyznačuje značnými sociálními a ekonomickými dopady na vnitřní stabilitu státu. Projevy tohoto druhu kriminality podle autorů představují složitý občanskoprávní, ekonomický a trestněprávní problém. K jeho řešení je zapotřebí speciální odbornost a neustálé uplatňování nových znalostí u pracovníků orgánů státní správy i trestního řízení.

Na **kriminologické pojetí** lze dle Chmelíka & Bruny (2015) nahlížet ze dvou pohledů. Americký kriminolog Edwin H. Sutherland definuje hospodářskou kriminalitu jako aktivity „bílých límečků“, tedy pachatelů z „nadsvětí“. Tuto skupinu trestných činů poté dává do

---

³ Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

protikladu s kriminalitou „modrých límečků“, páchanou zločinci z „podsvětí“ nebo jinak nazývanou také jako kriminalita „malého muže“. Kadeřábková (1999, citovaná v Chmelík & Bruna, 2015) pokládá hospodářskou kriminalitu za protiprávní ekonomické jednání vykonávané úmyslně, které se vyznačuje finančním nebo jiným prospěchem způsobujícím újmu konkrétnímu ekonomickému subjektu. Činy spadající do této definice lze dle autorky zařadit do trestných činů proti majetku nebo trestných činů hospodářských uvedených v trestním zákoníku.

Statistické pojetí je představováno dvěma základními statistickými soubory. Prvním je justiční (soudní) statistika, která za hospodářskou kriminalitu pokládá jen skutkové podstaty hospodářských trestných činů takto vymezených v trestním zákoníku (Gřivna et al., 2019). Naopak policejní statistika se řídí podle tzv. statistických číselníků, v nichž jsou jednotlivé činy hospodářské kriminality taxativně určeny pomocí skutkových podstat ve zvláštní části trestního zákoníku (Chmelík & Bruna, 2015). Konkrétně se podle policejní praxe jedná o trestné činy proti životu a zdraví, trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, trestné činy proti majetku, trestné činy hospodářské, trestné činy obecně nebezpečné, trestné činy proti životnímu prostředí a trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (Česká republika, 2009; Policie ČR, 2022).

1.2 Ekonomická kriminalita

Pro bližší definování následujícího označení je zapotřebí nejprve přiblížit pojem **ekonomie**, která je vnímána jako „*věda o činnostech, které se týkají výroby a směny statků, dále zkoumá, jak různé společnosti užívají omezené zdroje k výrobě užitečných komodit a jak je rozdělují mezi různé skupiny.*“ (Chmelík et al., 2005, s. 20) **Ekonomika** poté představuje systém, ve kterém probíhají ekonomické vztahy a lze jí dělit např. podle patologických jevů na ekonomiku legální, stínovou (šedou) a ilegální (černou). Legální ekonomika je taková ekonomika, která funguje v běžném právním prostředí. Stínová ekonomika se rovněž pohybuje v právním prostředí, ovšem někdy se může stát, že se z tohoto prostředí vychýlí a působí opačně, než bylo jejím záměrem. Ilegální ekonomika probíhá již mimo právní a společenský rámec, který je její existencí současně porušován. Ačkoli je každý z výše popsaných druhů ekonomiky odlišný, všechny mají jeden společný znak, kterým je zisk. Znakem pouze černé ekonomiky je poté kriminogenní prostředí, které vytváří podmínky pro páchaní trestných činů (Chmelík & Bruna, 2015).

Ekonomická kriminalita (economic crime) má stejně jako hospodářská kriminalita mnoho definic. Obecně je toto označení používáno spíše v zahraničí, ale tento pojem využívají především v posledních letech také někteří odborníci z České republiky (dále také ČR) (Chmelík & Bruna, 2015). Většina zahraničních i národních autorů se shoduje na tom, že ekonomická kriminalita v podstatě označuje stejné činy jako hospodářská kriminalita. Dle Daly (1989, citovaná v Button et al., 2022) a Shapiro (1990, citovaná v Button et al., 2022) lze všechny ekonomické trestné činy charakterizovat finanční motivací a skrytým podvodem. Někteří čeští odborníci ovšem uvádějí, že ekonomická a hospodářská kriminalita představuje dva odlišné pojmy. Baloun (1999, citovaný v Chmelík & Bruna, 2015) považuje ekonomickou kriminalitu za souhrnné označení pro hospodářskou a finanční kriminalitu. Častorál (2011) naproti tomu do ekonomické kriminality řadí pouze kriminalitu hospodářskou, která v sobě dále zahrnuje finanční kriminalitu. Fryšták (2007) je naopak zastáncem toho názoru, že oba pojmy splývají v jeden, a proto je lze považovat za synonyma. Navzdory různému chápání ekonomické kriminality se tato diplomová práce drží národního označení a tento druh trestné činnosti nazývá pouze kriminalitu hospodářskou.

1.3 Kriminalita bílých límečků

Pojem kriminalita bílých límečků (white-collar crime) nepředstavuje žádný právní termín pro konkrétní trestný čin, jelikož pachatele nelze nařknout z trestného činu bílých límečků (Button et al., 2022). Jedná se ve své podstatě o jedno z dalších možných označení hospodářské kriminality. Toto pojmenování vytvořil a poprvé aplikoval Edwin H. Sutherland v roce 1939, ovšem i v současné době je termín kriminalita bílých límečků hojně využíván. V originálním znění se jedná o trestné činy, kterých se dopustila vážená osoba na vysoké společenské pozici při výkonu své profese. Takovýto pachatel využívá své vysoké pozice a prestiže, která mu dodává potřebnou důvěryhodnost. Jak již bylo zmíněno, opakem kriminality bílých límečků je kriminalita modrých límečků (blue collar crime) (Fryšták, 2007).

V současné době označuje kriminalita bílých límečků „*hospodářskou trestnou činnost páchanou při výkonu profese představitelem legálního podnikání.*“ (Fryšták, 2007, s. 8) Pachatele lze definovat jako vybranou nejvýše postavenou společenskou vrstvu osob dopouštějící se hospodářské trestné činnosti. Navenek tito jedinci působí jako spořádaní a důvěryhodní občané, kteří jsou ve svém zaměstnání či podnikání velice úspěšní. Takto vymezení pachatelé jsou obvykle bezúhonní, s mimořádnými znalostmi v oboru, vysokou

mírou zodpovědnosti, rozsáhlými kompetencemi a podstatným vlivem v politické či ekonomické oblasti na určitém území. Kriminalita bílých límečků tedy tvoří faktické spojení politiky, průmyslu a businessu (Fryšták, 2007).

1.4 Finanční kriminalita

Základem pro vymezení finanční kriminality je **finanční právo**, podle kterého je stát jedním ze subjektů právních vztahů a disponuje či hospodáří s finančními prostředky. Finanční právo se především soustřeďuje na státní rozpočet a fondy, daně, cla a jiné povinné platby a dávky, poplatky, měnu a oběh peněžních prostředků, úvěry, devizové hospodářství či finanční trh (Chmelík et al., 2005). Podle Manninga (2011) je pro formulaci finanční kriminality rovněž důležitá existence:

- určité hodnoty,
- možnosti zcizení této hodnoty bez toho, aniž by byl pachatel dopaden,
- osoby ochotné spáchat trestný čin.

Finanční kriminalitu (financial crime) lze na rozdíl od té ekonomické označit jako specifický druh hospodářské trestné činnosti, který je současně považován za její nejdůležitější část (Šámal et al., 2001). Tato kriminalita se vyznačuje tím, že se nachází ve sféře bankovních a finančních institucí či na kapitálovém trhu. Rovněž sem spadá také krácení příjmů sociálního a zdravotního pojištění nebo příjmů státu na daních a jiných povinných platbách, ale také padělání peněz, šeků či případně dalších platebních instrumentů (Chmelík & Bruna, 2015). Nejobecněji lze finanční kriminalitu definovat jako „*kriminalitu, která napadá finanční soustavu, resp. instituce, které tuto soustavu tvoří.*“ (Chmelík et al., 2005, s. 25) Finanční instituce představují organizace, jež se orientují na finanční operace či peněžní a úvěrové obchody. Jejich úkolem je shromažďovat uvolněné finanční prostředky, ze kterých na základě souhlasu vlastníka poskytují úvěry fyzickým i právnickým osobám (Chmelík & Bruna, 2015). Mezi tyto instituce patří banky, pojišťovny, investiční společnosti a fondy, burzy, penzijní fondy nebo další finanční instituce s vysokým stupněm významnosti v tržním hospodářství, jelikož podstatným způsobem určují dynamiku hospodářského vývoje (Šámal et al., 2001). K typickým projevům finanční kriminality se řadí např. podvodné čerpání dotací od státu na určené rozvojové programy, dotací na odstraňování následků živelních pohrom či podpor zaměstnanosti (Gřivna et al., 2019).

Na rozdíl od hospodářské trestné činnosti je finanční kriminalita páchána pouze na určité části hospodářství, konkrétně na penězích a cenných papírech, které lze poměrně snadno odcizit a znovu je uplatnit na trhu. Dalším specifikem tohoto druhu kriminality je skutečnost, že pachatel nakládá s cizími prostředky, přičemž jeho vlastní prostředky jsou mnohonásobně menší. Odlišnosti finanční a hospodářské kriminality jsou spatřovány také ve vlastnostech pachatelů a poškozených. Pachatel má nad majetkem, se kterým disponuje, faktickou, ale také svěřenou moc. Pro poškozené, jež jsou zastoupeni v každé sociální vrstvě, představuje finanční kriminalita obrovskou ztrátu. Navzdory výše zmíněným odlišnostem ale mají finanční a hospodářské kriminální činy řadu společných znaků, mezi které patří (Chmelík et al., 2005):

- vysoká míra latence,
- variabilnost a dynamičnost – jedinci páchající hospodářské trestné činy jsou schopni rychle modifikovat své chování podle momentálních okolností nebo právního systému a obrátit je ve vlastní prospěch,
- konspirativní trestné činy – pachatelé mají vysokou kvalifikaci v oboru a jsou v součinnosti s najatými týmy odborníků, kterým za tímto účelem platí, tito specialisté ovšem netuší, k jakému účelu jejich aktivity slouží,
- propojenost mezi národy – zisk dosažený trestnou činností (vyjma investic) je zpravidla přesouván do peněžních ústavů v zahraničí, čímž je zajištěna vysoká míra anonymity pachatelů,
- vazba na mezinárodní organizovaný zločin.

Častorál (2011) uvádí, že dle Doporučení č. R (81) 12 k ekonomické kriminalitě přijaté Výborem ministrů Rady Evropy ze dne 25. června 1981 je ovšem finanční kriminalita považována za vymezení podobné ekonomické kriminalitě a tyto dva pojmy jsou v souhrnu nazvány ekonomickou kriminalitou. Toto pojmenování (tedy ekonomická kriminalita) bylo přijato a je uznáváno i na mezinárodní úrovni. Chmelík et al. (2005) jsou rovněž toho názoru, že finanční kriminalita spadá pod kriminalitu hospodářskou a zabírá v ní kvůli svým charakteristickým znakům specifické místo. Obě zmíněné kriminality se shodují v tom, že je velice náročné prokázat jednotlivé trestné činy a jejich vyšetřování žádá obsáhlé znalosti trestního, obchodního, finančního a občanského práva i dalších právních oblastí. Tato

diplomová práce se ztotožňuje s výše uvedeným chápáním finanční kriminality a považuje ji za součást kriminality hospodářské.

1.5 Korupce a úplatkářství

Korupci lze označit za určitou formu hospodářské trestné činnosti, jelikož s ní také úzce souvisí. Přesto ji ale samu o sobě, tedy jako jev, není možné nazvat hospodářskou kriminalitou (Chmelík & Bruna, 2015). Pojem korupce lze chápat jako „*vztah mezi dvěma subjekty, ať jednotlivci nebo institucemi, z nichž jeden nabízí a většinou i poskytuje druhému určitou formu odměny za poskytnutí či příslib neoprávněné výhody. Druhý pak očekává za tuto poskytnutou výhodu protislужbu, ať už materiální či nemateriální povahy.*“ (Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2020). Tento pojem je ovšem velice obtížné definovat a v odborné společnosti neexistuje žádná všeobecně uznávaná definice (Grívna et al., 2019). Pro účely této diplomové práce ovšem postačí výše uvedené vymezení této problematiky.

Všechna pojetí korupčního jednání lze charakterizovat jako dohodu mezi dvěma stranami – korumpujícím (dává úplatek) a korumpovaným (přijímá úplatek). Korumpovaný neboli uplácený porušuje povinnost a zneužívá své pravomoci či postavení. Tímto se jeho jednání stává protiprávní a je v rozporu s dobrými mravy. Dalším typickým znakem je úplatek, který může mít různou formu (např. peníze, služba) a lze ho chápat jako neoprávněnou výhodu, která je přijímána upláceným. Korumpující či jinak uplácející se stává značně zvýhodněným, jelikož jeho zájmu je věnováno více pozornosti nežli zájmům ostatních. K této situaci by ovšem nemohlo dojít, pokud by nebyla nejprve vytvořena vzájemná dohoda mezi oběma stranami. Posledním charakteristickým znakem korupčního jednání je příčinná souvislost mezi uzavřenou dohodou a porušením povinnosti (Grívna et al., 2019). Podle zahraničních odborníků lze zařadit do této specifické kriminální činnosti např. vydírání, úplatkářství, favoritismus, střet zájmů, ovládnutí státu, klientelismus, politický lobbying, kronizmus, podvod, manipulaci s hlasy, nepotismus či krádež (Button et al., 2022).

Ke korupci rovněž neodmyslitelně patří také **úplatkářství**, které je již na rozdíl od předcházejícího pojmu zaneseno v trestním zákoníku. Toto označení lze chápat jako „*příslib nebo realizaci jakékoli neoprávněné výhody, platby nebo jiného prospěchu fyzické osoby, která není v postavení veřejného zaměstnance ani úřední osoby, za účelem získání individuální výhody, a to jak v oblasti občanské, tak v oblasti podnikání.*“ (Chmelík & Bruna, 2015, s. 31) Typickým příkladem tohoto nežádoucího společenského jevu je poskytnutí

úplatku likvidátorovi pojišťovny za účelem urychlení likvidace pojistné události, úplatku z důvodu přijetí na prestižní soukromou školu či úplatku lékaři (Chmelík & Bruna, 2015).

Korupce je na rozdíl od úplatkářství charakteristická vyšší škodlivostí z hlediska trestního práva. Zároveň na ni lze nahlížet také jako na závažnější kriminální činnost, jež se vyznačuje podstatně větším protispolečenským následkem. Z toho důvodu se korupce považuje za vyšší stadium úplatkářství (Chmelík & Bruna, 2015). Korupce může být nasměrována proti státním úředníkům, orgánům právnických osob či mezinárodním subjektům (úředníkům mezinárodních organizací, členům mezinárodních parlamentních shromáždění nebo soudcům, úředníkům a ostatním justičním pracovníkům mezinárodních soudů i justičních orgánů). Zároveň se může tento nežádoucí jev vyskytovat ve veřejném, ale i soukromém sektoru (Chmelík et al., 2003). Korupce i úplatkářství mají rovněž aktivní a pasivní formu, která vyjadřuje míru aktivity jednání pachatelů. Aktivní forma označuje přímo nebo prostřednictvím jiné osoby učiněný příslib, návrh či zprostředkování určité výhody. Pasivní forma naproti tomu představuje přímý či prostřednictvím jiné osoby vyjádřený požadavek, popřípadě přijetí výhody (Chmelík & Bruna, 2015).

2 CHARAKTERISTIKA HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY

Tato kapitola se již konkrétně zaměřuje na hospodářskou kriminalitu, její subjekty, formy, příčiny, dopady a prevenci. Nejprve ovšem uvádí základní informace o hospodářské trestné činnosti, její latenci a rozpoznávání. Následně jsou v první části nejprve charakterizováni pachatelé a poté jsou zde uvedeny způsoby jejich dělení i problematika trestní odpovědnosti právnických osob. Posléze se tato podkapitola zaměřuje na členění obětí hospodářských trestných činů a popis trojúhelníku analýzy kriminality. Druhá část této kapitoly se zabývá formami hospodářské kriminality, konkrétně trestnými činy proti majetku a trestnými činy hospodářskými, a současně také jejich vnitřním dělením. Ve třetí části jsou podrobně popisovány příčiny tohoto druhu kriminality, respektive kriminogenní faktory, které se rozdělují do tří skupin – ekonomické, organizačně technické a sociálně kulturní. Další podkapitola stručně popisuje dopady hospodářských kriminálních činů. Poslední část této kapitoly se zabývá formami prevence a institucemi, které se zabývají hospodářskou kriminalitou na národní i mezinárodní úrovni.

Hospodářská kriminalita se vyznačuje poměrně vysokým stupněm nebezpečnosti, za níž stojí zejména vysoké škody, které takovéto trestné činy způsobují. Vážnost této situace ovšem rovněž podněcuje také značná míra anonymity vyskytující se u hospodářské kriminální činnosti (Svatoš, 2012). V závislosti na rozvoji ekonomiky dochází neustále k nalézání dalších způsobů sofistikovaných útoků mířených proti ní. Hospodářská trestná činnost se rovněž vyznačuje tím, že aktivity do ní spadající jsou téměř identické s projevy legálního ekonomického života a jsou aplikovány takřka totožné ekonomické nástroje a postupy. Všechny nežádoucí jevy v ekonomice ovšem nelze označit za trestné činy (Gřivna et al., 2019). Hospodářská kriminalita se často úzce pojí s obecnou (zahrnující násilnou, mravnostní a majetkovou trestnou činnost) i organizovanou kriminalitou a trestnou činností směřující proti informačním technologiím (Chmelík & Bruna, 2015).

Pro hospodářskou kriminalitu je ovšem v porovnání s obecnou kriminalitou typická vysoká latence, což znamená, že se jedná o skrytý druh trestné činnosti. Z toho důvodu je zapotřebí po jejích projevech pátrat, přestože může být částečně ohlašována kontrolními orgány a obyvatelstvem (Chmelík et al., 2005). Latentnost hospodářských kriminálních činů může být způsobena anonymitou oběti (práva nejsou poškozena přímo – např. daňoví poplatníci, zaměstnanci postižené firmy), nezájmem osob v hospodářské sféře zabývat se problematikou hospodářské kriminality, zdánlivou solidaritou (osoba, která dosahuje

značného úspěchu v rámci své podnikatelské činnosti, je schopna oklamat stát), nedůvěrou ve vyřešení trestného činu z hlediska možností orgánů činných v trestním řízení a následné dopadení pachatele apod. (Gřivna et al., 2019). Tento jev může být rovněž zapříčiněn vysokým postavením pachatelů ve společnosti, nevědomostí obětí o jejich zasažení hospodářskou kriminalitou, nevolí jednotlivců ohlásit takovéto nezákonné aktivity, náročností a omezenou mírou použití známých kriminalistických metod či nedostatečnou znalostí uplatnění speciálních kriminalistických metod. Latenci může dále ovlivňovat nedostatečné množství nebo dokonce neexistence statistických údajů i neuspokojivá míra specializace orgánů, jež jsou činné v trestním řízení. Úspěchy takto definovaných orgánů jsou hodnoceny dle množství pravomocných rozsudků, jež zprošťují obžaloby, ku celkovému množství předložených žalob vztahujících se k trestným činům hospodářské kriminality. Zároveň je také rozhodující množství případů, které byly pravomocně odloženy nebo v jejichž průběhu došlo k zastavení celého stíhání. V neposlední řadě je rovněž důležité sledovat délku trvání jednotlivých trestních řízení (Častorál, 2011).

Typickým signálem páčání hospodářských kriminálních činů je např. situace, kdy se vedení společnosti vymyká působnosti dozorčího orgánu, daná osoba není svolná k tomu, aby někomu předala své úkoly nebo skutečnost, že se představiteli podniku podezřele zvýšila životní úroveň, přestože je jasné, že nekoresponduje s jeho příjmy. Kriminální aktivity lze rovněž u jedince snadno rozpoznat podle toho, že překračuje zákon nebo ho vědomě obchází. Dalším signálem páčání hospodářských trestných činů může být situace, když osoba pracuje často přesčas nebo když si zakládá nekontrolovatelné bankovní účty (Chmelík & Bruna, 2015).

2.1 Subjekty hospodářské kriminality

Dvěma základními subjekty, které provázejí jakoukoli trestnou činnost, jsou pachatel a jeho oběť. Následující text vysvětluje problematiku jejich chápání a dělení, ale zároveň také popisuje metodu trojúhelníku analýzy kriminality, v níž figurují také další subjekty.

2.1.1 Pachatel

Jednotlivé osoby páchající hospodářské kriminální činy se od sebe navzájem odlišují osobnostními charakteristikami, motivem nebo vlastnostmi. Z toho důvodu není možné jednoznačně vymezit pachatele hospodářské kriminality (Válková et al., 2012). Jedince dopouštějící se hospodářských trestných činů (např. podnikající osoby, společníky,

pracovníky, manažery, klienty) motivuje především jejich vlastní obohacení nebo zajištění jiného užitku (Grivna et al., 2019). Takovouto osobou se může při naplnění daných podmínek stát jakýkoli člověk podílející se nějakým způsobem na hospodářské činnosti. Na základě této úvahy lze pachatele dělit na příležitostné a profesionální⁴. Jelikož je vyšší počet příležitostných pachatelů, lze usuzovat, že ke spáchání hospodářských trestných činů je zapotřebí příležitost. Často se proto osobami dopouštějícími se hospodářské kriminality stávají jedinci ze středních a vyšších tříd, na exponovaných pozicích nebo v postavení vyznačujícím se značným vlivem v hospodářské oblasti (Válková et al., 2012). Navenek takovýto pachatel působí dojmem spořádaného občana, který je úspěšný ve svém pracovním životě a okolí mu zcela důvěřuje. Může také významně ovlivňovat oblast politiky i ekonomiky na daném území (Musil et al., 2004).

Zejména v posledních letech se kvůli technickému pokroku začínají objevovat mezi pachateli hospodářské kriminality mimo osob z nejvyšší vrstvy společnosti („bílých límečků“) také jedinci řadící se do vrstvy střední (manažeři). Tito jedinci obvykle zastávají vyšší pozice v hospodářské nebo podnikové struktuře, mohou provádět rozhodnutí a disponují požadovanými informacemi. Zároveň jim také náleží velké množství nezbytných finančních prostředků, které často využívají v rámci své kriminální činnosti k založení smyšlených společností, uplácení úředníků apod. Mnohdy se pachatelé hospodářské trestné činnosti rovněž vyznačují vysokým stupněm dosaženého vzdělání nebo požadovanými zkušenostmi. Taktéž se dobře vyznají v oblasti hospodářství a mají velké množství vlivných kontaktů ve státní správě. Díky hospodářskému vlivu, kterým tyto osoby disponují, mohou být přiřazovány i k privilegované vrstvě společnosti či její hlavní opoře. Tyto pachatele mohou ovšem do značné míry ovlivňovat také některé jejich povahové rysy např. zaměřování se pouze na vlastní prospěch, odvaha přecházející až v riskování, hamižnost, příliš vysoké ego, touha po obdivu zbytkem společnosti či po společenském vlivu, tendence k velikášství, nebrání ohledu na druhé, zaměřování se na vlastní cíle nebo chladnost či absence citů vůči ostatním (Válková et al., 2012).

Popis pachatelů hospodářské kriminality se od jejich definování na počátku 20. století o mnoho nezměnil. Tito jedinci byli v této době považováni za individuality postrádající ohleduplnost vůči druhým, jež se dovedly velice dobře orientovat v dané situaci. Stejně jako ostatní i tyto osoby disponovaly klasickými slabostmi běžného člověka, které ovšem dokázaly využívat ve svůj prospěch a ovládat druhé. Takovíto jedinci byli také vysoce cílevědomí

---

⁴ Viz níže

a vytrvalí, dokázali působit jako nepostradatelné osoby, dávali ostatním na odiv svoje obětování a snažili se omezovat lhaní (Górniok, 1994, citovaný ve Válková et al., 2012). Podobně byly osoby dopouštějící se hospodářských trestných činů chápány také v 70. a 80. letech minulého století na našem území. Tito pachatelé měli dobrou reputaci, nebyli zaměřeni proti společnosti a vykonávali funkce, se kterými se pojila velká odpovědnost. Většina z nich jednala na základě nedostatečného právního vědomí zejména ve spojitosti s majetkem, kázní či hospodářskou soustavou. V místě svého bydliště nebo ve vztazích k ostatním lidem uznávaly tyto osoby morálku a zásady. Rovněž se mezi nimi objevoval menší počet recidivistů (Pešta, 1979, citovaný ve Válková et al., 2012).

V současnosti se pachatelem hospodářských trestných činů obvykle stává vzdělaný, vychytralý a dobře situovaný jedinec, který má kombinační schopnosti (Válková et al., 2012). Zároveň jde typicky o osobu bezúhonnou, která se doposud nesešla s orgány činnými v trestním řízení nebo se s nimi setkala pouze v malé míře (Chmelík et al., 2005). Takovíto jedinci si nezakládají na morálce, kterou se nesnaží pochopit, a ani k tomu nejsou způsobilí. V případě odhalení se odkazují na smůlu v podnikání či spolčení bankovních institucí, konkurence nebo orgánů, jež jsou činné v trestním řízení. Hájí se tím, že jsou nespravedlivě stíháni a zastrašují ostatní svými vlivnými kontakty, popřípadě tyto hrozby uskutečňují. Snaží se od sebe odvést pozornost prostřednictvím podávání stále dalších žalob nebo také medializací. Jejich cílem je zastrašit svědky, co nejvíce protáhnout řízení před soudy, způsobit chaos nebo zlepšit veřejné mínění o vlastní osobě (mnohdy díky věhlasným právníkům). Vlivem působení technického rozvoje dochází k růstu množství potenciálních pachatelů pocházejících ze střední i nižší společenské třídy nebo menších podnikatelů. Zároveň také roste stupeň organizace páchaní trestných činů a mizí bariéry mezi osobami dopouštějícími se hospodářské kriminality a ostatními subjekty, které jejich nezákonné aktivity ovlivňují. V důsledku technického pokroku poté dochází k potřebě zajistit hospodářskou trestnou činnost specifickými znalostmi odborníků z nejrůznějších oblastí (např. advokátů, osobních strážců, účetních, auditorů, daňových poradců), racionálním plánem aktivit nebo účinnou organizací spolupráce. Tito jedinci ovšem mohou využívat i služeb zločineckého podsvětí spočívajících v uplatňování radikálnějších postupů. Následkem propojování hospodářské kriminality s ostatními druhy se stává hospodářská trestná činnost větší hrozbou, její prováděcí mechanismy se stále zdokonalují a její brutalita roste (Válková et al., 2012).

Scheinost (2011) uvádí, že pachatelé hospodářské kriminální činnosti jsou nejvíce tvořeni osobami od 40 do 60 let a nejméně mladistvými a mladými dospělými do 20 let věku.

Současně se v této skupině ve velké míře vyskytují jedinci, kteří se trestného činu dopustili poprvé. Podle Gřivny et al. (2019) je typickým znakem pachatelů hospodářské kriminality skutečnost, že trestných činů se dopouští jedinci od 20 do 60 let, především ale osoby vyššího věku. Zároveň se také stává, že tyto nezákonné aktivity provádí oproti celkové kriminalitě ve vyšší míře ženy – muži ovšem stále převládají i v případě tohoto druhu kriminality. V této skupině je rovněž nižší poměr recidivistů, než je tomu v případě ostatních druhů trestné činnosti, a vyšší poměr pachatelů cizinců v porovnání s celkovou kriminalitou.

Dělení pachatelů hospodářské kriminality

Dle Válkové et al. (2012) lze pachatele dělit na příležitostné a profesionální. **Příležitostní pachatelé** představují jedince, kteří povětšinou dodržují zákony. Hospodářské kriminality se ovšem dopouštějí až v případě, když se objeví příležitost k uskutečnění trestného činu, který by jim přinesl značný zisk či jiné zvýhodnění. Tyto osoby proto páchají hospodářskou kriminální činnost až v okamžiku, kdy to situace vyžaduje (např. snaží se zachovat vlastní podnik) nebo cítí pokušení či touhu riskovat (tzv. kriminalita z blahobytu). Cílem **profesionálních pachatelů** je nabýt co největší objem zisku z nelegálních aktivit. Hospodářský a obchodní styk využívají tito jedinci pouze pro zastírání nezákonných praktik (především se jedná o organizované zločinecké skupiny, které se vlivem nezákonně dosaženého zisku snaží zařadit do běžného hospodářského života).

Na základě Výzkumu ekonomické kriminality z roku 2004 (Scheinost et al., 2004) lze pachatele členit také podle jejich chování. Toto rozdělení je však pouze orientační z důvodu omezeného objemu dat, který byl v době výzkumu k dispozici, a představuje určitý pokus o rozřídění osob dopouštějících se hospodářských trestných činů do skupin dle podobných znaků jejich chování. První skupinou je **typ naivního a lehkomyšlného pachatele**, který zahrnuje osoby do 30 let věku, jež podnikají spíše v malém rozsahu. Tito jedinci příliš důvěřují ostatním, postrádají potřebné zkušenosti a neumí realisticky zhodnotit situaci či své schopnosti nebo nejsou dostatečně zblhlí ve svém podnikání. Vzniklé problémy řeší nesplácením svých závazků či odložením jejich splátky nebo také opatřováním dalších úvěrů ačkoli vědí, že tyto úvěry nebudou mít možnost splácet. Tito jedinci totiž věří ve velký obrat nebo si neuvědomují, jaké může mít jejich jednání právní následky. V případě dopadení se tyto osoby přiznávají ke svým činům a uvádí, že za jejich neúspěchem stojí smůla či nevydařené záměry podnikání. Tento typ pachatele se může snadno stát „bílým koněm“. Další skupinou je **typ pachatele – sportovce**, který je často recidivistou, trestnou činnost páchá

úmyslně a co nejdříve možnou dobu. Když je takovýto jedinec dopaden, ke svým činům se přiznává a spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, aby byl jeho trest co nejnižší. Svě dopadení považuje za riziko odpovídající trestnému činu a toto riziko přijímá. **Typ bezohledného dobrodruha** představuje pachatele, jež byli z prvopočátku běžnými podnikateli, přestože jejich podnikatelská činnost mnohdy hraničila se zákonem. Kriminálních aktivit se tyto osoby dopouštějí úmyslně, jelikož v nich spatřují rychlejší způsob obstarání finančních prostředků, které následně upotřebí v podnikání nebo ve vlastní spotřebě. Trestné činy ovšem mohou páchat i kvůli vzniklému tlaku způsobenému problémy v podnikání, které se po uvážení snažily vyřešit právě těmito nezákonnými aktivitami. Takovýto typ pachatele se může trestné činnosti dopustit pouze jednou nebo může vytvářet systematickou a navazující činnost. K obětem se tento jedinec chová necitlivě až bezohledně, mnohdy již nějaký trestný čin vykonal (nejen v ekonomické oblasti) a nepracuje sám (má společníky). Jestliže je takováto osoba odhalena, ke svým aktivitám se nedoznává a uplatňuje všechny možné prostředky, které jí pomohou uniknout trestnímu stíhání nebo ho alespoň zkomplikují. Vlastní vinu přenášejí tito jedinci na spolupachatele. Čtvrtou skupinou je **typ pachatele – manipulátora**, který se hojně vyskytuje především v oblasti finanční kriminality. Tyto osoby získaly svou vysokou pozici ve finančních institucích zcela legální cestou, přičemž právě jejich postavení jim dává možnost zneužít finanční nástroje k manipulaci se svěřenými prostředky, kvůli čemuž překračují zprvu pouze netrestní normy. Ke svým aktivitám využívají nabyté vědomosti z finanční oblasti a počítají s tím, že na ně bude brán určitý ohled v závislosti na jejich vysoké funkci. V důsledku toho mohou provádět operace, které jsou již nezákonné, jež se snaží zakrýt nebo udělat transparentními v takové míře, aby se nedalo překročení zákona dokázat. V porovnání s typem bezohledného dobrodruha nemají tito jedinci žádnou zkušenost s trestnými činy ani nemají spojitost s kriminálním prostředím. Od svých kariérních začátků náleží spíše do „bílých límečků“. Poslední skupinou osob dopouštějících se trestných činů hospodářské kriminality je **typ pachatele – velikáše**. Jelikož se toto uskupení jedinců objevuje také v rámci typu bezohledného dobrodruha a typu pachatele – manipulátora, lze ho chápat jako určitou podskupinu těchto dvou typů. Takovéto osoby v důsledku např. úspěchu na počátku své kariéry či jejímu rychlému stoupání a dosažení významného postavení v relativně nízkém věku (zapříčiněného jejich rysy osobnosti) získávají přesvědčení o svých výjimečných dovednostech. Následkem toho se tito pachatelé v postavení zaměstnance rozhodují nezávisle na pravidlech společnosti. V případě provozování vlastního podnikání využívají kriminální aktivity k naplňování nerealistických

cílů. Postoj nadřazeného jedince s ambiciózním a suverénním jednáním může ovšem těmto osobám přinášet po danou dobu určitý prospěch.

Jedinci dopouštějící se hospodářských trestných činů lze rovněž rozdělit na dvě skupiny představující dva opačné póly v celém spektru pachatelů hospodářské kriminality. První je **pachatel naivní a lehkomyšlný**, kterého může představovat jakýkoli jedinec bez závislosti na jeho sociálním statusu. Tato osoba si klade za cíl majetkově se obohatit, přestože je tato lukrativní podoba nabytí již nezákonná (patří sem např. úvěrové a pojistné podvody, delikty vůči životnímu prostředí, krácení daní, úplatkářství). Druhou skupinou je **pachatel manipulátor** či také „**bílý límeček**“, jež využívá ostatní jedince jako sociální nástroje k nabytí moci a majetku. Takovíto pachatelé se musí být schopni prosazovat a získávat nové kontakty, ale měli by mít také odhodlání riskovat, improvizovat nebo adaptovat se na dané okolnosti či disponovat značnou mírou kombinačního myšlení i fantazie. Pro tyto osoby je také nezbytné, aby byly uznávány a dovedly relativizovat vlastní vinu (Protivinský, 2007, citovaný v Gřivna et al., 2019).

Pachatele hospodářských kriminálních činů je možné dělit také podle jejich vztahu k hospodářským subjektům na **zaměstnance** daného subjektu, **jedince, jež stojí mimo subjekt**, na který jsou orientovány nezákonné aktivity (např. smluvní partnery, konkurenci) a další osoby, jež mají prospěch z trestné činnosti – **quasimajitele, akcionáře, majitele nebo spolumajitele hospodářských subjektů** (Musil et al., 2004). Motivem těchto jedinců je navyšování jejich vlastních zisků a všemožná zvýhodnění na finančních trzích. Mezi tuto skupinu pachatelů lze zařadit také např. podnikatele, kteří tzv. tunelují firmy s vlastní majetkovou účastí (nejvíce k tomu dochází u společností s ručením omezeným nebo akciových společností) nebo osoby dopouštějící se deliktů spojených s privatizací státního majetku. Další skupinou pachatelů hospodářské kriminality mohou být **právnícké osoby**, u kterých jejich trestní odpovědnost funguje na principu tzv. přičitatelnosti a je upravována zvláštním zákonem. Zároveň může tato trestní odpovědnost platit současně s trestní odpovědností fyzických osob (Chmelík & Bruna, 2015).

Hospodářská kriminalita páchaná právníckými osobami

Jak již bylo v předchozím textu zmíněno, mimo fyzických osob, jejichž trestní odpovědnost se řídí trestním zákoníkem, se mohou hospodářských trestných činů dopouštět také právnícké osoby. Trestní odpovědnost těchto subjektů byla do českého právního řádu zařazena až prostřednictvím zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právníckých osob

a řízení proti nim, který se stal účinným v roce 2012 (Česká republika, 2011). První snahy o výzkum kriminality právnických osob souvisely s publikací článku Edwinem H. Sutherlandem v první polovině 20. století (Sutherland, 1940, citovaný v Gřivna et al., 2019). Před publikací tohoto článku byla takováto nezákonná činnost považována za běžné obchodní jednání a z toho důvodu byla ignorována. V současnosti je toto označení hojně využíváno ve spojitosti s kriminalitou bílých límečků (mnohdy ji páchají jednatelé či osoby zastupující právnickou osobu). Takovýchto kriminálních činů se tedy mohou dopouštět buď právnické osoby, nebo osoby působící v rámci právnických osob nehledě na skutkovou podstatu trestného činu či společenské postavení jedince (Gřivna et al., 2019). Právnické osobě soukromého či veřejného práva (s výjimkou České republiky a územních samosprávných celků v rámci provádění veřejné moci) vzniká subjektivita v okamžiku zápisu do obchodního rejstříku nebo dalším způsobem, který určuje zákon. Tímto krokem se právnická osoba stává odpovědnou v případě spáchání trestného činu. V české právní úpravě se využívá model tzv. pravé trestní odpovědnosti, který udává, že právnická osoba bude stíhána i za situace, kdy nebude prokázána vina konkrétní fyzické osobě jako pachateli, přestože je nad míru jasné, že k trestné činnosti došlo v souvislosti s právnickou osobou a bylo tak činěno k jejímu užitku. Překročení zákona a z toho plynoucí odpovědnost za spáchaný kriminální čin jsou v případě fyzických i právnických osob rovnocenné – v obou případech se jedná o trestní řízení. Trestní odpovědnost právnických osob přechází automaticky po zániku tohoto subjektu na veškeré právní nástupce (Chmelík & Bruna, 2015). Páchání trestných činů právnickými osobami je prováděno tajně, nepozorovaně a je k němu zapotřebí specifických schopností či pozice v organizační struktuře. Vyznačuje se rovněž vysokou latencí i komplikacemi v případě určování odpovědnosti u konkrétního jedince. Může být chápána také jako kriminalita bez obětí – častěji ovšem doléhá na právnické osoby, stát nebo celou společnost (Danková, 2014, citovaná v Gřivna et al., 2019). Pachatele ovlivňuje především povaha a pozice dané právnické osoby nebo zaměření činností, v jejichž rámci se kriminalita uskutečňuje (Gřivna et al., 2019). Charakteristickým představitelem právnické osoby, jež páchá trestnou činnost, je jedinec disponující výkonnými pravomocemi, který je bezúhonný a neoplývá obvyklými charakterovými vlastnostmi typickými pro pachatele trestné činnosti. Tato osoba je vyššího věku a kriminální aktivity vykonává bezohledně na základě využívání ostatních k zajištění vlastního prospěchu. Snaží se při tom rovněž aplikovat speciální možnosti obchodu, které jsou nezákonné (Gobert & Punch, 2003, citovaní v Gřivna et al., 2019). Decentralizace rozhodovacích procesů má také značný vliv na trestnou činnost především právnických osob velkého rozsahu. Hlavním motivem pachatelů je

dosažení vysokého zisku, rozšíření trhu nebo upevnění pozice na trhu (Gřivna et al., 2019). Jelikož jsou zájmy právnických a fyzických osob rozdílné, i jejich rozhodování se liší. Právnické osoby páchají trestnou činnost kvůli tomu, že jim společnost dává příležitost, motivaci i finanční prostředky. Vedoucí pracovníci v rámci právnických osob rovněž nemají jinou možnost nežli pro zajištění přežití společnosti překročit zákon nebo jim je takovéto jednání společenským prostředím přinejmenším ulehčováno (J. Minkes & L. Minkes, 2008, citovaní v Gřivna et al., 2019).

2.1.2 Oběť

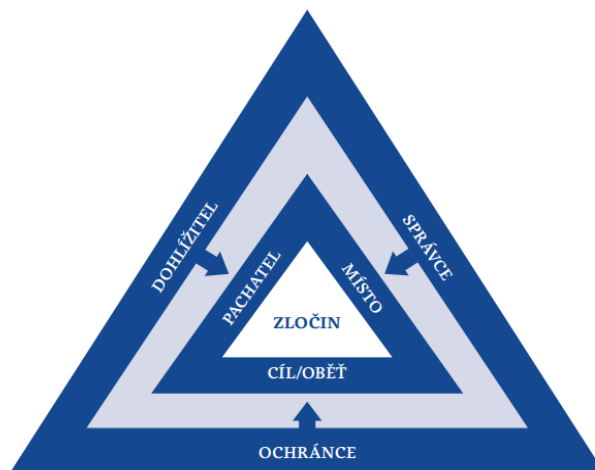
Hospodářskou kriminalitou jsou podle Scheinosta et al. (2004) poškozeny všechny čtyři sektory ekonomické oblasti – **finanční instituce, samostatně podnikající osoby, podniky provozující vlastní činnosti mimo finanční oblast a stát**. Rovněž mohou být ovšem oběťmi této trestné činnosti také **občané** jako zákazníci, na které dopadají důsledky manipulací s cenami nebo kteří jsou poškozeni nekvalitně provedenými výrobky a službami. Současně mohou na tyto osoby negativně působit také dopady scházejících finančních prostředků ve státním rozpočtu způsobené např. daňovými podvody. Chmelík & Bruna (2015) uvádějí, že hospodářskou kriminalitou jsou častěji poškozeny firmy.

Oběti hospodářské kriminality lze také rozdělit do skupin na jednotlivé členy společnosti, zaměstnavatele, stát a samotný trh. V případě **jednotlivců** může z důvodu nepřiliš vysokých škod docházet k tomu, že se takovýmto trestným činům nebudou orgány zabývající se danou problematikou vůbec věnovat. Oběti se mohou rovněž mnohdy cítit zahanbeny a nezákonné aktivity, které jim způsobily relativně malou újmu, nakonec vůbec neohlásí. Osoba postižená kriminálním činem může rovněž nadmíru důvěřovat pachateli, a proto ani následně nepozná, že byla podvedena. Další skupinou jsou **zaměstnavatelé**, kteří se v situaci, kdy se stanou obětí trestného činu a pachatelem je jejich vlastní zaměstnanec, často zdráhají tuto nezákonnou aktivitu nahlásit. Důvodem může být obava z toho, že by jejich společnosti mohli spotřebitelé nebo trh přestat důvěřovat, a tudíž by byla škoda způsobená ohlášením větší nežli škoda vyvolaná kriminální činností. Zaměstnavatel může pro tyto případy ovšem využít nespočet disciplinárních sankcí. V pozici oběti hospodářské kriminality se může nicméně objevit také **stát**. V komunistických zemích je takovéto překročení zákona považováno za velmi závažný zločin. Do pozice oběti hospodářského trestného činu se ovšem stát dostává častěji v případě kapitalistických zemí – nemusí tomu ale však být pouze v rámci zadávání veřejných zakázek. Kvůli outsourcingu vládních a veřejných služeb stále častěji dochází

k zadávání veřejných zakázek soukromým firmám a rozvolňování pravidel, která tento proces regulují (Rider, 2015). Poslední skupinou obětí hospodářských kriminálních činů je **samotný trh**. Tento subjekt je ohrožen zejména korupčním jednáním spočívajícím konkrétně v narušování zdravého rozhodování, oslabování hospodářské soutěže, vytváření pochybností o zásadách otevřeného a volného trhu (především řádné fungování vnitřního trhu) i narušování finančních zájmů Evropských společenství. Zároveň toto jednání negativně působí na vnější politiky vůči státům, jež přijímají pomoc, a není v souladu s transparentností a otevřeností mezinárodního obchodu (Commission of the European Communities, 1997).

2.1.3 Trojúhelník analýzy kriminality

Environmentální kriminologie se obecně zaměřuje na přímé situační příčiny vyskytující se ve všech kriminálních aktivitách. Jednou z jejích nejdůležitějších teorií je teorie rutinních činností, která byla vytvořena Lawrenceem E. Cohenem a Marcusem Felsonem. Na jejím základě dochází k tzv. predátorskému činu v případě, kdy se na stejném místě a ve stejnou dobu střetne pravděpodobný pachatel a vyhovující oběť bez přítomnosti dostatečně efektivního potenciálního ochránce. V této teorii nejsou spatřovány rozdíly mezi živými a neživými cíli, jelikož osoba vykonávající trestný čin může směřovat své aktivity proti oběma druhům obětí. Stejně tak i účinný ochránce může představovat určitého člověka nebo bezpečnostní systém. Výsledkem působení teorie rutinních činností je trojúhelník analýzy kriminality, který zobrazuje níže uvedený obrázek č. 1. Vnitřní trojúhelník složený z pachatele, místa a cíle/oběti slouží k tomu, aby při řešení daného problému nebyla přehlédnuta ani jedna jeho část. Obětí či cílem může být např. jednotlivec nebo také majetek jeho či jeho blízkých. Později byl trojúhelník analýzy kriminality rozšířen ještě o trojúhelník vnější, jehož každá strana představuje kontrolní prvek k prvotním elementům trestného činu. Účinný ochránce provádí kontrolu nad obětí či cílem a může se jednat např. o soukromou ostrahu či policii. Dohlížitel je označení pro osobu, která pachatele dostatečně zná a je schopna do jisté míry ovlivňovat jeho jednání. Mezi dohlážitelé se řadí např. rodinní příslušníci, přátelé, partner pachatele nebo také úředníci probační služby. Osoba správce je zodpovědná za kontrolu chování na daném místě. Za správce lze tedy považovat např. učitele, vrátného či letušku (Eck & Clarke, 2010). Přestože se tato analýza primárně nezaměřuje na hospodářskou kriminalitu, je možné ji i u tohoto druhu trestných činů použít.

Obrázek 1: Trojúhelník analýzy kriminality

Zdroj: převzato (Eck & Clarke, 2010)

2.2 Formy

Hospodářské trestné činy je možné rozdělovat podle různých pohledů, jak již bylo uvedeno v kapitole 1. Na základě Doporučení č. R (81) 12 k ekonomické kriminalitě přijaté Výborem ministrů Rady Evropy ze dne 25. června 1981 lze za hospodářské kriminální činy považovat trestnou činnost v oblasti cel, podvody prováděné na úkor věřitelů, trestné činy vedoucí k poškození životního prostředí, podvody na spotřebitelích, činnost falešných firem, zkreslování účetních rozvah a trestné činy související s vedením účetnictví, nekalou soutěž, trestné činy prováděné v oblasti regulace peněz a oběživa, společností porušované normy ohledně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, kartelové trestné činy, burzovní a bankovní trestné činy, podvodné aktivity týkající se hospodářské situace i základního kapitálu dané společnosti, podvody a využívání stavu v hospodářské oblasti nadnárodními společnostmi, počítačovou kriminalitu, podvody prováděné při zadávání zakázek a zneužívání grantů vládními či nevládními institucemi nebo fiskální trestné činy a úmyslné neodvádění sociálních dávek podniky (Council of Europe, 1981).

Tato diplomová práce se ovšem zabývá pouze takovými trestnými činy, které se nacházejí v V. a VI. hlavě zvláštní části trestního zákoníku. Následující text z toho důvodu rozebírá jednotlivé skupiny kriminálního jednání spadajícího do trestných činů proti majetku a trestných činů hospodářských⁵.

⁵ V oblasti hospodářské kriminality jsou právníkům osobám přisuzovány stejné trestné činy jako osobám fyzickým. Výjimkou je ovšem porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 2 trestního zákoníku, kterého se právníká osoba nemůže dopustit (Česká republika, 2011).

2.2.1 Trestné činy proti majetku

Trestné činy proti majetku se nacházejí v V. hlavě zvláštní části trestního zákoníku (Česká republika, 2009). Takovéto činy jsou do hospodářské kriminality zařazovány, pokud je zde zaznamenán výrazný prvek majetkové škody. Již podle názvu lze odvodit, že tyto trestné činy směřují primárně proti majetkovým zájmům. Pachatelem těchto kriminálních aktivit může být jak fyzická, tak právnická osoba. Některých trestných činů (poškození věřitele, zvýhodnění věřitele) se může ovšem dopustit pouze konkrétní nebo specifický subjekt, a proto se u fyzické osoby následně uplatní jednání za právnickou osobu (Šámal et al., 2022).

Trestní zákoník tyto činy nijak nečlení, ovšem podle trestního práva hmotného je lze rozdělit na čtyři skupiny na základě jednání a následku. Prvním a zároveň nejpočetnějším uskupením z trestných činů proti majetku jsou **obohacovací trestné činy** (dále také obohacovací TČ), které vycházejí z toho, že se pachatel snaží obohatit na cizím majetku. Do této skupiny patří např. podvod, zpronevěra, úvěrový podvod, ale i lichva a zatajení věci. Další skupinou jsou **poškozovací trestné činy** (dále také poškozovací TČ), kdy pachatel usiluje o poškození cizího nebo vlastního majetku. Toto uskupení zahrnuje např. poškození věřitele, porušení povinnosti při správě cizího majetku, neoprávněný přístup k počítačovému systému a neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací, ale rovněž také zneužívání vlastnictví a porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku. Třetí skupinou je **neoprávněné užívání** či jinak krádež užitku (*furtum usus*), což znamená, že osoba dopouštějící se trestného činu dočasně uskutečňuje v rámci vlastního blaha užitnou hodnotu věci. Jejím cílem tedy není samotná věc, ale užitek, který by mohl daný jedinec získat jejím užíváním. Do tohoto uskupení patří neoprávněné užívání cizí věci, ale i neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru. Poslední skupinou jsou **trestné činy postihující legalizaci výnosů z trestné činnosti** (dále také TČ postihující legalizaci výnosů z trestné činnosti), které se zaměřují na dosahování prospěchu z trestné činnosti prováděné jiným pachatelem, popřípadě na aktivity umožňující skrýt původ výnosů z kriminálních činů. Toto uskupení zahrnuje legalizaci výnosů z trestné činnosti a legalizaci výnosů z trestné činnosti z nedbalosti. Do těchto dvou skutkových podstat bylo v roce 2019 zařazeno také podílnictví a podílnictví z nedbalosti, jež bylo dříve považováno za samostatné trestné činy (Šámal et al., 2022).

2.2.2 Trestné činy hospodářské

Trestné činy hospodářské lze najít v VI. hlavě zvláštní části trestního zákoníku (Česká republika, 2009). Tyto kriminální činy míří proti dodržování závazných pravidel vymezených pro hospodářskou činnost vykonávanou ve veškerých specifikovaných oblastech (i pravidel plynoucích z mezinárodních závazků). Stejně jako u předchozího může být pachatelem fyzická i právnická osoba, až na výjimku trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže v § 248 odst. 2 trestního zákoníku, kterého se nemohou dopustit právnické osoby (Šámal et al., 2022). Posuzování trestných činů hospodářských je velice obtížné, protože se jedná o činy s blanketní dispozicí a je zapotřebí, aby pachatel zaujímal specifické postavení nebo měl určitou speciální způsobilost potažmo vlastnost (Chmelík & Bruna, 2015).

Na rozdíl od trestných činů proti majetku se trestné činy hospodářské v trestním zákoníku dělí, a to na čtyři skupiny, které jsou konkrétně nazývány díly. Díl 1 představuje **trestné činy proti měně a platebním prostředkům** (dále také TČ proti měně a platebním prostředkům), které cílí na měnu a s tím související prvky peněz sloužící k ochraně proti jejich padělání i na platební prostředky v rámci bezkontaktního platebního styku. Tyto činy mohou rovněž narušovat bezpečnost a funkčnost peněžního i finančního styku, ale také měnovou stabilitu nebo dokonce oběh tuzemských peněz. Do první skupiny lze zařadit např. padělání a pozměnění peněz či neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku. V díle 2 jsou shrnuty **trestné činy daňové, poplatkové a devizové** (dále také TČ daňové, poplatkové a devizové), jež spočívají v nesprávném vyměřování či neodvádění povinných plateb. Dále tyto kriminální činy působí také na vývoj platební bilance státu a pohyb zboží podléhající především spotřebním daním, jež je označeno nálepkami, kontrolními páskami apod. Rovněž ohrožují pravost platných tuzemských poštovních a kolkových známek. Do této skupiny patří např. zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby, porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží, ale i ohrožení devizového hospodářství. Díl 3 představuje nejpočetnější skupinu z trestných činů hospodářských – **trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou** (dále také TČ proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou). Takovéto činy se vyznačují porušováním pravidel hospodářské soutěže, neoprávněným vydáváním cenných papírů, poškozováním finančních zájmů Evropské unie (dále také EU), provozováním hazardních her i narušováním poctivosti podnikání v tržním hospodářství. Trestné činy z této

skupiny ovšem cílí také na vedení účetnictví či pravdivost zápisu v rejstříku a dále na zadávání veřejné zakázky, veřejnou soutěž, popřípadě dražbu, kontrolní režim při nakládání se zbožím a technologiemi dvojího užití či zahraniční obchod s vojenským materiálem. Tento díl v sobě zahrnuje např. zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění, neoprávněné podnikání nebo zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě. V poslední skupině, tedy díle 4, jsou obsaženy **trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu** (dále také TČ proti průmyslovým právům a proti autorskému právu). Takovéto kriminální činy se zaměřují na poškození práv na označení podnikatelů a jejich výrobků i služeb a ohrožení technické tvůrčí činnosti a jejich následných výsledků, dále literární, umělecké i vědecké tvůrčí činnosti a jejich výsledků či výtvarné umělecké činnosti a z ní vycházejících požitků. Do této skupiny lze zařadit např. porušení práv k ochranné známce a jiným označením nebo porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (Šámal et al., 2022).

2.3 Příčiny – kriminogenní faktory

Vznik hospodářské trestné činnosti může způsobovat velké množství kriminogenních faktorů. Jelikož se pachatelé hospodářské kriminality velmi rychle adaptují na změny, je poměrně složité vyjmenovat všechny příčiny, které způsobují tento druh trestné činnosti. Zároveň ani jeden kriminogenní faktor nelze nalézt v jeho čisté formě a velmi často dochází k jejich prolínání (Fryšták, 2007). Ze všeobecného hlediska lze příčiny dělit na klasické a specifické. Klasické příčiny způsobují hospodářskou kriminalitu, ale také všechny ostatní druhy kriminality. Specifické příčiny naopak vyvolávají pouze hospodářské trestné činy. Příčiny kriminality je možné třídit také z hlediska času na dlouhodobé a krátkodobé (Koprlová, 2008). Tato práce se zabývá obecnými i specifickými příčinami hospodářské kriminality s dlouhodobým, ale také krátkodobým charakterem.

Podle Gřivny et al. (2019) lze kriminogenní faktory hospodářských trestných činů dělit na formální, morální a systémové. Do **formálních faktorů** patří nedostatečně kvalitní právní úprava, která je značně složitá, není transparentní nebo jí schází propojenost s ostatními právními normami, ale také chybějící účinné kontrolní mechanismy. **Morální faktory** zahrnují absenci etického chování uplatňovaného v podnikatelských aktivitách, přehnanou důvěřivost obětí nebo latenci korupčního prostředí. **Systémové faktory** jsou naopak reprezentovány neefektivním jednáním orgánů činných v trestním řízení, jež je způsobeno nejasnostmi v působnosti specializovaných útvarů, které mají ovšem působit na území celé

České republiky. Dále mezi tyto faktory patří také nedostatečná právní vymahatelnost nebo problémy vyskytující se v oblasti posudků soudních znalců.

Kriminogenní faktory hospodářské kriminality lze ovšem dělit také podle obsahové stránky na ekonomické, organizačně technické a sociálně kulturní. V následujícím textu je popisováno právě toto rozdělení faktorů⁶.

2.3.1 Ekonomické faktory

Do této skupiny se řadí především hodnoty považované za předmět hospodářské činnosti nebo také stupeň liberalizace hospodářského systému – oba tyto faktory není možné odstranit. Hodnoty vytvářené hospodářskou činností jsou využívány k naplňování nejvýznamnějších lidských potřeb (např. společenského postavení, fyzických potřeb, pocitu svobody a bezpečí) (Válková et al., 2012).

Růst hospodářské kriminality může zapříčinit rovněž rozvoj hospodářských technologií, které staví na technickém pokroku. V jeho důsledku dochází k růstu množství funkcí a také osob, které zastávají řídicí nebo organizační pozice, což zapříčiňuje zvyšování rizika páchaní trestných činů. Technický pokrok stojí rovněž za zvyšováním mobility společnosti, zefektivněním komunikace (zvýšením její rychlosti), rychlým přesouváním pachatelů trestné činnosti, usnadněním zahlazování stop a zdokonalením řetězového mechanismu kriminálních aktivit. Růstu počtu hospodářských trestných činů napomáhá také období recese a konjunktury. V případě poklesu ekonomické aktivity (recese) se podnikatelé s finančními problémy nezpůsobenými vlastní vinou snaží pomoci své firmě i prostřednictvím nelegálních metod. Často se tak tyto osoby mohou dopouštět fiktivních bankrotů, podvodů nebo falšování účetnictví. Naopak při růstu ekonomické aktivity (konjunktury) dochází ke zvyšování objemu finančních prostředků. Obyvatelé mají kvůli tomuto jevu tendenci tyto prostředky výhodně investovat nebo ukládat a častěji se dopouští jiných druhů podvodů či neoprávněného podnikání nežli při recesi. K vlastnímu prospěchu může být zneužito také např. pojištění, dotace, úvěry, cenné papíry nebo různé udělené celní či daňové výhody. Vliv na hospodářskou kriminalitu může mít i jedna z forem obchodních společností – společnost s ručením omezeným. Důvodem může být fakt, že její založení je poměrně snadné a není

---

⁶ V případě kriminality páchané právníky osobami se jedná o kriminogenní faktory na úrovni trhu, které zahrnují společenské a ekonomické podmínky nebo také druh odvětví, v němž právník osoba vykonává svou podnikatelskou činnost. Dále se jedná o kriminogenní faktory na úrovni právníké osoby, u nichž je stěžejní struktura právníké osoby. Poslední skupinou jsou kriminogenní faktory na úrovni individuálního pachatele – fyzické osoby, do níž patří mechanismy umožňující obcházení trestní odpovědnosti (Danková, 2014, citovaná v Gřivna et al., 2019).

k němu zapotřebí vysokého vkladu. U této právní formy zároveň společníci osobně neručí za závazky své společnosti (Baloun, 2004, citovaný ve Válková et al., 2012).

Pavol & Skaloš (2017) považují za ekonomické příčiny hospodářských kriminálních činů nadměrnou liberalizaci, technický pokrok, vybrané druhy obchodních společností, ale i globalizaci ekonomiky, nevyhovující činnost kontrolních orgánů, transformaci ekonomického systému, hospodářskou situaci nebo jedince, kteří vykonávají více funkcí najednou.

2.3.2 Organizačně technické faktory

Hospodářskou kriminalitu mají na svědomí rovněž mezery v české legislativě, které se začaly projevovat po roce 1989. Do této doby byl takřka všechen majetek ve vlastnictví státu, avšak později se vlastnické vztahy v naší zemi razantně změnilly. V průběhu let došlo k privatizaci státního majetku a restituci, při níž byl majetek zestátněný nebo zabavený po roce 1948 opětovně navrácen do rukou bývalých majitelů, popřípadě dědicům takovýchto majitelů (Fryšták, 2007). Jelikož docházelo ke změnám v politice i společnosti, začaly se projevovat také změny v ekonomice. Mezi nejdůležitější patřila nutnost rozvoje podnikatelské činnosti, k níž byl nezbytný legální kapitál, který v této době ovšem scházel. Z toho důvodu bylo klíčové, aby proběhla co nejdříve privatizace spočívající v transformaci státního i družstevního vlastnictví, a dále aby bylo umožněno rychlé rozvíjení neregulovaného trhu. Ve výsledku potom ovšem nebylo možné, aby stát nad probíhající ekonomickou transformací prováděl náležitou kontrolu. Nejdříve se uskutečnila „malá privatizace“, která ovšem právně nepostihovala pletichy při veřejné soutěži či dražbě. Následně proběhla „velká privatizace“, která byla prováděna formou kuponové privatizace (právo obyvatel na nákup akcií), jež nicméně nepostihovala zneužívání informací v obchodním styku. Druhou částí takto definované privatizace byly privatizační procesy, v rámci kterých docházelo k páchání úvěrových podvodů vyznačujících se nadhodnocením jejich zajištění (Fryšták & Čep, 2017, citovaní v Gřivna et al., 2019). V současnosti je za nejzávažnější chybu transformace v České republice pokládáno uplatnění metod využívaných při ekonomické transformaci také na transformaci celé společnosti, kdy transformace ekonomiky byla vyzdvihována nad např. transformaci práva. Počítalo se rovněž s tím, že transformace ekonomiky odstartuje i další změny ve společnosti a začnou se samovolně utvářet demokratické instituce. V reálu ovšem tento předpoklad nefungoval a ekonomika začala působit sebedestruktivně. Docházelo k tomu, že se ve společnosti i ekonomice začala projevovat absence právní úpravy. Zároveň

ale i u existujících zákonů bylo velice obtížně vynutitelné jejich dodržování (Chmelík & Bruna, 2015). K významným změnám způsobeným privatizačním procesem ovšem docházelo takovou rychlostí, že je legislativa nebyla vždy schopna podchytit. Kvůli tomu nebyl tehdejší právní řád dostatečně přehledný, což prohlubovalo neuznávání právních norem. Docházelo již k výše zmíněnému tzv. útěku ekonomiky před právníky, který lze chápat jako úmyslné a zřetelné preferování ekonomiky před právem. Tímto byl ještě více narušen pořádek v ekonomické i právní sféře. Z počátku byl takovýto postup vítán, ovšem později byly mezery v legislativě zneužívány. Zejména lobbistické skupiny se snažily co nejvíce zpomalovat proces, jenž měl opětovně přinést pořádek do ekonomických vztahů společnosti, protože pro ně byla dřívější situace výhodnější. Jestliže se již podařilo aplikovat některé právní úpravy, pak postrádaly všestrannost a celkovou provázanost. Důvodem byly nově se objevující ekonomické jevy a nedostatek potřebných zkušeností s jejich zachycením v právním řádu. V praxi se mnohdy příslušné orgány řídily metodou pokus-omyl a opětovně pozměňovaly či dodatečně upravovaly již jednou schválené zákony. Ovšem i takovéto úpravy nebyly často konkrétní a způsobovaly nejistotu při jejich uplatňování (Válková et al., 2012). Zároveň se stávalo, že právní úprava nebyla dostatečně důkladně zpracována, jelikož z ní nebylo možné jasně a spolehlivě zjistit její cíl. Každá právní norma by měla do určité míry predikovat skutečné dění a působit preventivně. V této době trestní zákon⁷ ovšem spíše reagoval na hrozby, které se již vyskytovaly (Fryšták, 2007).

Další příčinou hospodářské trestné činnosti, kterou lze ovšem odstranit, jsou nedokonalosti vyskytující se při chodu a následné kontrole hlavních institutů tržního systému nebo v aktivitě orgánů pohybujících se v oblasti hospodářské kriminality. Většina kontrolních orgánů, která se touto problematikou zabývala před rokem 1989, byla později zrušena. Tvorba nových účinných orgánů, jež je měly nahradit, byla ovšem zdoluhavá nebo tyto orgány nekorespondovaly s požadavky tržní ekonomiky. Společnosti soukromého sektoru nebo organizace s majetkovou účastí státu často postrádaly kontrolní oddělení nebo takovéto orgány zastávaly pouze formální aktivity. Mohlo se např. stát, že členové dozorčích rad společností nebyli vybíráni podle odborné stránky, ale na základě stránky politické (Válková et al., 2012). V roce 2001 vešel v platnost zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole) upravující provádění kontroly nad hospodařením s veřejnými prostředky (Česká republika, 2001a). Rovněž byla odebrána oblast velké privatizace z kompetence orgánů kontroly i z přezkumných řízení

---

⁷ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, jak vyplývá z pozdějších předpisů

(Válková et al., 2019). „*Odpovídajícím způsobem není prezentována práce speciálních kontrolních orgánů, jimiž jsou např. finanční správa, celnice, různé inspekce apod. Práci ztěžuje neprovázanost a absence spolupráce jednotlivých kontrolních orgánů, příliš široká úprava povinnosti mlčenlivosti apod.*“ (Válková et al., 2019, s. 381)

Nedostatečná vymahatelnost práva patří rovněž mezi kriminogenní faktory ovlivňující výši hospodářské kriminality. Kvůli tomuto jevu mohlo dříve docházet k průtahům v obchodním soudnictví nebo při vydávání rozhodnutí. Mezery v činnosti se vyskytovaly i v případě orgánů činných v trestním řízení (především u Policie České republiky – dále Policie ČR). Tyto orgány nedisponovaly takovými prostředky (zejména potřebnými vědomostmi, empirií, technickou výbavou nebo finančními a hmotnými prostředky), jimiž by se dokázaly vyrovnat pachatelům hospodářské kriminality, což způsobovalo, že objasňování takovýchto trestných činů trvalo poměrně dlouhou dobu. Důvodem průtahů objasňování hospodářských kriminálních činů mohla být také nedostatečná součinnost Policie ČR s dalšími kontrolními orgány, za kterou nebyly ze strany této organizace ukládány žádné sankce. Proces objasňování mohla rovněž prodlužovat také povinná mlčenlivost s širokou působností, již se musel tento ozbrojený bezpečnostní sbor řídit, která zvýhodňovala osoby dopouštějící se trestných činů. Reforma Policie ČR prováděná od roku 2007 byla uplatňována pouze formou organizačních a administrativních opatření. Tento krok ve výsledku působil na odhalování kriminálních aktivit spíše nepříznivě (např. došlo ke zrušení Finanční policie jako organizační složky Policie ČR). Policie ČR rovněž čelí v posledních letech dalším organizačním opatřením, za kterými stojí především politici, dále odchodům zaměstnanců se značnými zkušenostmi, masivnímu šetření finančních prostředků i celkovému propouštění zaměstnanců. Po sloučení Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV s Útvarem odhalování korupce a finanční kriminality SKPV vznikla Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV⁸. Kvůli spojení dvou dříve samostatných orgánů do jednoho může docházet daleko častěji k jeho ovlivňování ze strany politiků nebo dalších subjektů zvenčí. Příslušníci Policie ČR jsou také často vystavováni tlaku médií či veřejnosti, politickému nátlaku nebo korupčnímu jednání. Takovéto problémy je ovšem podle Bezpečnostní informační služby ČR zapotřebí řešit také v rámci státních zastupitelstev nebo soudů (Válková et al., 2019).

Nevysoké požadavky kladené na jedince v morální a odborné oblasti mohou způsobovat rovněž hospodářské trestné činy. Takovéto osoby zastávají pozice v hospodářském životě,

---

⁸ Podrobněji vysvětleno v kapitole 2.5.1

kteří jim byly uděleny, nebo se jedná o osoby provádějící kontrolu, dozor či udělující různá povolení. Růst hospodářské kriminality v průběhu ekonomické transformace v České republice mohli podporovat také jedinci, kteří zůstali na svých pozicích již z období před touto zásadní změnou. Tito pachatelé se dovedli přizpůsobit nové situaci a dopomáhali si i nezákonnými prostředky k získávání moci a bohatství prostřednictvím svých kontaktů z totalitního režimu. Přestože byl v nové právní úpravě uplatněn také tzv. lustrační zákon, nedošlo k uskutečnění nové personální politiky. Následkem toho se může stát, že např. jedinci, kteří se dopustili trestného činu, za který byli také odsouzeni, nebo osoby, jež své podniky vícekrát dovedly ke krachu, jsou znovu jmenováni do vedoucích hospodářských funkcí, ve kterých mají právo podnikat. Na tento problém navazuje značně shovívavá imigrační politika, která dovoluje mnoha cizincům (především z asijských zemí) se umístit na českém trhu. Takovíto jedinci zde poté ovšem mohou provozovat nezákonnou podnikatelskou činnost nebo páchají různé trestné činy (delikty celní, daňové, proti autorským nebo průmyslovým právům atd.) (Válková et al., 2012).

Za organizačně technické příčiny pokládají Pavol & Skaloš (2017) nedostačující legislativu, otevření hranic, vymahatelnost práva, nevyhovující přístup orgánů státu, ale také chybování v trestní politice.

2.3.3 Sociálně kulturní faktory

Další příčinou hospodářské kriminality je nízký stupeň právního vědomí, který je způsoben v předchozím textu popsanou nevyhovující právní úpravou. Jestliže totiž není právní úprava jednoznačná nebo dokonce schází, ani obyvatelstvo nedisponuje potřebnými znalostmi o této problematice. Tento stav může posléze způsobovat, že jsou ve společnosti odlišné požadavky na etiku podnikání nebo na znalost trestněprávních aspektů určitých záměrů podnikání. Především u osob provozujících podnikatelskou činnost se mnohdy stává, že se nevyznají v právních předpisech, přestože je neznalost práva neomlouvá a jsou stále trestně odpovědné za své jednání. K dalšímu snižování právního vědomí přispívá také odlišný pohled každého z orgánů, jež jsou činné v trestním řízení, na hodnocení konkrétních trestných činů hospodářské kriminality, kvůli čemuž mohou být jednotlivé případy odlišně posuzovány. Pachatelé hospodářských kriminálních činů se často vyznačují nízkým stupněm mravního vědomí. Tato skutečnost může být částečně způsobena tím, že v totalitním režimu docházelo k porušování i jím vytvořených zákonů a občané mnohdy nedodržovali morální zábrany (odtud pochází rčení „kdo nekrade, okrádá rodinu“). Podobné myšlenky se drží také

v současnosti fungující přetvořený systém, jenž zvyšuje hodnoty finančního úspěchu a prosperity pojímané zejména z materiálního hlediska, aniž by bral takový zřetel na morální přijatelnost prostředků, jimiž jsou tyto cíle naplňovány. Ve společnostech, které nevykazují dostatečně vysokou úroveň kultivace, může takovéto jednání přivodit napětí, deprivaci nebo frustraci, která podporuje sobectví a dochází ke zhoršení neshod mezi lidmi, jež mohou posléze přejít i v trestné činy (Válková et al., 2012). Obecně platí, že jakákoli změna morálky je vnímána s opovržením, obyvatelstvo ji nepřijímá s nadšením a setrvává stále u starých zaběhnutých pravidel. Kvůli tomu, že došlo k přeměně společnosti na demokratický model, byla změna morálky ještě výraznější a pro početnou skupinu lidí představovala určité omezení či dokonce znehodnocení jejich dosaženého postavení a majetku. Tento stav ještě umocňoval ekonomický liberalismus, který dovoľoval gradaci individuálních snah i aktivit orientovaných na zisk (Chmelík & Bruna, 2015).

Za nízkou kriminální citlivostí neboli vysokým stupněm tolerance trestných činů obyvateli, jenž rovněž přispívá k růstu hospodářské kriminální činnosti, stojí především nízká úroveň právního vědomí v naší zemi popsána v textu výše. Tento jev podporuje nenásilný charakter hospodářské kriminality a také fakt, že tento druh trestné činnosti nepodněcuje obranné reakce obětí, u nichž není mnohdy zjištěna ani jejich identita. Zvyšování hospodářské kriminální činnosti může rovněž zapříčiňovat názor, že provádění takovýchto nezákonných aktivit je výhodné. Toto mínění ještě nadto posiluje všeobecně známý neúspěch předvést osoby dopouštějící se trestných činů (dokonce i těch závažných) před soud, ale také skutečnost, že opatření zbavující pachatele nebo jeho blízké majetkového prospěchu, který si tyto osoby přivodily nezákonnými aktivitami spadajícími do oblasti hospodářské kriminality, neplní svou funkci (Válková et al., 2012). Respektování zákonů je mnohdy považováno za znak neschopnosti či dokonce naivity, jelikož blahobytu lze docílit snáze nelegální cestou (Chmelík et al., 2005). Náročné je ovšem také pachatele tohoto druhu kriminality vůbec nalézt a nakonec odsoudit. Nicméně jestliže se již povede takovéhoho jedince za jeho čin odsoudit, stává se tak povětšinou až po uplynutí dlouhé doby mezi spácháním kriminálního činu a samotným odsouzením. Je také poměrně běžné, že je trest pro pachatele zanedbatelný a nemá na něho příliš velký dopad (Fryšták, 2007). Na jedince do značné míry působí také prostředí, ve kterém se žije. Jestliže je v takovémto prostředí zcela normální překračovat zákon a hospodářská trestná činnost je považována za určitou formu podnikání, bude tato osoba pravděpodobně jednat stejným způsobem, jelikož by se zde v opačném případě neuplatnila. Největší riziko ovšem hrozí při započetí provozování podnikatelské činnosti, kdy

nové společnosti sbírají zkušenosti od ostatních a učí se od nich. Nedostatečné množství pozitivních vzorů z řad podnikatelských subjektů, které by byly schopny obyvatelům dokázat, že dosáhnout úspěchu lze i podnikáním v mezích zákona, může mít také za následek výše popsanou problematiku (Válková et al., 2012).

Mezi kriminogenní faktory hospodářské trestné činnosti se řadí také za jiných okolností přijatelné úsilí především mladých pracovníků o prosazení se ve svém zaměstnání a dosažení určité úrovně kariéry. Jedinci na počátku svého pracovního života ovšem nemají potřebné zkušenosti o nekalých praktikách a může se stát, že budou k těmto aktivitám zneužití ve své vlastní nevědomosti či dokonce přinucení (Válková et al., 2019). Páchání hospodářských kriminálních činů může často podněcovat také benevolentní přístup, který zaujímají orgány činné v trestním řízení k osobám dopouštějícím se této nezákonné činnosti z důvodu jejich vysokého postavení v ekonomické i společenské oblasti. Zákonodárci, Policie ČR či justice kvůli tomu často protahují řízení, neuplatňují všechny dostupné zákonné prostředky (při zvažování možnosti udělení vazby, zajišťovacích opatření vůči majetku), neudělují přísné tresty apod. Následkem toho může vznikat korupce, kdy policisté nebo zaměstnanci finančních úřadů přechází na stranu pachatelů hospodářské kriminality v případě, že jim je nabídnuta nějaká lukrativní pozice. Tito jedinci poté na udělených funkcích využívají nabytých vědomostí i zkušeností ze svého předchozího zaměstnání (Válková et al., 2012).

Vlivem privatizace a restituce se začala ve společnosti projevat sociální nerovnost, přičemž na jedné straně stály osoby, které v rámci těchto změn obdržely určitý majetek (ne pokaždé legální cestou), a na druhé straně byli obyčejní občané. Bankovní subjekty v tomto období poskytovaly obrovské množství úvěrů bez toho, aniž by zvažovaly reálnost jejich následného splacení či uskutečnění podnikatelského záměru. Tyto subjekty nebraly v úvahu ani účinnost instrumentů, které zajišťovaly takovéto úvěry, nebo skutečnost, že cena zastaveného majetku může být úmyslně nadhodnocena. Stávalo se, že pokud společnost již tušila, že se jí vypůjčené finanční prostředky nepovede vrátit věřiteli z důvodu selhání jejího podnikatelského záměru a zanedlouho zkrachuje, snažila se co nejrychleji vyvést všechny majetek společnosti, který by se dal později prodat. Ve výsledku se potom takováto společnost dostala do konkurzu jen s dluhy a žádným majetkem a její někdejší vedení dále působilo v jiné organizaci. Běžné obyvatelstvo naproti tomu provázela nezaměstnanost a mnoho kdysi výnosných podniků či společností zkrachovalo. Řada lidí vlastnila kuponové knížky, které měla v úmyslu zhodnotit, což byly dokonalé podmínky pro ty, jež toho chtěli zneužít. Mnoho investičních společností poskytovalo mnohonásobně vyšší roční zhodnocení

vložených finančních prostředků oproti standardním úrokovým sazbám komerčních bank v témže období. Takovéto organizace svým vkladatelům finanční prostředky z počátku doopravdy vyplácely, tyto prostředky byly ale tvořeny vklady ostatních poškozených osob, jež investovaly do těchto společností (Fryšták, 2007). Polarizace bohatství a sociální chudoby postupně dopadá také na střední vrstvy, jež představují pilíř všech společností. Nerovné podmínky poté způsobují, že se stále více rozevírají nůžky mezi těmito dvěma skupinami (Chmelík et al., 2005).

S předchozím kriminogenním faktorem způsobujícím hospodářskou kriminální činnost souvisí také vysoká nezaměstnanost, v jejímž důsledku vznikají různé sociální problémy nebo dochází ke ztrátě společenského postoje či pozice na trhu práce. Zvyšující se nezaměstnanost může také zároveň působit nepřímou úměrou na ekonomiku i soukromé podnikání. Zvýšení této hodnoty proto může zapříčinit např. zvyšování počtu trestných činů spadajících do majetkové nebo jiné kriminální činnosti, snižování koupěschopnosti obyvatel, propouštění pracovníků bank či pojišťoven (dokonce i ze střední vrstvy) nebo snižování produkce. Jestliže se nepovede vytvořit uspokojující množství pracovních pozic, dochází k roztáčení spirály a tato situace nemá konce (Chmelík & Bruna, 2015).

Pavol & Skaloš (2017) do této skupiny řadí vliv prostředí ve společnosti, novodobé pojetí životního stylu, vliv morálky a hodnot, nevysoké požadavky na etiku osob zastávajících vysoké pozice, sociální faktory, ale i osobnost jedinců dopouštějících se hospodářských trestných činů.

K nejzávažnějším příčinám hospodářské kriminality patří *„změna morálky a právního vědomí ve společnosti, neodůvodněná ekonomická nerovnost, vysoká nezaměstnanost, nenaplněná ekonomicko-sociální očekávání zdůrazněná ještě nyní celosvětovou hospodářskou krizí, nedostatečná reforma státní správy, neúspěšné prosazování stále ještě nedokonalých právních norem, chybějící kontrola, neuspokojivý stav justice a vymahatelnosti práva, nedostatečný legální kapitál pro podnikání, rozbujelé korupční prostředí.“* (Baloun, 1999, citovaný ve Válková et al., 2019, s. 384)

Ze sociologického pohledu způsobuje každý stav nerovnováhy další stav nerovnováhy, jelikož ten původní se snaží nepoměr hodnot uvést zpět do rovnováhy a kompenzuje ho k újmě ostatních komodit. Velice rizikový je ovšem stav nerovnováhy způsobený porušováním právních norem z toho důvodu, že může přivodit až destabilizaci celého systému, která je vyvolaná velice nízkou úrovní právního vědomí obyvatel. Jestliže si nově

vznikající společnost neurčí platná zákonná pravidla chování, nastává destabilizace celého systému. V takovémto případě se objevují rovněž jevy ohrožující ekonomiku, poněvadž absence zákonných pravidel způsobuje také větší sklon k páchání všech trestných činů (tedy i těch hospodářských) (Chmelík et al., 2005). Velice často k výše popisovanému stavu dochází kvůli nerespektování právních norem, zdlouhavému rozhodování soudů, nevyhovující výši právního vědomí občanů i pracovníků ve státní správě či liknavému přístupu a nedostatečným znalostem Policie ČR (Chmelík & Bruna, 2015).

2.4 Dopady

Hospodářská kriminální činnost je v České republice natolik rozšířená, že způsobuje destabilizaci právního vědomí obyvatel, ale dokonce i národního hospodářství. Trestné činy spadající do tohoto druhu kriminality mohou snižovat důvěru společnosti ve funkci tržního hospodářství, ale rovněž i s ním spjatého politického systému. Jestliže je trestní represe hospodářských trestných činů vyhodnocena jako neúčinná, může být dokonce ohrožena i podstata právního státu. Tento druh kriminality tedy může způsobovat neopodstatněné rozdíly v majetku obyvatelstva, konkrétní škody, ale také i narušování základních pravidel, na kterých stojí tržní hospodářství. Riziko napadení těchto základních pravidel se může zvyšovat kvůli spirálovému efektu spočívajícímu ve vyloučení poctivých podniků z hospodářských činností. Důvodem je skutečnost, že takovéto firmy nedovedou konkurovat společnostem, které mají prospěch z hospodářské kriminální činnosti. Tyto společnosti, které jsou v monopolním postavení oproti ostatním subjektům na trhu, mohou neblaze působit na určité prvky státní politiky (např. na výši daní, udělování koncesí, veřejných zakázek či dotací, poskytování půjček) nebo mohou sklízet úspěch v politickém životě (Válková et al., 2012). Hospodářské trestné činy rovněž významně působí na příjmovou stranu státního rozpočtu, do které spadají např. daně, poplatky nebo cla (Scheinost et al., 2004). Jelikož je trestní právo považováno za podpůrný, ale nezbytný nástroj chránící řádné ekonomické vztahy, není schopné zamezit vzniku okolností, které vedou ke kriminálním aktivitám v ekonomice. Míra trestního postihu závisí na zásadě podpůrné role trestní represe, tedy na tom, že trestní represe představuje pouze krajní prostředek v případech, kdy ostatní prostředky (zejména hospodářské) nedosahují dostatečného účinku. Z toho důvodu je klíčový především mimotrestní rámec podnikání i hospodářské soutěže dosahující určité kvality a nejsou jimi trestněprávní nástroje. Takovýto rámec by se měl vyznačovat náležitou hmotněprávní úpravou i účinnými procesními pravidly, které zajistí velmi rychlé vynucení porušovaných práv (Diblíková et al., 2001). Hospodářská trestná činnost zároveň neblaze působí ve větším

množství oproti ostatním druhům kriminality na funkce, vývoj či strukturu života ve společnosti, ale také na hospodářskou politiku nebo přerozdělování prostředků (Ondrejko, 2011).

Hospodářská kriminalita se v porovnání s ostatními druhy trestné činnosti vyznačuje vysokou mírou škod. V rámci určování jejich výše jsou stěžejní znalecké posudky a odborná vyjádření. Často se takovéto prostředky využívají např. u kriminálních aktivit v oblasti daní či u machinací s cennými papíry nebo jejich deriváty. Zákon ovšem neuvádí žádný postup, který by sloužil k oceňování takovýchto instrumentů. V praxi tato situace vede k tomu, že každý soudní znalec využívá odlišné přístupy či metody, které ovšem vycházejí ze zákona a jsou racionální (Chmelík & Bruna, 2015). Podle Dianišky et al. (2009) je možné škody dělit na primární a sekundární. První skupina zahrnuje přímé škody, které byly způsobeny úmyslně (např. náklady vyvolané vystavením fiktivních faktur nebo jejich nadhodnocením, peněžní vyjádření hodnoty získané krádeží). Zároveň je pro ně typické konání, opomenutí nebo strpení osoby dopouštějící se trestného činu. Ve druhé skupině jsou obsaženy takové škody, jež se objevují jako neodvratný následek působení úmyslného jednání a oběť kriminálního činu není schopna zamezit jejich vzniku (např. náklady na právní a poradenské služby, dodatečné daňové odvody, náklady vztahující se k následné interní či externí kontrole, náklady vynakládané na komunikaci nebo krizové řízení).

2.5 Prevence

V důsledku struktury a objemu hospodářských trestných činů je zapotřebí, aby byla účinnost prostředků právní i mimoprávní ochrany orientujících se na ekonomické vztahy a hospodářské aktivity co možná nejvyšší. Do současné doby nedošlo k vytvoření ucelené koncepce, která by se zabývala prevencí hospodářské kriminality. Přesto bude ale v budoucnu nutné, aby stát vytvořil přinejmenším základní formy a metody preventivních aktivit a současně si zachoval funkci kontroly prováděnou nad podnikatelskými aktivitami (Válková et al., 2019). U vytváření takovýchto preventivních opatření je ovšem zapotřebí se opírat o kriminogenní faktory způsobující hospodářské kriminální činy. Je rovněž podstatné, aby na sebe jednotlivá opatření navzájem navazovala a vytvářela tak ucelený systém (Fryšták, 2007). Tohoto záměru je ovšem obtížné dosáhnout kvůli různorodosti a nestálosti hospodářského života nebo do dnešní doby nevysvětleným příčinným souvislostem mezi propojenými kriminogenními faktory způsobujícími hospodářskou kriminalitu. Z důvodu vnitřního dělení hospodářských trestných činů je užitečné vytvářet katalogy potřebných opatření zaměřujících

se již na určité druhy hospodářské kriminality, k čemuž u některých již dochází⁹ (Válková et al., 2019).

V oblasti **legislativy trestního práva** byl zaveden nespočet opatření orientovaných na transparentnost hospodářského života i na dopadení pachatele a jeho následné stíhání (Válková et al., 2019). Významným krokem byla novelizace zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) v roce 2001 (Česká republika, 2001b). Tímto počinem došlo v případě pachatelů hospodářské kriminality k usnadnění činnosti orgánů, jež jsou činné v trestním řízení, a dále také ke zvýšené aplikaci zajišťovacích opatření i operativních prostředků. Tato novelizace rovněž umožňovala poškozeným vyžadovat vymáhání škod na majetku (Válková et al., 2012). Zároveň také došlo k přijetí zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (Česká republika, 2001c). Dále se jednalo např. o přijetí zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (Česká republika, 2000) či zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (Česká republika, 2008). V roce 2010 rovněž nabyl účinnosti nový trestní zákoník, jenž pozměnil a definoval nové skutkové podstaty hospodářských a majetkových trestných činů. Současně zvýšil šanci na ukládání peněžitého trestu a konfiskaci majetku, který daný subjekt nabyl v důsledku páchaní kriminální činnosti. Dále byl roku 2011 schválen zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, který se zasadil o narušení zásady individuální trestní odpovědnosti a zaměřil se na odebrání zisku, jehož bylo dosaženo nelegální cestou, právnickým osobám provozujícím podnikatelskou činnost (Válková et al., 2012). Trestní právo ovšem obecně nemá takové možnosti potřebné k omezení výskytu příčin hospodářské kriminality. Důvodem je fakt, že trestní právo by nemělo redukovat oblast podnikání nebo ukládat povinnosti, které nejsou dány zvláštním zákonem. V ekonomické sféře zaujímá trestní represe pouze podpůrnou funkci, ovšem v případech, kdy běžné hospodářské prostředky nestačí, je využití trestního práva nezbytné (Gřivna et al., 2019).

Kontrolní orgány netrestní povahy zaujímají důležité postavení v prevenci hospodářské trestné činnosti. Koncepti takovýchto orgánů je zapotřebí neustále upravovat podle aktuálních jevů vyskytujících se v hospodářské kriminalitě. Z toho důvodu je nutné

---

⁹ V případě právnických osob lze využít k prevenci hospodářské kriminality Compliance program, standard ISO 19600:2014 nebo Průvodce právní úpravou pro státní zástupce ze strany Nejvyššího státního zastupitelství k aplikaci § 8 odst. 5 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (Gřivna et al., 2019).

zabezpečit přívětivější personální i hmotné podmínky a navyšovat pravomoci kontrolních orgánů. Mezi tyto orgány lze zařadit živnostenské úřady, instituce na ochranu hospodářské soutěže, orgány finanční správy, komise bankovního dohledu, různé inspekce a inspektoráty či komise pro cenné papíry. Neuplynulo ovšem ještě dosti času od doby, kdy byla specifická soustava orgánů kontroly interní a externí na pokraji efektivit (Válková et al., 2019). Až na počátku nového tisíciletí vešly v platnost nové zákony parciálně ošetřující oblast kontroly veřejných financí – zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole) (Česká republika, 2001a) a zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích (Česká republika, 2000). Překážkou ovšem může být také kvalita kontrolních mechanismů – vnitřní kontrola zaměřená na vlastní zaměstnance nemusí mnohdy dosahovat dostatečné úrovně. Řešením tohoto problému by mohly být etické kodexy orientované na konkrétní skupiny pracovníků podle jejich profese (Gřivna et al., 2019). Potíže ale může způsobovat také nedostačující kooperace mezi zmiňovanými orgány (zahrnujícími i orgány vnitřní kontroly podniků). Za tímto problémem stojí povinná mlčenlivost, kterou jsou vázány orgány činné v trestním řízení, což vede např. k tomu, že finanční úřady jsou oprávněny ohlašovat toliko daňové trestné činy, ostatní již nikoliv. U některých orgánů už ovšem tento požadavek neplatí (např. advokáti či notáři se již nemusí řídit zmiňovanou povinností v případě pochybných obchodů vlastních klientů). Danému problému by rovněž pomohlo např. sestavení detailnějších pravidel upravujících vytváření trestních oznámení, kontrolních zpráv či znaleckých posudků nebo pravidel pro spolupráci (Válková et al., 2019). Mezi netrestní nástroje patří i kvalitně zpracovaný mimotrestní rámec zaměřující se na podnikatelskou činnost a hospodářskou soutěž. Tento prostředek by měl obsahovat uspořádání právních vztahů týkajících se oblasti podnikání a ekonomické činnosti i pravidla zajišťující vynucení práv, která byla narušena. Dalšími nástroji účinnými proti hospodářské kriminalitě jsou např. dostačující úroveň mechanismů kontroly nebo vysoká kvalita státního aparátu. Vysoké významnosti by se proto mělo dostávat i účinným netrestním sankcím ukládaným za překračování netrestních právních norem a jejich důslednému prosazování. Ke snižování počtu hospodářských trestných činů mohou přispět rovněž např. majetková příznání, ztížení procesu pro vznik společností s ručením omezeným či dceřiných společností nebo registrační pokladny (Gřivna et al., 2019).

Ve sféře společenské a vzdělávací je nezbytné, aby došlo k podpoře růstu znalosti práva a účetních, finančních či jiných operací u obyvatelstva, vedoucích pracovníků v hospodářské

oblasti, zaměstnanců orgánů činných v trestním řízení nebo orgánů provádějících kontrolu. K tomu mohou přispět také soudy (i nejvyšší soud) prostřednictvím posílení judikaturní činnosti v případě hospodářských trestných činů. Disponovat potřebnými vědomostmi v oblasti trestního práva i souvisejících právních oblastí by měli státní zástupci, soudci, ale i policisté. Uvedené požadavky by měly být zaneseny do vzdělávacího systému, a to zejména v případě policistů. V rámci této bezpečnostní složky by měl probíhat mezioborový způsob výuky a v rámci praxe by měly vznikat týmy složené z příslušníků a odborníků zaměřujících se na danou oblast (např. ekonomiku, finanční trhy, účetnictví) (Bartošíková, 2000, citovaná ve Válková et al., 2019; Bruckler, 2000, citovaný ve Válková et al., 2019).

Následkem **neustále se rozvíjející evropské integrace v politické a ekonomické sféře** jsou vznášeny stále nové požadavky na společně uplatňovaná opatření směřující proti hospodářské kriminalitě postihující zájmy Evropské unie nebo na spolupráci v oblasti trestního práva procesního v rámci všech států EU (Válková et al., 2012). Své zájmy chrání EU zejména před podvody, praním špinavých peněz nebo korupcí. Z tehdejší spolupráce mezi státy vznikl v roce 1999 Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) (Gřivna et al., 2019). Prostřednictvím projektu Corpus Juris dochází ke vzájemné kooperaci, která prozatím spočívá v utváření základních principů významných pro trestněprávní obranu finančních zájmů EU spadajících do evropského právního prostoru. Z důvodu nutnosti citlivého postupu v rámci harmonizace sféry trestního práva probíhaly aktivity na tomto projektu poměrně dlouhou dobu (Válková et al., 2019). Přesto ale bylo v roce 2017 Evropským parlamentem schváleno Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. října 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (Council of the European Union, 2017).

2.5.1 Instituce zabývající se hospodářskou kriminalitou

Organizace, které se zaměřují na boj proti hospodářské kriminalitě, lze rozdělit do dvou skupin podle toho, zdali byly vytvořeny a působí na území České republiky či nikoliv. V následujícím textu je představeno šest národních a dvanáct mezinárodních institucí zabývajících se hospodářskými trestnými činy.

Národní instituce

První z organizací působících na národní úrovni je **Finanční analytický úřad (FAÚ)**, který od roku 1996 vykonává funkci finanční zpravodajské jednotky České republiky. Tato instituce sídlí v Praze a od roku 2017 funguje jako samostatný úřad s celostátní působností

poté, co přejala činnost předešlého Finančního analytického útvaru, který tvořil odbor Ministerstva financí ČR (Finanční analytický úřad, 2022). Úkolem tohoto úřadu je kontrolovat legalizace výnosů z trestné činnosti, ale také koordinovat mezinárodní sankce či dohlížet na financování terorismu (Gřivna et al., 2019). Další institucí je **Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV** (NCOZ SKPV), která započala svou činnost v roce 2016 po spojení dvou organizací – Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV a Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV. Ústřední pracoviště NCOZ SKPV se nachází v Praze, ovšem ve vybraných regionech (České Budějovice, Plzeň, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Brno, Olomouc a Ostrava) fungují rovněž místní pracoviště. Tato instituce s celorepublikovou působností se orientuje na odkrývání organizovaného zločinu, jakož i korupčního jednání a trestných činů finanční i hospodářské kriminality. Národní centrála je pracovištěm, které má za úkol zajistit koordinaci, kontrolu a metodiku. Zároveň je ovšem povinna realizovat zadané úkoly úřadu pro dohledávání majetku z trestné činnosti na území České republiky, příslušného pracoviště pro boj proti daňovým únikům a kriminalitě i národní centrály proti penězokazectví. Od roku 2023 byly tomuto orgánu odebrány sekce zaměřující se na terorismus a extremismus i kybernetické útoky, jelikož byla založena Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě SKPV (Policie ČR, 2023). **Bezpečnostní informační služba (BIS)**, která vznikla jako bezpečnostní sbor v roce 1994, vykonává svou činnost zpravodajské instituce na území České republiky (Bezpečnostní informační služba, 2023a). I tato organizace sídlí v Praze (Bezpečnostní informační služba, 2023b). Ve spojitosti s hospodářskou kriminalitou tento orgán slouží k zajišťování informací potřebných pro policejní složky. BIS rovněž soustřeďuje na jednom místě informace o financování terorismu, ale také posuzuje činnost organizovaného zločinu a vyhodnocuje informace, které by mohly souviset s bezpečnostními hrozbami nebo destabilizací celé ekonomiky (Častorál, 2011). Mimo to se také zabývá informacemi o aktivitách ohrožujících utajované informace, informacemi o činnostech zahraničních zpravodajských služeb na území České republiky nebo aktivitami zasahujícími demokratické základy, svrchovanost či územní celistvost naší země (Bezpečnostní informační služba, 2023c). **Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ)** provádí dozor nad hospodařením s majetkem státu (i v rámci zadávání veřejných zakázek), ale také nad Českou národní bankou (Gřivna et al., 2019). Svou činnost NKÚ započal v roce 1993 (Nejvyšší kontrolní úřad, 2023a). Jeho sídlo lze nalézt jako u většiny národních institucí v Praze (Nejvyšší kontrolní úřad, 2023b). Tento úřad je zavázán uvádět veškeré své kontrolní závěry ve Věstníku NKÚ, který následně slouží orgánům Policie ČR zaměřujícím se na pátrání po významné hospodářské trestné činnosti a její vyšetřování

(Grivna et al., 2019). Účel NKÚ je spatřován v poskytování informací o tom, zdali vynaložené veřejné prostředky napomohly ke zlepšení sledovaného stavu a do jaké výše. Jeho povinností je zároveň definovat případné slabiny takového vynakládání veřejných prostředků (Nejvyšší kontrolní úřad, 2023a). Další národní organizací je **Česká obchodní inspekce (ČOI)**, jež vykonává kontrolu nad právníky i fyzickými osobami (Grivna et al., 2019). Tato instituce vznikla v roce 1986 (Česká obchodní inspekce, 2023a). ČOI lze považovat za orgán státní správy podřízený Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, který převzal činnost Státní obchodní inspekce. Tato instituce uvaluje v případě překročení zákona sankce ve správním řízení (obvykle peněžité formy) nebo ukládá ochranná opatření (např. zákaz prodeje, stažení z trhu). ČOI působí jako subjekt, který zabezpečuje mimosoudní řešení sporů mezi spotřebiteli (Česká obchodní inspekce, 2023b). Tento orgán státní správy se dělí na ústřední inspektorát sídlící v Praze a jednotlivé oblastní inspektoráty ve vybraných krajských městech – Praha (Středočeský kraj a Hlavní město Praha), České Budějovice (Jihočeský kraj a Kraj Vysočina), Plzeň (Plzeňský a Karlovarský kraj), Ústí nad Labem (Ústecký a Liberecký kraj), Hradec Králové (Královéhradecký a Pardubický kraj), Brno (Jihomoravský a Zlínský kraj) i Ostrava (Olomoucký a Moravskoslezský kraj) (Česká obchodní inspekce, 2023c). **Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS)**, který sídlí v Brně, započal svou činnost v roce 1996, když nahradil Ministerstvo pro hospodářskou soutěž. Tato instituce je chápána jako ústřední orgán náležící státní správě, který má za úkol utvářet podmínky pro ochranu hospodářské soutěže a zároveň dohlížet na zadávání veřejných zakázek i veřejné podpory. ÚOHS je rovněž považován za organizaci, která vykonává poradenství i monitorovací a konzultační činnost. Od roku 2010 také dohlíží na dodržování zákona č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle a nekalých obchodních praktikách při prodeji zemědělských a potravinářských produktů (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2023).

Mezinárodní instituce

Schengenské dohody mimo jiné obsahují i ustanovení o policejní spolupráci a oboustranné pomoci v rámci prevence a vyšetřování kriminality. Z toho důvodu si země mezi sebou mohou směňovat nezbytné a důležité informace, dochází ke spojení komunikačních prostředků, ke směně důstojníků, jež jsou považováni za styčné, a pozorování a stíhání podezřelých jedinců (Častorál, 2011). **Europol** (European Union Agency for Law Enforcement Cooperation – Agentura Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva) poskytuje podporu členským státům v prevenci nebo již v následném boji proti organizovaným trestným činům, kyberkriminalitě nebo terorismu (European Union Agency

for Law Enforcement Cooperation, 2022). Tento orgán vznikl v roce 1999 a jeho sídlo se nachází v Haagu (European Union, 2023). Europol napomáhá vyšetřování, která řídí členské státy, ale nedisponuje pravomocí zatýkat pachatele či iniciovat samotné vyšetřování. Tato mezinárodní instituce se zabývá takovými trestnými činy, u kterých je nutný mezinárodní přístup nebo součinnost mezi státy – v rámci Evropské unie nebo i s ostatními zeměmi. Neméně důležitou je touto organizací prováděná analytická činnost, ke které jsou používány nejmodernější nástroje (European Union Agency for Law Enforcement Cooperation, 2022).

Interpol (International Criminal Police Organization – Mezinárodní organizace kriminální policie) je naopak formou kriminální policie, která působí na mezinárodním poli za účelem kooperace v této oblasti (Častorál, 2011). Tato organizace byla vytvořena v roce 1923 ve Vídni, ovšem od roku 1989 se její centrála nachází v Lyonu (Interpol, 2023a). Interpol se především stará o zabezpečování a posilování spolupráce jednotlivých zemí v oblasti boje proti kriminalitě při zachování právních systémů těchto zemí. Zároveň má ve své kompetenci vedení databází, které skýtají informace především o osobách, předmětech i případech (Častorál, 2011). V roce 2015 přibýlo k orgánům této mezinárodní instituce výzkumné vývojové zařízení v Singapuru, které se specializuje na rozpoznávání pachatelů i trestných činů. Toto zařízení rovněž slouží ke školení, provozní podpoře i partnerství (Interpol, 2023a). Interpol tvoří rovněž také satelitní kanceláře rozmístěné v jednotlivých regionech (Interpol, 2023b).

Eurojust (European Union Agency for Criminal Justice Cooperation – Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech) jedná v součinnosti s orgány států v rámci boje proti nejružnějším trestným činům, kterými jsou postiženy nejméně dvě země. Mezi tyto formy kriminality se řadí podvody, terorismus, obchodování s drogami, trestné činy proti životnímu prostředí, obchodování s lidmi, kyberkriminalita, trestné činy proti finančním zájmům EU, praní špinavých peněz a převaděčství migrantů (Eurojust, 2023a). Eurojust byl založen v roce 2002 jako soudní koordinační jednotka (Eurojust, 2023b). Sídlo této mezinárodní organizace lze nalézt v Haagu (Eurojust, 2023c).

Evropská justiční síť (EJN – European Judicial Network) představuje síť vnitrostátních kontaktních míst, která se snaží o zjednodušení justiční spolupráce v oblasti trestné činnosti. Z toho důvodu poskytují pomocnou ruku při navazování kontaktů mezi příslušnými orgány a disponují informacemi, jež jsou potřebné při justiční spolupráci. Tato kontaktní místa jsou tvořena ústředními orgány, které mají na starosti mezinárodní spolupráci v oblasti justice, a justičními orgány či dalšími příslušnými orgány, jež se vyznačují zvláštní odpovědností týkající se mezinárodní soudní spolupráce. Evropská justiční síť vznikla v roce 1998 a její sekretariát se nachází v Haagu v sídle Eurojustu, který nese odpovědnost za správu této sítě (European Judicial Network,

2023). **Projekt „Corpus Juris“** vzešel ze snahy o unifikaci úpravy trestního práva se sankcemi v celé Evropské unii a představuje souhrn norem hmotného a procesního trestního práva, které mají za úkol bránit finanční zájmy EU (Častorál, 2011). Tento projekt byl předložen skupinou expertů v roce 1997 (European Public Prosecutor's Office, 2023). **Úřad evropského veřejného žalobce** (EPPO – European Public Prosecutor's Office) započal svou činnost v roce 2021 (European Public Prosecutor's Office, 2023a). Tato instituce se zaměřuje na koordinování činností při prosazování práva na evropském a vnitrostátním stupni (European Public Prosecutor's Office, 2023b). Zaměřuje se na žaloby a vyšetřování kriminálních aktivit, které narušují finanční zájmy EU (Gřivna et al., 2019). Tento úřad vykonává své aktivity na centrální i decentralizované úrovni. Sídlo jeho ústředí se nachází v Lucemburku a skládá se z evropského nejvyššího žalobce, 22 evropských žalobců a správního ředitele. Na decentralizované úrovni působí evropské pověření žalobci ve 22 zúčastněných členských státech Evropské unie. K veškerým procesním úkonům, které tento úřad provede, se vztahuje soudní přezkum prováděný vnitrostátními soudy (European Public Prosecutor's Office, 2023b). **OLAF** (Office de Lutte Anti-Fraude – Evropský úřad pro boj proti podvodům) byl vytvořen v roce 1999 (European Anti-Fraud Office, 2023a). Jeho úkolem je vyšetřování podvodů a korupce, jež ohrožují finanční prostředky EU. Zároveň také prověřuje vážná pochybení pracovníků EU i členů jejich orgánů. OLAF vyšetřuje podvody, korupci nebo ostatní trestné činy narušující finanční zájmy EU, které souvisí se všemi kategoriemi výdajů EU, vybranými kategoriemi příjmů EU nebo pochybeními ze strany pracovníků EU. Vyšetřovací činnost v rámci této organizace se dělí na interní vyšetřování, externí vyšetřování a koordinační činnost. V neposlední řadě se OLAF stará o formulaci politiky boje proti podvodům (European Anti-Fraud Office, 2023b). Sídlo tohoto úřadu lze nalézt v Bruselu (European Anti-Fraud Office, 2023c). **AFCOS** (Anti-Fraud Coordinating Service) plní roli služby, jejímž úkolem je zajistit koordinaci legislativních, správních i vyšetřovacích činností, což je v souladu s ochranou finančních zájmů EU. Členské státy si mohou samy určit, do jaké části vnitrostátní správní struktury AFCOS umístí (European Anti-Fraud Office, 2023d). Proti hospodářské kriminalitě bojí rovněž **Mezinárodní měnový fond** (IMF – International Monetary Fund), **Světová banka** (WB – World Bank) či **Finanční akční výbor** (FATF – Financial Action Task Force) (Častorál, 2011).

3 METODIKA ZPRACOVÁNÍ

Cílem této diplomové práce je provést mezikrajské srovnání vývoje hospodářské kriminality mezi lety 2012 až 2021 a učinit mezikrajské srovnání příslušných skupin trestných činů v roce 2014 a 2021. K naplnění tohoto cíle je využita analýza lineárních trendů počtu registrovaných trestných činů (dále také RTČ) v krajích vůči celé České republice od roku 2012 do 2021, bodová metoda posuzující situaci v jednotlivých krajích České republiky (dále také krajích ČR) v celém sledovaném období a analýza změny počtu RTČ i změny procentního podílu v příslušných skupinách trestných činů (dále také skupinách TČ) mezi rokem 2014 a 2021. Druhotným cílem této práce je poté posoudit příčiny způsobující hospodářské trestné činy v krajích České republiky v roce 2014 i 2021. Za tímto účelem je využita regresní analýza, jež stanovuje významnost vybraných kriminogenních faktorů vzhledem k počtu RTČ v těchto dvou sledovaných letech.

Vývoj počtu RTČ je sledován v desetiletém období od roku 2012 do roku 2021. Zvláštní pozornost je poté věnována srovnání roku 2014, v němž byl zjištěn nejvyšší počet RTČ, a roku 2021, který vykazoval nejnižší počet RTČ.

Data udávající četnost RTČ pocházejí ze statistiky kriminality za jednotlivé roky. Tato data lze nalézt na webových stránkách Policie ČR, která poskytuje každý měsíc statistické přehledy. Jedná se o kumulativní součty počínající lednem a konče prosincem daného roku. Prosincová data tedy zobrazují RTČ za celý rok (Policie ČR, 2022). Přestože došlo k jistým metodickým změnám¹⁰, v rámci této diplomové práce jsou zachovány původní souhrnné skutkové podstaty.

Pro účely této práce jsou za hospodářské trestné činy považovány trestné činy proti majetku (V. hlava) a trestné činy hospodářské (VI. hlava) definované ve zvláštní části trestního zákoníku (Příloha B). Mezi daty použitými v práci (Příloha A) a daty z policejních

---

¹⁰ V roce 2016 došlo ke změně Evidenčně-statistického systému kriminality provozovaného Policií ČR. Registrovaný trestný čin představuje takový trestný čin, u něhož započalo trestní řízení v předmětném období a zároveň nebylo doposud ukončeno či bylo ukončeno určeným způsobem (Policie ČR, 2017). Od roku 2019 je souhrnná skutková podstata podílnictví (zahrnující podílnictví a podílnictví z nedbalosti), která byla dříve vykazována samostatně, sloučena s legalizací výnosů z trestné činnosti a legalizací výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (Policie ČR, 2020). V roce 2021 došlo v případě poškozovacích trestných činů, trestných činů postihujících legalizaci výnosů z trestné činnosti, trestných činů daňových, poplatkových a devizových, trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou, trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu i ostatních hospodářských trestných činů k rozdělení některých souhrnných skutkových podstat na jednotlivé skutkové podstaty – např. souhrnná skutková podstata padělení a pozměnění známek a kolků byla rozdělena na padělení a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti a na padělení a pozměnění známek (Policie ČR, 2022).

statistik (Příloha C) lze ovšem nalézt určité rozdíly. Z policejních statistik jsou vybrány pouze RTC, které jsou zařazeny do skupiny hospodářská kriminalita (800–899). Z této skupiny jsou vyčleněny trestné činy, které spadají podle trestního zákoníku do dvou již zmíněných skupin (Příloha B), protože jsou v uskupení hospodářská kriminalita podle policejních statistik nejčetnější. Jednotlivé RTC jsou následně roztrženy do osmi skupin – v případě trestných činů proti majetku podle trestního práva hmotného a u trestných činů hospodářských podle dílů uvedených v trestním zákoníku. Z trestných činů proti majetku jsou vytvořeny čtyři skupiny – obohacovací trestné činy, poškozovací trestné činy, neoprávněné užívání a trestné činy postihující legalizaci výnosů z trestné činnosti. Trestné činy hospodářské jsou rozděleny rovněž na čtyři skupiny – trestné činy proti měně a platebním prostředkům, trestné činy daňové, poplatkové a devizové, trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou a trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu. Posléze jsou přidány také ostatní hospodářské trestné činy, jelikož v sobě zahrnují některé trestné činy, jež podle trestního zákoníku spadají do trestných činů proti majetku nebo trestných činů hospodářských. Rovněž sem jsou zařazeny i havárie a provozní poruchy mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních učiněné z nedbalosti nebo takové, které pachatel provedl úmyslně. Důvodem je fakt, že i tato skupina zahrnuje některé skutkové podstaty, které spadají do trestných činů proti majetku nebo trestných činů hospodářských. Policejní statistiky ovšem nezahrnují do hospodářské kriminality skutkovou podstatu zatajení věci, která by podle trestního práva hmotného měla spadat pod obohacovací trestné činy, a uvádí ji jako součást ostatní kriminality (nejedná se o ostatní hospodářské trestné činy, ale o specifický druh kriminality). Lichvu, která by rovněž měla patřit do obohacovacích trestných činů, řadí policejní statistiky do skupiny ostatní hospodářské trestné činy. Z toho důvodu se s těmito dvěma skutkovými podstatami v již zmiňované skupině nepočítá. Poškozovací trestné činy rovněž postrádají dvě skutkové podstaty – porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku a zneužívání vlastnictví. Obě tyto podstaty lze nalézt také v ostatních hospodářských trestných činech, a proto se ve skupině poškozovací trestné činy neobjevují. Stejný případ nastal také v rámci trestných činů daňových, poplatkových a devizových, ve kterých schází jedna skutková podstata, kterou je ohrožení devizového hospodářství. Důvodem je skutečnost, že podle policejních statistik náleží rovněž do souhrnné kategorie ostatní hospodářské trestné činy. Také skupina neoprávněné užívání postrádá skutkovou podstatu neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru, jelikož je v policejních statistikách zařazena pod ostatní majetkovou kriminalitu (Policie ČR, 2022).

Všechny skupiny trestných činů uvedené v předchozím odstavci jsou následně škálovány na základě pořadí jejich průměrného počtu RTČ za období 2012 až 2021. Tyto skupiny jsou seřazeny od nejvyššího průměru k nejnižšímu a poté jsou rozděleny do tří skupin podle jejich významnosti – vysoká, střední a nízká významnost. V následujících částech se tato práce zabývá pouze takovými skupinami trestných činů, které vykazují vysokou nebo střední významnost.

K naplnění cíle této diplomové práce jsou stanoveny následující hypotézy:

Hypotéza 1: „Vývoj počtu RTČ mezi lety 2012 až 2021 v jednotlivých krajích odpovídal vývoji počtu RTČ v České republice jako celku ve stejném časovém období.“

Pro posouzení výše uvedené hypotézy jsou nejprve určeny vývojové trendy počtu RTČ za celou Českou republiku a následně také za jednotlivé kraje v období 2012 až 2021. Poté jsou stanoveny rovnice regresních přímek jednotlivých trendů. U každého krajského trendu i trendu celé České republiky je rovněž zjištěn koeficient determinace R^2 , který určuje „jakou část variability sledovaných hodnot je možné vysvětlit daným modelem. Nabývá hodnot z intervalu $(0,1)$.“ (Kubanová, 2008, s. 115) Koeficienty determinace za jednotlivé kraje jsou v závěru porovnávány s koeficientem za celou Českou republiku. Hypotéza bude přijata, jestliže alespoň 2/3 krajů (tedy 9 krajů) budou vykazovat shodný směr trendu počtu RTČ za období 2012 až 2021 se stejným nebo vyšším koeficientem determinace R^2 , nežli dosahuje Česká republika jako celek.

Hypotéza 2: „Minimálně polovinu krajů v České republice bylo možné v období 2012 až 2021 označit alespoň za spíše bezpečné.“

Pro mezikrajskou komparační analýzu počtu RTČ je zvolena bodová metoda, která mezi sebou umožňuje komparovat regionální indikátory. Jelikož je bodová metoda v této práci používána v souvislosti s kriminálními činy, je zde počet RTČ považován za minimalizační ukazatel, u něhož je žádoucí pokles. V rámci uplatňování bodové metody v tomto pojetí je proto podstatné najít region, který dosahuje nejnižší hodnoty. Následně se nejnižšímu počtu RTČ přiřadí hodnota 1 a ostatní hodnoty se poté odvíjí od výsledku výpočtu provedeného na základě vzorce č. 1. Tyto výsledné hodnoty se následně vynásobí 1 000, což vede k tomu, že nejnižšímu počtu RTČ je přiřazeno 1 000 bodů. Přednosti bodové metody jsou spatřovány v tom, že je poměrně jednoduchá na výpočet. Zároveň také napomáhá eliminovat rozdílnost v jednotkách a tuto metodu je možné použít při analýze maximalizačních i minimalizačních ukazatelů a její výsledky promítnout ve stejné tabulce. Nedostatky ovšem vyvstávají

z nutnosti dalšího zpracování za účelem lepšího vyobrazení výsledku, a to především při komparaci většího počtu regionů (Kraftová, 2020). Tuleja (2008) naopak uplatňuje bodovou metodu v prostoru, ale také v čase. Postup je stejný jako v případě předešlého popisu ovšem s tím rozdílem, že se minimální hodnota stanovuje za celé sledované období, nikoli pro každý rok zvlášť. Z toho důvodu je ve výsledku pouze jedna hodnota s 1 000 body, ke které se budou vztahovat všechny zbývající hodnoty. V této diplomové práci je uplatněn druhý ze zmíněných přístupů.

$$H_{i,R} = \frac{x_{i,min}}{x_{i,R}} \quad (1)$$

kde

H	zjišťovaná bodová hodnota
x	hodnota indikátoru
i	i -tý indikátor
R	region

Na základě celkového počtu bodů za sledované období 2012 až 2021, který je jednotlivým krajům přidělen za pomoci bodové metody, jsou vytvořeny skupiny krajů, a to: nejvíce bezpečné, bezpečné, spíše bezpečné, nebezpečné, nejvíce nebezpečné. Hypotéza bude přijata, když alespoň ½ jednotlivých krajů (tedy 7 krajů) bude dosahovat v jejich součtu za období 2012 až 2021 2 000 bodů a více.

Hypotéza 3: „Změna počtu RTČ v příslušných skupinách trestných činů v jednotlivých krajích mezi rokem 2014 a rokem 2021 měla stejný charakter jako změna jejich procentního podílu počtu RTČ na počtu za celou Českou republiku.“

V rámci příslušných skupin trestných činů je nejprve zjišťováno, zdali došlo u jednotlivých krajů v porovnání let 2014 a 2021 ke změně nebo stagnaci počtu RTČ. Pro prvotní určení charakteru změny je důležité, aby alespoň 2/3 krajů dosahovaly v roce 2021 oproti roku 2014 buďto poklesu, nebo nárůstu počtu RTČ. V tomto případě postačí, když bude alespoň 9 krajů v příslušné skupině trestných činů vykazovat stejný charakter změny. Poté je stanoven procentní podíl počtu RTČ v jednotlivých krajích na celkovém počtu RTČ v České republice v obou sledovaných letech a je rovněž zjišťována změna hodnot mezi rokem 2014 a 2021. V závěru je poté posuzováno, zdali je změna počtu RTČ v jednotlivých krajích stejného charakteru také u změny procentních podílů těchto krajů na celé České republice. Zjišťuje se např. zdali pokles počtu RTČ v určitém kraji mezi rokem 2014 a 2021

v příslušné skupině znamenal rovněž pokles procentního podílu tohoto kraje na celé České republice v roce 2021 oproti podílu, kterého tento kraj dosahoval v roce 2014. V této analýze bude každá příslušná skupina trestných činů posuzována zvlášť. Hypotéza bude přijata, když nejméně 2/3 krajů (tedy 9 krajů) v příslušné skupině trestných činů budou vykazovat shodný charakter procentní změny v roce 2021 oproti roku 2014, jako vyazuje jejich změna počtu RTČ v témže období.

Hypotéza 4: „V roce 2014 i 2021 ovlivňovaly vybrané kriminogenní faktory významně počet RTČ v krajích České republiky.“

Nejprve jsou k sobě přiřazeny hodnoty vybraného kriminogenního faktoru v jednotlivých krajích ČR v roce 2014 vyjadřující nezávislou proměnnou x a počet RTČ v krajích ČR v roce 2014, jež lze označit jako závislou proměnnou y . Následně je vytvořen bodový graf, ve kterém jsou hodnoty za jednotlivé kraje proloženy regresní přímkou. Pro tuto přímkou je rovněž určena její rovnice a koeficient determinace R^2 . Stejný postup je poté uplatňován také u těchto dvou proměnných v roce 2021. V závěru se u obou sledovaných let posuzuje hodnota koeficientu determinace R^2 .

Jednotlivé vztahy mezi vybranými kriminogenními faktory a počtem RTČ jsou následně rozděleny do tří skupin podle výše jejich koeficientů determinace R^2 . Toto rozdělení slouží k určení významnosti příslušného kriminogenního faktoru vzhledem k jeho vztahu k počtu RTČ. Vybrané kriminogenní faktory v roce 2014 i 2021 se proto dělí na: významné (koeficient determinace je vyšší nebo roven 0,7), významnější než nevýznamné (koeficient je nižší než 0,7, ale vyšší nebo roven 0,3) a nevýznamné (koeficient determinace je nižší než 0,3). V této analýze bude každý vztah mezi vybraným kriminogenním faktorem a počtem RTČ posuzován zvlášť. Hypotéza bude přijata, když koeficient determinace R^2 bude alespoň v jednom roce vyšší nebo roven 0,7.

Z důvodu možné odlehlosti některých krajských hodnot počtu RTČ či jednotlivých vybraných kriminogenních faktorů je následně proveden Dixonův test odlehlých hodnot. Tento test slouží k nalezení odlehlé hodnoty, která představuje hodnotu lišící se svou velikostí od hodnot ostatních. V případě nevyločení této hodnoty by mohlo dojít ke zkreslení výsledku výpočtu, ke kterému byly všechny tyto hodnoty použity – v tomto případě tedy ke zkreslení rovnic regresních přímek a koeficientů determinace R^2 . Nejprve jsou proto seřazeny krajské hodnoty počtu RTČ i vybraného kriminogenního faktoru od nejnižšího po nejvyšší. Následně je vypočítáno variační rozpětí podle vzorce č. 2 (Kubanová, 2008).

$$R_{var} = X_{(n)} - X_{(1)} \quad (2)$$

kde

$X_{(n)}$ nejvyšší hodnota

$X_{(1)}$ nejnižší hodnota

Poté je podle vzorce č. 3 vypočítáno testovací kritérium Q_1 pro první hodnotu počtu RTČ i první hodnotu vybraného kriminogenního faktoru (tedy nejnižší). Tento postup je uplatňován také u testovacího kritéria Q_2 podle vzorce č. 4 v rámci poslední hodnoty počtu RTČ i poslední hodnoty vybraného kriminogenního faktoru (tedy nejvyšší) (Kubanová, 2008).

$$Q_1 = \frac{X_{(2)} - X_{(1)}}{R_{var}} \quad (3)$$

$$Q_2 = \frac{X_{(n)} - X_{(n-1)}}{R_{var}} \quad (4)$$

kde

$X_{(2)}$ druhá nejnižší hodnota

$X_{(1)}$ první nejnižší hodnota

$X_{(n)}$ první nejvyšší hodnota

$X_{(n-1)}$ druhá nejvyšší hodnota

R_{var} variační rozpětí

Posléze je určena kritická hranice, kterou lze nalézt v tabulkách kritických hodnot pro Dixonův test. Jestliže je výsledek výpočtu větší nežli tato kritická hranice, nejnižší, popřípadě nejvyšší hodnota je odlehlá od ostatních a je ze souboru vyloučena (Kubanová, 2008). Dojde tedy k vyřazení tohoto kraje a rovnice regresní přímky i koeficient determinace R^2 se změní. Takovýto postup je uplatňován v případě všech vztahů mezi vybranými kriminogenními faktory a počtem RTČ v obou sledovaných letech.

4 MEZIKRAJSKÉ SROVNÁNÍ VÝVOJE HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE

Před samotným mezikrajským srovnáním je nejprve provedeno škálování skupin trestných činů v celém sledovaném časovém úseku. Zároveň jsou zde také specifikovány skupiny, kterými se následující části zabývají. Významnost těchto skupin trestných činů byla určována na základě pořadí jejich průměru. Jestliže ale bylo pořadí tohoto průměru a současně i variačního koeficientu příliš nízké, tak došlo u takovýchto skupin k znehodnocení hodnoty jejich průměru a daná skupina nebyla považována za významnou.

Tabulka 1: Škálování skupin TČ v letech 2012 až 2021

Skupiny trestných činů	Průměr	Pořadí průměru – max.	Pořadí var. koeficientu – min.	Významnost
Obohacovací TČ	11 228	1	4	vysoká
TČ proti měně a platebním prostředkům	7 816	2	7	vysoká
TČ daňové, poplatkové a devizové	1 713	3	2	střední
Poškozovací TČ	1 350	4	5	střední
TČ proti průmyslovým právům a proti autorskému právu	785	5	3	střední
TČ proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou	613	6	1	střední
TČ postihující legalizaci výnosů z trestné činnosti	433	7	6	střední
Ostatní hospodářské TČ	251	8	9	nízká
Havárie a provozní poruchy mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních	48	9	10	nízká
Neoprávněné užívání	19	10	8	nízká

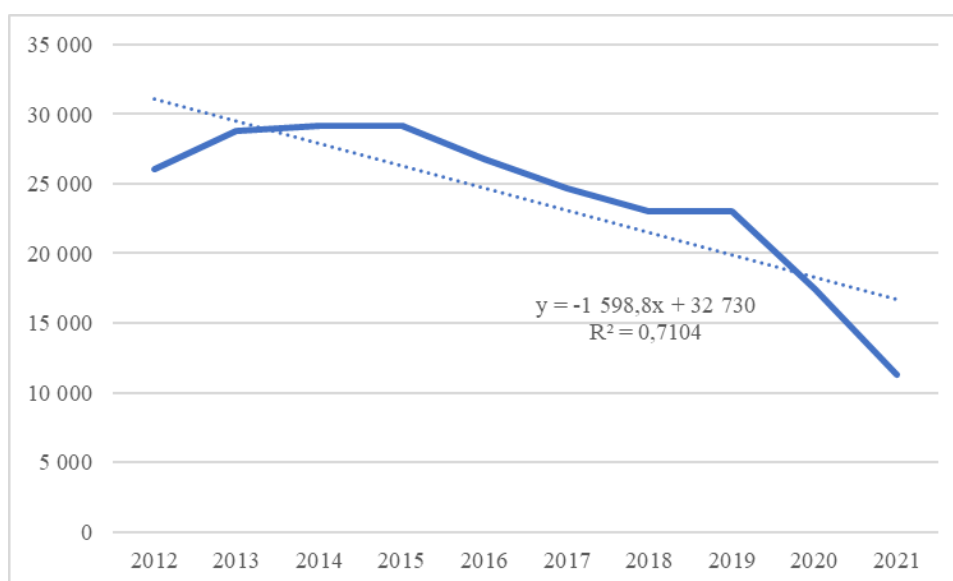
Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)

Tabulka č. 1 zobrazuje jednotlivé skupiny trestných činů škálované podle jejich významnosti mezi lety 2012 až 2021. Za vysoce významné byly považovány obohacovací trestné činy, které dosahovaly ve zvoleném časovém období průměrně 11 228 RTČ a trestné činy proti měně a platebním prostředkům, jelikož v průměru čítaly 7 816 RTČ. Střední významnosti nabývaly trestné činy daňové, poplatkové a devizové s průměrným počtem 1 713 RTČ, poškozovací trestné činy s 1 350 RTČ, trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu s průměrem 785 RTČ, trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou s 613 RTČ a trestné činy postihující legalizaci výnosů z trestné činnosti s 433 RTČ. Do skupiny trestných činů s nízkou významností

spadaly ostatní hospodářské trestné činy s průměrným počtem 251 RTČ, havárie a provozní poruchy mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních s 48 RTČ a neoprávněné užívání, které dosahovalo průměrně v období 2012 až 2021 pouze 19 RTČ. Z důvodu jejich nízké významnosti byly ostatní hospodářské trestné činy, havárie a provozní poruchy mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních i neoprávněné užívání z dalšího mezikrajského srovnání vyjmuty a v následujících částech se s nimi již nepočítá. Tato diplomová práce se dále zabývá pouze skupinami trestných činů, které mají vysokou a střední významnost.

4.1 Mezikrajský přehled hospodářské kriminality v období 2012 až 2021

V tomto přehledu je nejprve popsán trend počtu RTČ v celé České republice v letech 2012 až 2021 a poté je podle parametrů trendů posuzován vývoj počtu RTČ v krajích i celé České republice v témže období. V následujícím textu je ověřována hypotéza 1, která se zaměřuje na to, jestli vývoj počtu RTČ mezi lety 2012 až 2021 v jednotlivých krajích odpovídal vývoji počtu RTČ v České republice jako celku ve stejném časovém období.

Obrázek 2: Trend počtu RTČ v České republice v letech 2012 až 2021

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)

Na obrázku č. 2 je vyobrazen klesající trend počtu RTČ mezi lety 2012 až 2021 za Českou republiku jako celek. Jak lze z grafu na první pohled vidět, počet RTČ ve sledovaném období převážně klesal. Směr tohoto trendu lze ovšem rozpoznat také podle záporné směrnice přímky v lineární rovnici. Meziroční nárůst hodnot byl zaznamenán pouze ve dvou letech.

Prvním z nich byl rok 2013, kdy tento počet vzrostl o 2 766 RTČ, a druhým byl rok 2014, ve kterém se počet zvýšil o 425 RTČ. Od této doby, ač zpočátku nepatrně, začal počet RTČ v České republice klesat a tento směr si trend zachoval až do konce sledovaného období. K významnějším změnám došlo v roce 2016, od kterého počet RTČ klesal každým rokem v řádu tisíců. V roce 2019 se trend počtu RTČ zmírnil, jelikož meziročně klesl o pouhých 50 RTČ. Od následujícího roku začal ovšem počet RTČ opět prudce klesat a v roce 2021 byl zaznamenán nejvyšší pokles tohoto počtu za celé sledované období – došlo ke snížení o 6 202 RTČ oproti předchozímu roku. Koeficient determinace hrál v této analýze také významnou roli, jelikož je v následující tabulce využíván k porovnávání s koeficienty jednotlivých krajů.

Tabulka 2: Parametry trendů počtu RTČ v krajích ČR v letech 2012 až 2021

Kraje ČR	Rovnice	R ²
LBK	$y = -23,867x + 1\ 155,5$	0,1321
PLK	$y = -19,673x + 1\ 048,8$	0,2129
OLK	$y = -60,655x + 1\ 803$	0,2216
JHC	$y = -93,691x + 2\ 061,2$	0,486
KVK	$y = -29,345x + 665,6$	0,5111
PHA	$y = -379,21x + 8\ 113,9$	0,5604
ZLK	$y = -53,345x + 1\ 172,6$	0,6559
HKK	$y = -74,43x + 1\ 417,5$	0,7162
ULK	$y = -165,38x + 3\ 014,9$	0,7785
JHM	$y = -168,48x + 3\ 284,7$	0,7786
MSK	$y = -230,25x + 3\ 851,7$	0,8162
VYS	$y = -65,218x + 1\ 131,6$	0,8174
PAK	$y = -67,509x + 1\ 127$	0,8737
STC	$y = -167,71x + 2\ 882$	0,9207
ČR	$y = -1\ 598,8x + 32\ 730$	0,7104

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)

V tabulce č. 2 jsou uvedeny rovnice lineárních trendů i koeficienty determinace R² počtu RTČ za jednotlivé kraje, ale také za celou Českou republiku mezi lety 2012 a 2021. Kraje jsou seřazeny od nejnižšího po nejvyšší koeficient determinace. Grafická znázornění trendů počtu RTČ za jednotlivé kraje lze nalézt v Příloze D.

Z toho důvodu, že všechny kraje vykazovaly zápornou směrnici přímky, lze konstatovat, že ve všech krajích České republiky došlo ve sledovaném období k poklesu trendu počtu RTČ. Spolehlivost modelu počtu RTČ za celou Českou republiku v období 2012 až 2021 udávaná koeficientem determinace dosahovala hodnoty 0,7104. U Libereckého, Plzeňského,

Olomouckého, Jihočeského a Karlovarského kraje, Hlavního města Prahy i Zlínského kraje dosahovaly koeficienty determinace nižších hodnot nežli koeficient determinace za celou Českou republiku. Z toho vyplývá, že spolehlivost modelů v těchto krajích byla nižší než v případě České republiky. V Libereckém, Plzeňském a Olomouckém kraji byly zaznamenány největší meziroční nárůsty či nejmenší meziroční poklesy ze všech krajů ČR. O trochu lépe na tom byl Jihočeský a Karlovarský kraj, Hlavní město Praha i Zlínský kraj, jelikož zde došlo meziročně k o trochu méně významným nárůstům počtu RTČ či více výrazným poklesům těchto hodnot oproti předchozím třem krajům ČR. V případě Královéhradeckého, Ústeckého, Jihomoravského a Moravskoslezského kraje, Kraje Vysočina, Pardubického a Středočeského kraje byly naopak koeficienty determinace vyšší oproti koeficientu za Českou republiku jako celek. Spolehlivost modelů počtu RTČ v těchto krajích byla tedy vyšší, nežli byla spolehlivost modelu počtu RTČ za celou Českou republiku. Královéhradecký, Ústecký, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj, Kraj Vysočina i Pardubický kraj sice vykazovaly poměrně výrazné meziroční poklesy počtu RTČ, byly zde ovšem zaznamenány také určité meziroční nárůsty těchto hodnot. V rámci Středočeského kraje ovšem počet RTČ meziročně téměř ve všech letech pouze klesal, jelikož byl zaznamenán pouze jeden meziroční nárůst počtu RTČ, a to v roce 2015. Dá se tedy říci, že jedna polovina modelů počtu RTČ v krajích ČR odpovídala skutečnosti více a druhá naopak méně nežli model České republiky jako celku.

Přestože všechny kraje i Česká republika jako celek vykazovaly klesající trend počtu RTČ, hypotéza 1 není přijata. Důvodem je fakt, že pouze 7 namísto požadovaných 9 krajů dosahovalo stejného nebo vyššího koeficientu determinace, nežli byl zaznamenán v případě České republiky jako celku. Lze tedy říci, že vývoj počtu RTČ mezi lety 2012 až 2021 v jednotlivých krajích neodpovídal vývoji počtu RTČ v České republice jako celku ve stejném časovém období.

V následujícím textu je za pomoci bodové metody sestaveno hodnocení pro jednotlivé kraje ČR za celé časové období podle počtu RTČ, které je využito k rozdělení krajů do pěti skupin podle stupně bezpečnosti. Tato metoda slouží k ověření hypotézy 2, která má potvrdit, zdali bylo možné minimálně polovinu krajů v České republice v období 2012 až 2021 označit alespoň za spíše bezpečné.

Tabulka 3: Počet bodů podle počtu RTČ v krajích ČR v letech 2012 až 2021 a jejich zařazení do skupin podle stupně bezpečnosti

Kraje ČR	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem	Skupiny krajů
KVK	509	440	392	406	482	564	493	464	749	1 000	5 499	nejvíce bezpečné
PAK	263	252	275	277	313	385	446	353	464	732	3 760	bezpečné
VYS	293	262	242	263	304	333	378	438	452	685	3 649	bezpečné
ZLK	258	259	273	227	257	264	318	306	401	557	3 119	bezpečné
HKK	230	214	193	202	244	235	296	267	354	561	2 797	spíše bezpečné
PLK	272	261	284	258	250	246	252	245	328	394	2 790	spíše bezpečné
LBK	269	242	232	230	246	252	193	219	318	419	2 618	spíše bezpečné
OLK	203	188	153	127	137	147	163	189	246	345	1 897	nebezpečné
JHC	180	147	127	136	141	139	170	186	252	335	1 812	nebezpečné
STC	98	105	112	106	126	131	147	149	182	282	1 438	nebezpečné
ULK	111	97	91	98	109	116	147	143	172	245	1 330	nebezpečné
JHM	94	87	89	92	102	116	112	112	139	245	1 189	nebezpečné
MSK	87	69	75	85	97	100	114	116	132	245	1 118	nebezpečné
PHA	41	36	36	35	36	42	42	41	60	103	472	nejvíce nebezpečné

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)

Prostřednictvím tabulky č. 3 lze rozdělit jednotlivé kraje za pomoci bodové metody do pěti skupin na základě jim přiděleného celkového počtu bodů podle počtu RTČ. Tyto skupiny jsou rozděleny v intervalech po 1 000 bodech na kraje: nejvíce bezpečné (4 000 bodů a více), bezpečné (3 000 až 4 000 bodů), spíše bezpečné (2 000 až 3 000 bodů), nebezpečné (1 000 až 2 000 bodů) a nejvíce nebezpečné (0 až 1 000 bodů). Nejlépe byl za celé období ohodnocen Karlovarský kraj v roce 2021, kdy mu bylo přiděleno 1 000 bodů. Od této hodnoty se poté odvíjel počet bodů ve všech krajích ČR i celém časovém období.

Do první skupiny se řadí pouze jediný region, Karlovarský kraj s 5 499 body, který byl v období 2012 až 2021 považován za nejvíce bezpečný kraj. Na druhém místě se v celkovém pořadí umístil Pardubický kraj, kterému náleželo 3 760 bodů – tento kraj lze již ovšem považovat za bezpečný. Mezi těmito dvěma kraji byl zaznamenán největší rozdíl čítající 1 739 celkových bodů. Do stejné skupiny jako Pardubický kraj spadal rovněž Kraj Vysočina s 3 649 body a Zlínský kraj s 3 119 body. Mezi spíše bezpečné kraje je možné zařadit Královéhradecký kraj na pátém místě, který dosahoval za sledované období 2 797 bodů, a Plzeňský kraj na šestém místě s rozdílem 7 bodů oproti předchozímu – celkově tedy s 2 790 body. Jako spíše bezpečný kraj lze označit také Liberecký kraj, kterému bylo za období 2012 až 2021 přiděleno celkem 2 618 bodů. Skupina nebezpečných krajů byla ze všech nejpočetnější, jelikož do ní spadalo šest krajů. S významným rozdílem 721 bodů oproti předchozímu kraji se na osmé pozici umístil Olomoucký kraj dosahující celkově 1 897 bodů,

kterého následoval Jihočeský kraj s 1 812 body. O poznání hůře na tom byl Středočeský kraj, jenž získal za celé časové období 1 438 bodů. Do nebezpečných krajů spadal rovněž Ústecký kraj s 1 330 body, Jihomoravský kraj s 1 189 body a také Moravskoslezský kraj s 1 118 body. Se značným rozdílem 646 bodů se na posledním místě umístilo Hlavní město Praha, které obdrženo za období 2012 až 2021 pouze 472 bodů a bylo nejvíce nebezpečným krajem.

Hypotéza 2 je přijata, jelikož přesně 7 krajů dosahovalo 2 000 bodů a více. Lze tedy konstatovat, že minimálně polovinu krajů v České republice bylo možné v období 2012 až 2021 označit alespoň za spíše bezpečné.

4.2 Mezikrajské srovnání skupin trestných činů v roce 2014 a 2021

V případě tohoto srovnání je zjišťováno, zdali došlo ke změně počtu RTČ mezi rokem 2014, ve kterém byl zjištěn nejvyšší počet RTČ, a rokem 2021, v němž byl naopak registrován nejnižší počet RTČ, a případně jakého byla tato změna charakteru. Rovněž je zde pozorována změna procentního podílu v roce 2021 oproti roku 2014, který zaujímaly jednotlivé kraje na České republice jako celku. Počet RTČ v těchto dvou letech je na rozdíl od předchozích analýz uveden za každou skupinu trestných činů zvlášť. V následující analýze je ověřována hypotéza 3, jež se zabývá tím, jestli změna počtu RTČ v příslušných skupinách trestných činů v jednotlivých krajích mezi rokem 2014 a rokem 2021 měla stejný charakter jako změna jejich procentního podílu počtu RTČ na počtu za celou Českou republiku. Tato hypotéza je posuzována pro každou skupinu trestných činů zvlášť.

Tabulky č. 4 až 10 zobrazují nejprve konkrétní hodnoty počtu RTČ za jednotlivé kraje v rámci určitých skupin trestných činů v roce 2014 a 2021. Zároveň ale také udávají procentní podíly počtu RTČ jednotlivých krajů na počtu RTČ za celou Českou republiku za každé ze dvou sledovaných let.

Tabulka 4: Obohacovací TČ – změna v roce 2021 oproti roku 2014

Počet v RTČ	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	2 515	1 150	1 383	451	1 682	788	1 177	1 850	966	505	611	450	664	400
2021	808	431	512	357	694	261	519	576	368	257	186	235	277	172
Změna	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles
Podíl v %	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	17,24	7,88	9,48	3,09	11,53	5,40	8,07	12,68	6,62	3,46	4,19	3,08	4,55	2,74
2021	14,29	7,62	9,06	6,32	12,28	4,62	9,18	10,19	6,51	4,55	3,29	4,16	4,90	3,04
Změna	pokles	pokles	pokles	nárůst	nárůst	pokles	nárůst	pokles	pokles	nárůst	pokles	nárůst	nárůst	nárůst

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2022)

Podle tabulky č. 4 došlo u obohacovacích trestných činů v roce 2021 oproti roku 2014 ve všech 14 krajích k poklesu počtu RTČ. Dá se konstatovat, že v případě celé této skupiny trestných činů se počet RTČ mezi rokem 2014 a 2021 snížil a byl tedy zaznamenán jejich pokles. V případě Plzeňského, Ústeckého, Jihomoravského, Zlínského, Pardubického, Libereckého a Karlovarského kraje došlo ovšem v roce 2021 v rovině jejich procentního podílu na počtu RTČ za celou Českou republiku k nárůstu. Největší nárůst byl zaznamenán u Plzeňského kraje, kdy podíl v roce 2021 oproti roku 2014 vzrostl o 3,22 procentních bodů. Pouze zbylých 7 krajů zaznamenalo stejný charakter procentní změny – tedy pokles – jako vykazovaly v případě počtu RTČ. Mezi tyto kraje patřilo Hlavní město Praha, ve kterém byl registrován nejvyšší procentní pokles podílu o 2,94 procentních bodů, dále také Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký, Moravskoslezský a Olomoucký kraj i Kraj Vysočina. Hypotéza 3 není přijata pro obohacovací trestné činy, jelikož pouze 7 krajů vykazovalo pokles počtu RTČ a zároveň také pokles jejich procentního podílu v roce 2021 oproti roku 2014. Z toho důvodu neměla změna počtu RTČ a změna procentního podílu mezi těmito dvěma lety v této skupině trestných činů stejný charakter.

Tabulka 5: Poškozovací TČ – změna v roce 2021 oproti roku 2014

Počet v RTČ	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	376	144	53	24	77	51	142	134	83	26	56	26	61	31
2021	441	226	107	128	134	109	241	233	218	83	102	65	129	45
Změna	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst
Podíl v %	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	29,28	11,21	4,13	1,87	6,00	3,97	11,06	10,44	6,46	2,02	4,36	2,02	4,75	2,41
2021	19,50	10,00	4,73	5,66	5,93	4,82	10,66	10,31	9,64	3,67	4,51	2,87	5,71	1,99
Změna	pokles	pokles	nárůst	nárůst	pokles	nárůst	pokles	pokles	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	pokles

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2022)

Tabulka č. 5 zobrazuje situaci v případě poškozovacích trestných činů, kde došlo oproti předchozí skupině ve všech 14 krajích mezi sledovanými lety k nárůstu počtu RTČ. Lze tedy říci, že počet RTČ u poškozovacích trestných činů v roce 2021 oproti roku 2014 vzrostl. Hlavní město Praha, Středočeský, Ústecký, Jihomoravský, Moravskoslezský a Karlovarský kraj ovšem zaznamenaly v roce 2021 pokles jejich procentního podílu na celku. Nejvíce poklesl procentní podíl v Hlavním městě Praze, v němž byl v roce 2021 nižší o 9,78 procentních bodů. Nárůst tohoto podílu byl registrován v Jihočeském, Plzeňském, Královéhradeckém, Olomouckém a Zlínském kraji, Kraji Vysočina, Pardubickém i Libereckém kraji. Procentní podíl vzrostl nejvíce v Plzeňském kraji, ve kterém činil

3,79 procentních bodů. Hypotéza 3 není u poškozovacích trestných činů přijata, jelikož pouze 8 krajů vykazovalo nárůst počtu RTČ a současně i nárůst procentního podílu mezi rokem 2014 a 2021, a tedy splnilo stanovenou podmínku stejného charakteru změny počtu RTČ i změny procentního podílu.

Tabulka 6: TČ postihující legalizaci výnosů z trestné činnosti – změna v roce 2021 oproti roku 2014

Počet v RTČ	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	239	33	29	14	95	13	75	46	12	23	14	12	42	15
2021	77	24	5	16	8	5	36	30	12	8	11	1	8	1
Změna	pokles	pokles	pokles	nárůst	pokles	pokles	pokles	pokles	stejně	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles
Podíl v %	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	36,10	4,98	4,38	2,11	14,35	1,96	11,33	6,95	1,81	3,47	2,11	1,81	6,34	2,27
2021	31,82	9,92	2,07	6,61	3,31	2,07	14,88	12,40	4,96	3,31	4,55	0,41	3,31	0,41
Změna	pokles	nárůst	pokles	nárůst	pokles	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	pokles	nárůst	pokles	pokles	pokles

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2022)

V tabulce č. 6 lze vidět na rozdíl od předchozích dvou, že ne ve všech krajích došlo v případě trestných činů postihujících legalizaci výnosů z trestné činnosti ke stejnému charakteru změny počtu RTČ v roce 2021 oproti roku 2014. Dohromady ve 12 krajích byl zaznamenán pokles tohoto počtu, ovšem v Olomouckém kraji byl naproti tomu počet RTČ v roce 2014 a 2021 stejný. U Plzeňského kraje došlo dokonce k nárůstu počtu o 2 RTČ. Přesto lze konstatovat, že počet RTČ v trestných činech postihujících legalizaci výnosů z trestné činnosti v roce 2021 klesl. Ve Středočeském, Plzeňském, Královéhradeckém, Jihomoravském, Moravskoslezském a Olomouckém kraji i Kraji Vysočina byl ovšem zjištěn nárůst procentního podílu v roce 2021 oproti roku 2014. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji, kde se procentní podíl zvýšil o 5,45 procentních bodů. K poklesu, tedy stejnému charakteru změny jako v případě počtu RTČ, došlo pouze u 7 krajů – Hlavního města Prahy, Jihočeského, Ústeckého, Zlínského, Pardubického, Libereckého a Karlovarského kraje. Pokles dosahoval nejvyšších hodnot u Ústeckého kraje, ve kterém činil 11,04 procentních bodů. Hypotéza 3 není pro trestné činy postihující legalizaci výnosů z trestné činnosti přijata, protože nebyla splněna podmínka minimálního počtu krajů, které by mezi rokem 2014 a 2021 vykazovaly pokles počtu RTČ i procentního podílu. V této skupině trestných činů tedy nebyl zaznamenán stejný charakter změny počtu RTČ i změny procentního podílu v roce 2021 oproti roku 2014.

Tabulka 7: TČ proti měně a platebním prostředkům – změna v roce 2021 oproti roku 2014

Počet v RTČ	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	2 809	788	305	324	707	365	1 114	1 190	370	282	257	319	255	124
2021	459	86	46	35	74	33	63	83	12	6	15	22	25	12
Změna	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles
Podíl v %	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	30,50	8,56	3,31	3,52	7,68	3,96	12,10	12,92	4,02	3,06	2,79	3,46	2,77	1,35
2021	47,27	8,86	4,74	3,60	7,62	3,40	6,49	8,55	1,24	0,62	1,54	2,27	2,57	1,24
Změna	nárůst	nárůst	nárůst	nárůst	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2022)

Podle tabulky č. 7 došlo ve všech 14 krajích v případě trestných činů proti měně a platebním prostředkům k poklesu počtu RTČ v roce 2021 oproti roku 2014. Tato skupina tedy vykazovala pokles počtu RTČ mezi těmito dvěma sledovanými lety. V Hlavním městě Praze, Středočeském, Jihočeském a Plzeňském kraji byl ovšem zaznamenán nárůst procentního podílu, který tyto kraje zaujímaly na celkovém počtu RTČ v celé České republice. Největšího nárůstu dosahovalo Hlavní město Praha s 16,77 procentními body – jedná se zároveň o největší nárůst i změnu mezi rokem 2014 a 2021 ze všech skupin trestných činů. Naproti tomu Ústecký, Královéhradecký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský kraj, Kraj Vysočina, Pardubický, Liberecký i Karlovarský kraj vykazovaly v roce 2021 pokles procentního podílu oproti roku 2014. Jihomoravský kraj zaujímal v této skupině trestných činů kraj s nejvyšším poklesem, jenž činil 5,61 procentních bodů. Hypotéza 3 je u trestných činů proti měně a platebním prostředkům přijata, jelikož dohromady 10 krajů vykazovalo pokles počtu RTČ a zároveň také pokles jejich procentního podílu. Z toho důvodu byl v rámci této skupiny trestných činů zaznamenán shodný charakter změny mezi rokem 2014 a rokem 2021.

Tabulka 8: TČ daňové, poplatkové a devizové – změna v roce 2021 oproti roku 2014

Počet v RTČ	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	694	118	62	27	164	70	142	139	51	58	67	24	46	33
2021	443	100	21	38	44	29	113	70	48	65	41	9	72	7
Změna	pokles	pokles	pokles	nárůst	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	nárůst	pokles	pokles	nárůst	pokles
Podíl v %	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	40,94	6,96	3,66	1,59	9,68	4,13	8,38	8,20	3,01	3,42	3,95	1,42	2,71	1,95
2021	40,27	9,09	1,91	3,45	4,00	2,64	10,27	6,36	4,36	5,91	3,73	0,82	6,55	0,64
Změna	pokles	nárůst	pokles	nárůst	pokles	pokles	nárůst	pokles	nárůst	nárůst	pokles	pokles	nárůst	pokles

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2022)

Tabulka č. 8 uvádí, že u trestných činů daňových, poplatkových a devizových došlo k poklesu počtu RTČ celkem v 11 krajích. V Plzeňském, Zlínském a Libereckém kraji byl naproti tomu v roce 2021 zaznamenán nárůst tohoto počtu. Přesto lze konstatovat, že u trestných činů daňových, poplatkových a devizových došlo v případě počtu RTČ k poklesu. Středočeský, Plzeňský, Jihomoravský, Olomoucký, Zlínský a Liberecký kraj vykazoval v porovnání mezi roky 2014 a 2021 nárůst procentního podílu. Nejvyššího nárůstu dosahoval poslední z krajů, ve kterém vzrostl podíl o 3,83 procentních bodů. Pokles procentního podílu byl naproti tomu zaznamenán v Hlavním městě Praze, Jihočeském, Ústeckém, Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji, Kraji Vysočina, Pardubickém i Karlovarském kraji. Nejvýznamněji tento podíl klesl v Ústeckém kraji, ve kterém činil 5,68 procentních bodů. Hypotéza 3 není pro trestné činy daňové, poplatkové a devizové přijata, protože pouze 8 krajů vykazovalo shodný charakter změny. V této skupině trestných činů tedy mezi dvěma sledovanými lety nedošlo k poklesu počtu RTČ i poklesu procentního podílu.

Tabulka 9: TČ proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou – změna v roce 2021 oproti roku 2014

Počet v RTČ	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	147	39	48	39	61	37	46	60	67	26	39	11	23	37
2021	91	23	20	26	38	18	48	38	31	28	18	18	22	13
Změna	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	nárůst	pokles	pokles	nárůst	pokles	nárůst	pokles	pokles
Podíl v %	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	21,62	5,74	7,06	5,74	8,97	5,44	6,76	8,82	9,85	3,82	5,74	1,62	3,38	5,44
2021	21,06	5,32	4,63	6,02	8,80	4,17	11,11	8,80	7,18	6,48	4,17	4,17	5,09	3,01
Změna	pokles	pokles	pokles	nárůst	pokles	pokles	nárůst	pokles	pokles	nárůst	pokles	nárůst	nárůst	pokles

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2022)

V tabulce č. 9 jsou zobrazeny změny mezi rokem 2014 a 2021 v případě trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou, kdy celkem 11 krajů vykazovalo pokles počtu RTČ v roce 2021 oproti roku 2014. Pouze Jihomoravský, Zlínský a Pardubický kraj dosahovaly u této skupiny trestných činů nárůstu tohoto počtu. Lze tedy říci, že u trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou došlo mezi sledovanými lety k poklesu počtu RTČ. U Plzeňského, Jihomoravského, Zlínského, Pardubického i Libereckého kraje došlo v roce 2021 k nárůstu procentního podílu počtu RTČ v těchto krajích na celkovém počtu za celou Českou republiku. Nejvíce tento podíl vzrostl v Jihomoravském kraji, ve kterém změna činila 4,35 procentních bodů. Procentní podíl naopak poklesl v Hlavním městě Praze, Středočeském, Jihočeském,

Ústeckém, Královéhradeckém, Moravskoslezském a Olomouckém kraji, Kraji Vysočina i Karlovarském kraji. Nejvyššího poklesu dosahoval procentní podíl u Olomouckého kraje, jelikož jeho hodnota v roce 2021 klesla o 2,68 procentních bodů oproti hodnotě v roce 2014. Hypotéza 3 je v případě trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou přijata, protože u přesně 9 krajů došlo mezi rokem 2014 a 2021 k poklesu počtu RTČ i k poklesu jejich procentního podílu. Tato skupina trestných činů tedy vykazovala v roce 2021 oproti roku 2014 shodný charakter změny u obou sledovaných veličin.

Tabulka 10: TČ proti průmyslovým právům a proti autorskému právu – změna v roce 2021 oproti roku 2014

Počet v RTČ	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	312	22	147	25	36	11	196	26	131	22	19	93	18	16
2021	178	22	56	53	57	3	29	21	57	14	2	1	81	7
Změna	pokles	stejně	pokles	nárůst	nárůst	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	pokles	nárůst	pokles
Podíl v %	PHA	STC	JHC	PLK	ULK	HKK	JHM	MSK	OLK	ZLK	VYS	PAK	LBK	KVK
2014	29,05	2,05	13,69	2,33	3,35	1,02	18,25	2,42	12,20	2,05	1,77	8,66	1,68	1,49
2021	30,64	3,79	9,64	9,12	9,81	0,52	4,99	3,61	9,81	2,41	0,34	0,17	13,94	1,20
Změna	nárůst	nárůst	pokles	nárůst	nárůst	pokles	pokles	nárůst	pokles	nárůst	pokles	pokles	nárůst	pokles

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2022)

Tabulka č. 10 udává změny počtu RTČ v případě trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu mezi rokem 2014 a 2021. U 10 krajů došlo v roce 2021 oproti roku 2014 k poklesu tohoto počtu. Ve Středočeském kraji byl počet RTČ v roce 2014 i roce 2021 stejný, jelikož dosahoval 22 RTČ. V případě Plzeňského, Ústeckého i Libereckého kraje byl dokonce v roce 2021 zaznamenán nárůst počtu RTČ. Přesto lze konstatovat, že u trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu byl ve sledovaném období zaznamenán pokles počtu RTČ. Procentní podíl v Hlavním městě Praze, Středočeském, Plzeňském, Ústeckém, Moravskoslezském, Zlínském i Libereckém kraji vykazoval v roce 2021 nárůst. Nejvyšších hodnot procentního nárůstu dosahoval poslední ze zmíněných krajů, ve kterém činil 12,27 procentních bodů. Pokles procentního podílu v roce 2021 byl zjištěn u Jihočeského, Královéhradeckého, Jihomoravského a Olomouckého kraje, Kraje Vysočina, Pardubického i Karlovarského kraje. Nejvíce tento podíl klesl v Jihomoravském kraji, kdy se jeho hodnota snížila v roce 2021 oproti roku 2014 o 13,26 procentních bodů – tento pokles byl rovněž nejvyšším ze všech skupin trestných činů. Hypotéza 3 není u trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu přijata,

jelikož pouze 7 krajů vykazovalo mezi dvěma sledovanými lety pokles počtu RTČ i pokles jejich procentního podílu, a tedy i shodný charakter změny.

Lze tedy shrnout, že pouze u dvou skupin trestných činů ze sledovaných sedmi je přijata hypotéza 3. Těmito skupinami jsou trestné činy proti měně a platebním prostředkům a trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou. U obou ze zmiňovaných skupin byl v roce 2021 oproti roku 2014 v požadovaných minimálně 2/3 krajů zaznamenán pokles, tudíž klesl počet RTČ i procentní podíl v krajích. Je tedy možné říci, že změna počtu RTČ v trestných činech proti měně a platebním prostředkům i trestných činech proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou v jednotlivých krajích mezi rokem 2014 a rokem 2021 měla stejný charakter jako změna jejich procentního podílu počtu RTČ na počtu za celou Českou republiku. Hypotéza 3 naopak není přijata u zbylých pěti skupin trestných činů, jelikož tyto skupiny nesplňovaly podmínku nejméně 2/3 krajů v případě jejich procentní změny. Lze tedy konstatovat, že změna počtu RTČ v obohacovacích trestných činech, poškozovacích trestných činech, trestných činech postihujících legalizaci výnosů z trestné činnosti, trestných činech daňových, poplatkových a devizových i trestných činech proti průmyslovým právům a proti autorskému právu v jednotlivých krajích mezi rokem 2014 a rokem 2021 neměla stejný charakter jako změna jejich procentního podílu počtu RTČ na počtu za celou Českou republiku. Z hlediska regionálního vývoje se dá říci, že u skupin trestných činů, které nesplnily podmínku minimálně 2/3 krajů, mohlo dojít mezi rokem 2014 a 2021 k přesunu hospodářské kriminality mezi kraji, ale také mezi příslušnými skupinami. Za přesun je považována změna z poklesu na nárůst nebo naopak v příslušné skupině trestných činů. Největší přesun byl zaznamenán u obohacovacích trestných činů, jelikož došlo mezi sledovanými lety ke změně u 7 krajů. Následovaly poškozovací trestné činy, které vykazovaly přesun v roce 2021 oproti roku 2014 u 6 krajů. U trestných činů postihujících legalizaci výnosů z trestné činnosti byl zaznamenán přesun 5 krajů mezi sledovanými roky. Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu i trestné činy daňové, poplatkové a devizové vykazovaly přesun v roce 2021 u 3 krajů. Ovšem i přes přijetí hypotézy 3 byly u trestných činů proti měně a platebním prostředkům a trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou rovněž zaznamenány přesuny – u první skupiny ve 4 krajích a u druhé ve 2. Důvodem přijetí hypotézy 3 byl ovšem vyšší počet krajů, které vykazovaly shodný charakter změny počtu RTČ se změnou procentního podílu v roce 2021 oproti roku 2014.

5 ZJIŠŤOVÁNÍ PŘÍČIN HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY

V této části se analýza zaměřuje na zjišťování příčin, které by mohly stát za páčáním hospodářských trestných činů v jednotlivých krajích ČR v roce 2014 i 2021. Nejprve byly ovšem zvoleny kriminogenní faktory, které by mohly tento nežádoucí jev vyvolávat. Data k těmto faktorům byla převzata z veřejné databáze Českého statistického úřadu (dále ČSÚ). V této diplomové práci jsou dále rozebírány tyto kriminogenní faktory: **vzdělání, věk, cizinci, vzniklé ekonomické subjekty, nezaměstnanost, hustota zalidnění a hrubý domácí produkt.**

V následujícím textu je nejprve zobrazen počet RTČ v jednotlivých krajích za roky 2014 a 2021. Poté jsou zde charakterizovány vybrané kriminogenní faktory společně s jejich ukazateli a zároveň také popsán jejich stav ve dvou sledovaných letech. V druhé polovině této kapitoly je ověřována významnost vztahů mezi vybranými kriminogenními faktory a počtem RTČ zprvu se všemi hodnotami krajů České republiky a poté následně také bez odlehlých hodnot krajů České republiky zjištěných prostřednictvím Dixonova testu.

Tabulka 11: Počet RTČ v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021

Kraje ČR	2014	2021
PHA	7 092	2 497
STC	2 294	912
JHC	2 027	767
PLK	904	653
ULK	2 822	1 049
HKK	1 335	458
JHM	2 892	1 049
MSK	3 445	1 051
OLK	1 680	746
ZLK	942	461
VYS	1 063	375
PAK	935	351
LBK	1 109	614
KVK	656	257

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2022)

V tabulce č. 11 je zobrazen počet RTČ v jednotlivých krajích ČR za oba vybrané roky. V roce 2014 i roce 2021 dosahovalo nejvyššího počtu Hlavní město Praha – v prvním ze sledovaných let zde bylo zjištěno 7 092 RTČ a v druhém 2 497 RTČ. Nejméně trestnými činy

zasazeným regionem byl naopak Karlovarský kraj, ve kterém bylo v roce 2014 registrováno 656 RTČ a v roce 2021 257 RTČ.

Vzdělání

Na základě popisu pachatelů hospodářské kriminality v kapitole 2.1.1 dosahují tyto osoby většinou vyššího stupně vzdělání. K měření závislosti mezi vzděláním a počtem RTČ byl vybrán počet absolventů vysoké školy podle trvalého bydliště. Za absolventy jsou považovány takové osoby, které dokončily veřejnou nebo soukromou vysokou školu v České republice v bakalářském, magisterském, navazujícím magisterském nebo doktorském studijním programu. Do této skupiny ovšem nepatří absolventi Policejní akademie ČR v Praze a absolventi Univerzity obrany. Důvodem je fakt, že tyto dvě vysoké školy jsou považovány za státní a spadají pod Ministerstvo vnitra ČR a Ministerstvo obrany ČR (ČSÚ, 2023a).

Tabulka 12: Počet absolventů vysoké školy podle trvalého bydliště v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021

Kraje ČR	2014	2021
PHA	10 825	6 815
STC	8 812	6 383
JHC	5 375	3 355
PLK	3 803	2 423
ULK	4 685	3 028
HKK	4 222	2 696
JHM	9 190	6 234
MSK	10 397	6 352
OLK	5 200	3 316
ZLK	5 435	3 399
VYS	4 529	2 936
PAK	3 951	2 576
LBK	2 697	1 769
KVK	1 553	999

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023a)

Tabulka č. 12 uvádí počet osob, které absolvovaly vysokou školu podle krajů ČR jejich trvalého bydliště v obou sledovaných letech. V Hlavním městě Praze byl v roce 2014, kdy vykazoval 10 825 osob, i roce 2021 čítajícím 6 815 osob, dosažen nejvyšší počet absolventů vysokých škol ze všech krajů. Nejméně absolventů bylo v obou letech zjištěno v Karlovarském kraji, ve kterém bylo v roce 2014 1 553 takovýchto osob a v roce 2021 999 osob splňujících podmínky popsané výše.

Věk

Při popisování pachatelů je v kapitole 2.1.1 podle Scheinosta (2011) uvedeno, že se osoby páchající hospodářskou kriminalitu obvykle pohybuje ve věkovém rozmezí od 40 do 60 let. Ve stejném odstavci naopak Gřivna et al. (2019) pojednávají o tom, že pachatelé tohoto druhu kriminality se nacházejí ve věkovém rozmezí od 20 do 60 let. Pro tuto diplomovou práci byla ovšem vybrána první ze dvou uvedených možností, jelikož počet jedinců od 20 do 60 let představuje poměrně velké množství osob a pravděpodobně také většinou část obyvatel, která páchá jakoukoli trestnou činnost, ne pouze hospodářskou. Z toho důvodu se následující text zabývá počtem obyvatel ve věku od 40 do 60 let. Věkové složení obyvatel podle jednotek věku představuje počet obyvatel s trvalým nebo dlouhodobým pobytem k určitému okamžiku na daném území bez ohledu na jejich státní občanství (ČSÚ, 2023b).

Tabulka 13: Počet obyvatel ve věku od 40 do 60 let v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021

Kraje ČR	2014	2021
PHA	350 538	388 511
STC	374 357	433 434
JHC	184 862	193 326
PLK	166 309	177 338
ULK	237 952	247 486
HKK	156 770	163 168
JHM	333 038	357 598
MSK	360 345	363 644
OLK	182 728	190 390
ZLK	171 250	175 991
VYS	147 130	152 126
PAK	146 375	155 374
LBK	123 697	133 862
KVK	88 875	88 456

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023b; ČSÚ, 2023c; ČSÚ, 2023d; ČSÚ, 2023e; ČSÚ, 2023f; ČSÚ, 2023g; ČSÚ, 2023h; ČSÚ, 2023ch; ČSÚ, 2023i; ČSÚ, 2023j; ČSÚ, 2023k; ČSÚ, 2023l; ČSÚ, 2023m; ČSÚ, 2023n)

Prostřednictvím tabulky č. 13 lze vidět, kolik obyvatel bylo ve věku od 40 do 60 let v roce 2014 i 2021 v jednotlivých krajích ČR. Největší počet obyvatel od 40 do 60 let byl v roce 2014 ve Středočeském kraji, na jehož území žilo 374 357 osob. V roce 2021 dosahoval tento kraj rovněž nejvyšších hodnot, když čítal 433 434 osob. Region s nejnižším počtem obyvatel ve věku od 40 do 60 let představoval v obou sledovaných letech Karlovarský kraj, na jehož území žilo v roce 2014 88 875 osob a v roce 2021 88 456 osob.

Cizinci

Na základě kapitoly 2.3.2 mohou mít cizinci rovněž určitý vliv na počet RTC v naší zemi. Počet cizinců představuje počet fyzických osob, které nemají státní občanství České republiky. Za cizince jsou rovněž považováni občané Evropské unie (ČSÚ, 2023o).

Tabulka 14: Počet cizinců v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021

Kraje ČR	2014	2021
PHA	166 332	236 229
STC	59 860	94 539
JHC	15 366	25 179
PLK	25 958	43 600
ULK	31 878	37 976
HKK	13 266	18 626
JHM	38 588	63 841
MSK	23 924	29 147
OLK	10 110	13 755
ZLK	8 106	12 868
VYS	7 806	13 941
PAK	11 559	22 080
LBK	17 048	24 554
KVK	18 873	21 304

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023o; ČSÚ, 2023p)

Za pomoci tabulky č. 14 lze vidět, kolik bylo v roce 2014 i 2021 v jednotlivých krajích ČR osob, které splňují výše uvedené podmínky. V obou sledovaných letech vykazovalo Hlavní město Praha nejvyšší počet cizinců v celé České republice. V roce 2014 dosahovalo 166 332 osob, oproti tomu v roce 2021 bylo zaznamenáno 236 229 osob. Nejméně cizinců bylo v roce 2014 zjištěno v Kraji Vysočina s počtem 7 806 osob, kdežto v roce 2021 byl evidován nejnižší počet cizinců ve Zlínském kraji, kde čítal 12 868 osob.

Vzniklé ekonomické subjekty

Podle teoretického základu v kapitole 2.3.3 je riziko negativního vlivu okolního prostředí, ve kterém se subjekt nachází, vyšší při započetí podnikatelské činnosti. Z toho důvodu byl vybrán ukazatel počtu vzniklých ekonomických subjektů, jež představuje množství subjektů uvedených v Registru ekonomických subjektů, které vznikly za příslušné časové období. Vzniklým subjektem ovšem není ekonomický subjekt, jež ve stejném časovém období vznikl a posléze zase zanikl (ČSÚ, 2023q).

Tabulka 15: Počet vzniklých ekonomických subjektů v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021

Kraje ČR	2014	2021
PHA	25 141	28 822
STC	9 561	11 765
JHC	4 946	4 829
PLK	3 852	4 452
ULK	5 683	5 697
HKK	3 843	3 860
JHM	10 709	12 344
MSK	8 294	9 676
OLK	4 099	4 306
ZLK	3 842	4 134
VYS	3 376	3 700
PAK	3 461	3 809
LBK	2 959	3 339
KVK	2 123	1 976

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023q; ČSÚ, 2023r)

V tabulce č. 15 je zobrazen počet ekonomických subjektů, které vznikly v jednotlivých krajích ČR v roce 2014 a následně také v roce 2021. Nejvíce ekonomických subjektů započalo svou činnost v obou sledovaných letech v Hlavním městě Praze – v roce 2014 celkem 25 141 subjektů a roce 2021 28 822 subjektů. Nejnižší počet ekonomických subjektů vznikl naopak v Karlovarském kraji, kde v prvním ze zvolených let dosahoval tento počet 2 123 subjektů a druhém 1 976 subjektů.

Nezaměstnanost

Na základě vztahu blíže uvedeného v kapitole 2.3.3 byla pro posuzování významnosti vlivu nezaměstnanosti na počet RTC zvolena obecná míra nezaměstnanosti v %. Tento ukazatel udává podíl počtu nezaměstnaných a celkové pracovní síly, tedy počtu ekonomicky aktivních obyvatel (ČSÚ, 2023s).

Tabulka 16: Obecná míra nezaměstnanosti v % v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021

Kraje ČR	2014	2021
PHA	2,49	2,30
STC	5,13	2,50
JHC	5,85	1,76
PLK	5,07	3,06
ULK	8,51	3,73
HKK	6,17	2,30
JHM	6,09	2,53
MSK	8,64	4,57
OLK	7,69	2,62
ZLK	6,09	1,84
VYS	5,57	2,12
PAK	6,39	2,29
LBK	6,51	2,61
KVK	9,04	5,66

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023s)

Tabulka č. 16 uvádí obecnou míru nezaměstnanosti vyjádřenou v % v roce 2014 a 2021 ve všech krajích ČR. Na rozdíl od předchozích kriminogenních faktorů se s nejvyšší nezaměstnaností v obou letech potýkal Karlovarský kraj, jenž v roce 2014 vykazoval 9,04 % a v roce 2021 5,66 %. Nejnižší obecná míra nezaměstnanosti byla v roce 2014 naměřena v Hlavním městě Praze, kde činila 2,49 %. V roce 2021 dosahoval nejnižších hodnot tohoto ukazatele Jihočeský kraj, který vykazoval 1,76 %.

Hustota zalidnění

Přestože hustota zalidnění není uvedena v kapitole 2.1 ani 2.3 jako předešlé kriminogenní faktory, byla vybrána jako další z nich, které by mohly mít určitý vliv na počet RTC. Tento vztah byl měřen pomocí hustoty obyvatelstva na km², která představuje průměrný počet obyvatel, jež mají trvalý nebo dlouhodobý pobyt na kilometru čtverečním daného území (ČSÚ, 2023t).

Tabulka 17: Hustota obyvatelstva na km² v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021

Kraje ČR	2014	2021
PHA	2 537,70	2 570,31
STC	119,40	126,90
JHC	63,37	63,34
PLK	76,07	75,66
ULK	154,46	149,64
HKK	115,91	114,01
JHM	163,00	164,80
MSK	224,37	216,92
OLK	120,70	118,17
ZLK	147,68	144,45
VYS	75,03	74,17
PAK	114,27	113,85
LBK	138,73	138,32
KVK	90,30	85,55

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023t)

V tabulce č. 17 je zaznamenána hustota obyvatelstva na km² v jednotlivých krajích ČR v roce 2014 i 2021. V obou sledovaných letech dosahovalo nejvyšších hodnot Hlavní město Praha, které v roce 2014 zaznamenalo 2 537,70 obyvatel na km² a v roce 2021 2 570,31 obyvatel na km². Nejnižší hustota obyvatelstva na km² byla v obou letech zjištěna v Jihočeském kraji. V roce 2014 totiž tento region vykazoval 63,37 obyvatel na km² a v roce 2021 63,34 obyvatel na km².

Hrubý domácí produkt

Rovněž jako předchozí kriminogenní faktor i tento byl vybrán jako faktor, který by mohl určitým způsobem ovlivňovat počet RTČ. Hrubý domácí produkt se využívá při určení výkonnosti ekonomiky a představuje peněžní vyjádření hodnoty statků i služeb, které byly utvořeny na daném území za dané časové období (ČSÚ, 2022). Tento ukazatel je uváděn v milionech Kč, ale také v běžných cenách, což znamená, že není očištěn od inflace.

Tabulka 18: Hrubý domácí produkt v mil. Kč (běžné ceny) v krajích ČR v roce 2014 a roce 2021

Kraje ČR	2014	2021
PHA	1 140 701	1 677 194
STC	485 401	688 764
JHC	213 174	291 708
PLK	218 947	297 919
ULK	249 877	324 010
HKK	192 169	288 036
JHM	455 448	671 259
MSK	416 291	543 164
OLK	197 846	286 366
ZLK	208 886	281 695
VYS	174 281	234 709
PAK	169 181	237 131
LBK	139 919	186 939
KVK	83 645	99 823

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023u)

Tabulka č. 18 zobrazuje hrubý domácí produkt v milionech Kč v běžných cenách za jednotlivé kraje ČR ve dvou zvolených letech. I v tomto případě dosahovalo nejvyšších hodnot Hlavní město Praha a nejnižších Karlovarský kraj. V roce 2014 byl hrubý domácí produkt v Hlavním městě Praze 1 140 701 milionů Kč, kdežto v roce 2021 činil 1 677 194 milionů Kč. Karlovarský kraj vykazoval v roce 2014 hrubý domácí produkt ve výši 83 645 milionů Kč, ovšem v roce 2021 dosahoval dokonce 99 823 milionů Kč.

Po seznámení s daty je ověřována hypotéza 4, pomocí které je v roce 2014 i 2021 posuzováno, zda vybrané kriminogenní faktory ovlivňovaly významně počet RTC ve všech krajích České republiky. Jednotlivé kriminogenní faktory byly seřazeny od nejvyššího součtu koeficientů determinace v 2014 a 2021 po nejnižší hodnotu tohoto součtu. V tabulce č. 19 je proto zobrazeno, které faktory měly největší vliv v obou letech na počet RTC. Tyto kriminogenní faktory jsou rovněž rozděleny podle koeficientů determinace do příslušných škál na významné, kdy je koeficient vyšší nebo roven 0,7, významnější než nevýznamné, v rámci kterých je sice koeficient nižší než 0,7, ale zároveň je vyšší nebo roven 0,3 a nevýznamné, u nichž je koeficient nižší než 0,3. V následujícím textu je ověřována hypotéza 4, která se zaměřuje na to, jestli vybrané kriminogenní faktory v roce 2014 i 2021 významně ovlivňovaly počet RTC v krajích České republiky.

Tabulka 19: Významnost vybraných kriminogenních faktorů v roce 2014 a roce 2021

Kriminogenní faktory	Roky	Rovnice	R ²	Významnost
Vzniklé ekonomické subjekty	2014	$y = 0,2723x + 298,14$	0,9199	významný
	2021	$y = 0,0762x + 243,48$	0,9061	významný
Hrubý domácí produkt	2014	$y = 0,006x + 226,88$	0,9019	významný
	2021	$y = 0,0013x + 220,49$	0,9007	významný
Cizinci	2014	$y = 0,0369x + 904,04$	0,8107	významný
	2021	$y = 0,0087x + 395,85$	0,838	významný
Hustota zalidnění	2014	$y = 2,2829x + 1\,410,2$	0,7667	významný
	2021	$y = 0,7578x + 577,89$	0,7926	významný
Vzdělání	2014	$y = 0,4694x - 619,44$	0,6441	významnější než nevýznamný
	2021	$y = 0,2151x - 0,3105$	0,5331	významnější než nevýznamný
Věk	2014	$y = 0,0131x - 745,07$	0,5693	významnější než nevýznamný
	2021	$y = 0,0037x - 50,953$	0,5272	významnější než nevýznamný
Nezaměstnanost	2014	$y = -445,09x + 4\,922,4$	0,2038	nevýznamný
	2021	$y = -48,809x + 941,94$	0,0092	nevýznamný

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023a; ČSÚ, 2023b; ČSÚ, 2023c; ČSÚ, 2023d; ČSÚ, 2023e; ČSÚ, 2023f; ČSÚ, 2023g; ČSÚ, 2023h; ČSÚ, 2023ch; ČSÚ, 2023i; ČSÚ, 2023j; ČSÚ, 2023k; ČSÚ, 2023l; ČSÚ, 2023m; ČSÚ, 2023n; ČSÚ, 2023o; ČSÚ, 2023p; ČSÚ, 2023q; ČSÚ, 2023r; ČSÚ, 2023s; ČSÚ, 2023t; ČSÚ, 2023u; Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)

Tabulka č. 19 zobrazuje rovnice regresních přímek a koeficienty determinace R² vztahů mezi kriminogenními faktory a počtem RTC² všech krajů ČR v roce 2014 i 2021. Grafické znázornění těchto vztahů lze nalézt za rok 2014 v Příloze E a za rok 2021 v Příloze F.

Směrnice přímek vykazovaly téměř u všech vztahů mezi kriminogenními faktory a počtem RTC² v roce 2014 i 2021 rostoucí lineární trendy, jelikož dosahovaly kladných hodnot. Pouze v případě nezaměstnanosti se tyto směrnice v obou letech pohybovaly v záporných číslech, a z toho důvodu byly tyto lineární trendy klesající. Počet RTC² v roce 2014 i 2021 nejvýznamněji ovlivňovaly **vzniklé ekonomické subjekty**. Koeficienty determinace tohoto kriminogenního faktoru byly v roce 2014 i 2021 o mnoho vyšší nežli stanovená hraniční hodnota 0,7, a proto tyto modely nejvíce odpovídaly skutečnosti. V roce 2014 byl koeficient determinace vyšší nežli v roce 2021 o 0,0138 a značil tedy větší spolehlivost. Hypotéza 4 je v rámci vzniklých ekonomických subjektů přijata – tento faktor významně ovlivňoval počet RTC² v roce 2014 i 2021. Na druhém místě se umístil **hrubý domácí produkt**, který byl rovněž ve dvou sledovaných letech velmi významný. Jeho koeficienty nabývaly v obou letech téměř stejných hodnot, jako v případě vzniklých ekonomických subjektů, a tudíž i u tohoto kriminogenního faktoru se dá hovořit o velmi významné závislosti. Stejně jako u předchozího faktoru byl koeficient determinace vyšší

v roce 2014 s rozdílem 0,0012 oproti roku 2021. Rovněž i u hrubého domácího produktu je hypotéza 4 přijata, jelikož koeficient determinace alespoň v jednom roce přesahoval stanovenou hranici 0,7. Z toho důvodu bylo možné tento kriminogenní faktor v obou sledovaných letech pokládat za významný. Třetím nejvýznamnějším kriminogenním faktorem v roce 2014 a 2021 byli **cizinci**. Přestože byly koeficienty determinace nižší nežli u vzniklých ekonomických subjektů nebo hrubého domácího produktu, i v tomto případě prokazovaly vyšší spolehlivost modelu a rovněž také významnost tohoto kriminogenního faktoru z hlediska vztahu k počtu RTČ v roce 2014 i 2021. Na rozdíl od předchozích dosahoval koeficient determinace vyšších hodnot v roce 2021, konkrétně o 0,027 více nežli v roce 2014, a větší měrou tedy odpovídal skutečnosti. Hypotéza 4 je u cizinců přijata a tento kriminogenní faktor významně ovlivňoval počet RTČ v obou sledovaných letech. Posledním kriminogenním faktorem, jenž byl v těchto dvou letech vzhledem k počtu RTČ významný, byla **hustota zalidnění**. Koeficienty determinace byly sice nižší nežli v případě kriminogenního faktoru cizinci, ovšem i zde přesahovaly oba hodnotu 0,7, což vedlo k přijetí hypotézy. Vyšší koeficient, a tedy i vyšší spolehlivost modelu zaznamenal rok 2021, kdy přesahoval koeficient z roku 2014 o 0,0259. Rovněž v případě hustoty zalidnění je přijata hypotéza 4 a tento kriminogenní faktor bylo možné považovat v roce 2014 i 2021 za významný. **Vzdělání** již na rozdíl od předchozích faktorů nevykazovalo významnost z hlediska vlivu na počet RTČ v roce 2014 i 2021. Důvodem bylo, že ani jeden koeficient determinace nepřesahoval stanovenou hranici 0,7 a z toho důvodu nelze tento kriminogenní faktor pokládat ve zvolených dvou letech za významný. Oba ovšem převyšovaly limit 0,3, a tudíž je bylo možné označit za významnější než nevýznamné. Model z roku 2014 odpovídal více skutečnosti, jelikož koeficient determinace byl v tomto roce vyšší o 0,111 nežli koeficient v roce 2021. Hypotéza 4 není u vzdělání přijata a o tomto faktoru nelze říci, že by významně ovlivňoval počet RTČ v obou sledovaných letech. Předposledním ukazatelem v tabulce č. 19 je **věk**, který neměl rovněž významný vliv na počet RTČ ve sledovaném období. Nevýznamnost tohoto kriminogenního faktoru zapříčiňovaly nízké koeficienty determinace, kdy ani jeden z nich nedosahoval požadované hranice 0,7, a tudíž příliš neodpovídal skutečnosti. Přesto ale oba přesahovaly hodnotu 0,3 a byly tedy významnější než nevýznamné. Vyššího koeficientu bylo dosaženo v roce 2014, v němž byla jeho hodnota vyšší o 0,0421 nežli v roce 2021. Hypotéza 4 není ani u věku potvrzena a tento kriminogenní faktor nebyl významný z hlediska vztahu k počtu RTČ v roce 2014 i 2021. Nejmenší významnosti dosahovala ve vztahu k počtu RTČ ve dvou sledovaných letech **nezaměstnanost**. V porovnání s ostatními kriminogenními faktory byly koeficienty determinace v obou letech

velmi nízké. Vyšší spolehlivost modelu ovšem prokazoval koeficient z roku 2014, jelikož přesahoval koeficient z roku 2021 o 0,1946. Oba tyto koeficienty byly ovšem také nižší než 0,3 a nebylo je tedy možné chápat jako významnější než nevýznamné. Ani v případě nezaměstnanosti není hypotéza 4 přijata a tento kriminogenní faktor neovlivňoval významně počet RTČ ve sledovaných dvou letech.

Pouze čtyři z vybraných sedmi kriminogenních faktorů v roce 2014 i 2021 dosáhly přijetí hypotézy 4. Největší vliv na počet RTČ měly vzniklé ekonomické subjekty, které následoval v těsném závěsu hrubý domácí produkt. Na třetí pozici byli cizinci, kteří rovněž poměrně významně ovlivňovali počet RTČ ve sledovaném období. Téměř na hranici požadované hodnoty 0,7 se pohybovala v roce 2014 i 2021 hustota zalidnění. Dá se tedy říci, že v roce 2014 i 2021 ovlivňovaly vzniklé ekonomické subjekty, hrubý domácí produkt, cizinci a hustota zalidnění významně počet RTČ v krajích České republiky. Za významnější než nevýznamné bylo v obou letech považováno vzdělání a věk, jelikož dosahovaly nižších hodnot nežli 0,7, ale zároveň vyšších než 0,3. Nevýznamná byla ovšem v roce 2014 i 2021 nezaměstnanost, která kvůli velmi nízké spolehlivosti modelu neměla na počet RTČ v těchto letech téměř žádný vliv. Lze tedy konstatovat, že v roce 2014 i 2021 neovlivňovalo vzdělání, věk a nezaměstnanost významně počet RTČ v krajích České republiky.

V následujícím textu jsou nejprve za využití Dixonova testu zjištěny odlehle hodnoty u počtu RTČ i každého kriminogenního faktoru v obou letech. Jelikož je 14 krajů, testovací kritéria byla porovnávána s kritickou hodnotou 0,349. Odlehlost tedy vykazovaly takové první nebo poslední hodnoty, které tuto kritickou hodnotu převyšovaly. Poté je posuzována významnost vybraných kriminogenních faktorů vzhledem k počtu RTČ v krajích ČR za oba sledované roky. Rozdíl je ovšem v tom, že z této analýzy byly odebrány hodnoty příslušející odlehlým krajům České republiky. Jednotlivé faktory byly rovněž seřazeny od nejvyššího součtu koeficientů determinace po nejnižší. Tyto koeficienty jsou následně rozřazeny podle škál na významné, u kterých je koeficient vyšší nebo roven 0,7, významnější než nevýznamné, kdy je koeficient sice nižší než 0,7, ale zároveň vyšší nebo roven 0,3 a nevýznamné, v nichž koeficient nepřevyšuje hodnotu 0,3. V této analýze je rovněž posuzována hypotéza 4, tedy jestli vybrané kriminogenní faktory ovlivňovaly významně počet RTČ krajích České republiky v roce 2014 i 2021, která je také stanovována pro jednotlivé faktory zvlášť.

Tabulka 20: Odlehlost počtu RTČ a vybraných kriminogenních faktorů za roky 2014 a 2021

Kriminogenní faktor	Ukazatel	Rok	Hodnota	Kraje ČR	Hodnota ukazatele	Testovací kritérium	Odehlost
x	Počet RTČ	2014	první	KVK	656	0,039	ne
			poslední	PHA	7 092	0,567	ano
		2021	první	KVK	257	0,042	ne
			poslední	PHA	2 497	0,646	ano
Vzdělání	Počet absolventů vysoké školy podle trvalého bydliště	2014	první	KVK	1 553	0,123	ne
			poslední	PHA	10 825	0,046	ne
		2021	první	KVK	999	0,132	ne
			poslední	PHA	6 815	0,074	ne
Věk	Počet obyvatel ve věku od 40 do 60 let	2014	první	KVK	88 875	0,122	ne
			poslední	STC	374 357	0,049	ne
		2021	první	KVK	88 456	0,132	ne
			poslední	STC	433 434	0,130	ne
Cizinci	Počet cizinců	2014	první	VYS	7 806	0,002	ne
			poslední	PHA	166 332	0,672	ano
		2021	první	ZLK	12 868	0,004	ne
			poslední	PHA	236 229	0,634	ano
Vzniklé ekonomické subjekty	Počet vzniklých ekonomických subjektů	2014	první	KVK	2 123	0,036	ne
			poslední	PHA	25 141	0,627	ano
		2021	první	KVK	1 976	0,051	ne
			poslední	PHA	28 822	0,614	ano
Nezaměstnanost	Obecná míra nezaměstnanosti v %	2014	první	PHA	2,49	0,395	ano
			poslední	KVK	9,04	0,061	ne
		2021	první	JHC	1,76	0,020	ne
			poslední	KVK	5,66	0,279	ne
Hustota zalidnění	Hustota obyvatelstva na km ²	2014	první	JHC	63,37	0,005	ne
			poslední	PHA	2 537,70	0,935	ano
		2021	první	JHC	63,34	0,004	ne
			poslední	PHA	2 570,31	0,939	ano
Hrubý domácí produkt	Hrubý domácí produkt v mil. Kč (běžné ceny)	2014	první	KVK	83 645	0,053	ne
			poslední	PHA	1 140 701	0,620	ano
		2021	první	KVK	99 823	0,055	ne
			poslední	PHA	1 677 194	0,627	ano

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023a; ČSÚ, 2023b; ČSÚ, 2023c; ČSÚ, 2023d; ČSÚ, 2023e; ČSÚ, 2023f; ČSÚ, 2023g; ČSÚ, 2023h; ČSÚ, 2023ch; ČSÚ, 2023i; ČSÚ, 2023j; ČSÚ, 2023k; ČSÚ, 2023l; ČSÚ, 2023m; ČSÚ, 2023n; ČSÚ, 2023o; ČSÚ, 2023p; ČSÚ, 2023q; ČSÚ, 2023r; ČSÚ, 2023s; ČSÚ, 2023t; ČSÚ, 2023u; Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)

V tabulce č. 20 jsou uvedeny nejnižší (tedy první) a nejvyšší hodnoty (tedy poslední) počtu RTČ i ukazatelů, pomocí kterých byly posuzovány jednotlivé vybrané kriminogenní faktory za roky 2014 i 2021. V případě počtu RTČ vykazovalo odlehlost Hlavní město Praha jako poslední hodnota v obou sledovaných letech. U počtu absolventů vysoké školy podle

trvalého bydliště a počtu obyvatel ve věku od 40 do 60 let nebyly v roce 2014 i 2021 zaznamenány žádné odlehle hodnoty. Přesto ale byly u těchto dvou ukazatelů odebrány hodnoty za Hlavní město Prahu, jelikož počet RTČ v obou letech vykazoval odlehlou poslední hodnotu, a tudíž nebylo možné s tímto regionem v rámci tohoto vztahu dále pracovat. Hlavní město Praha představovalo odlehlou poslední hodnotu rovněž v případě počtu cizinců v roce 2014 i 2021. Stejně na tom byl také počet vzniklých ekonomických subjektů, u nichž byla zaznamenána odlehlost Hlavního města Prahy jako poslední hodnoty v obou sledovaných letech. Obecná míra nezaměstnanosti v % vykazovala v roce 2014 na rozdíl od ostatních faktorů odlehlou první hodnotu, kterou bylo ovšem opět Hlavní město Praha. Podobně jako v případě počtu absolventů vysoké školy podle trvalého bydliště nebo počtu obyvatel ve věku od 40 do 60 let, i zde byla ovšem v rámci vztahu k počtu RTČ odlehlá i poslední hodnota v roce 2021, kterou představovalo rovněž Hlavní město Praha. Hustota obyvatelstva na km² a hrubý domácí produkt v mil. Kč (běžné ceny) vykazovaly v obou letech odlehlost poslední hodnoty, kterou bylo Hlavní město Praha. Lze tedy říci, že v případě všech vztahů mezi vybranými kriminogenními faktory a počtem RTČ bylo vyloučeno v roce 2014 i 2021 Hlavní město Praha.

Tabulka 21: Významnost vybraných kriminogenních faktorů v roce 2014 a roce 2021 bez odlehlých hodnot

Kriminogenní faktory	Roky	Rovnice	R ²	Významnost
Věk	2014	$y = 0,0085x - 56,518$	0,7551	významný
	2021	$y = 0,0022x + 185,47$	0,6676	významnější než nevýznamný
Vzniklé ekonomické subjekty	2014	$y = 0,2844x + 240,32$	0,7044	významný
	2021	$y = 0,0666x + 294,12$	0,6197	významnější než nevýznamný
Vzdělání	2014	$y = 0,2911x + 136,3$	0,6844	významnější než nevýznamný
	2021	$y = 0,1212x + 248,82$	0,5586	významnější než nevýznamný
Hrubý domácí produkt	2014	$y = 0,0058x + 265,75$	0,6367	významnější než nevýznamný
	2021	$y = 0,0012x + 262,11$	0,5886	významnější než nevýznamný
Hustota zalidnění	2014	$y = 13,986x - 24,581$	0,4517	významnější než nevýznamný
	2021	$y = 3,9865x + 186,25$	0,361	významnější než nevýznamný
Cizinci	2014	$y = 0,0338x + 967,28$	0,3002	významnější než nevýznamný
	2021	$y = 0,007x + 445,91$	0,3379	významnější než nevýznamný
Nezaměstnanost	2014	$y = 185,84x + 460,18$	0,0754	nevýznamný
	2021	$y = 15,128x + 628,8$	0,0037	nevýznamný

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023a; ČSÚ, 2023b; ČSÚ, 2023c; ČSÚ, 2023d; ČSÚ, 2023e; ČSÚ, 2023f; ČSÚ, 2023g; ČSÚ, 2023h; ČSÚ, 2023ch; ČSÚ, 2023i; ČSÚ, 2023j; ČSÚ, 2023k; ČSÚ, 2023l; ČSÚ, 2023m; ČSÚ, 2023n; ČSÚ, 2023o; ČSÚ, 2023p; ČSÚ, 2023q; ČSÚ, 2023r; ČSÚ, 2023s; ČSÚ, 2023t; ČSÚ, 2023u; Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)

Tabulka č. 21 zobrazuje rovnice regresních přímek a koeficienty determinace R^2 vztahů mezi kriminogenními faktory a počtem RTČ za kraje ČR ovšem již bez odlehlých hodnot ve dvou sledovaných letech. Grafické znázornění těchto vztahů lze nalézt za rok 2014 v Příloze E a za rok 2021 v Příloze F.

V porovnání s tabulkou č. 19 se pořadí vybraných kriminogenních faktorů v tabulce č. 21 proměnilo. Směrnice přímek byly u všech kriminogenních faktorů po odebrání odlehlých hodnot v obou sledovaných letech kladné, což značilo jejich rostoucí lineární trendy. Za nejvýznamnější faktor v roce 2014 i 2021 lze z tohoto výběru označit **věk**. Přestože byly koeficienty determinace nejvyšší ze všech uvedených v této tabulce, požadované hodnoty 0,7 dosahoval pouze koeficient z roku 2014, který byl vyšší o 0,0875. V roce 2021 byl totiž koeficient determinace nižší nežli 0,7, ale zároveň vyšší než 0,3 a méně odpovídal skutečnosti. Z toho důvodu bylo možné věk v roce 2014 označit za významný, ovšem v roce 2021 pouze za významnější než nevýznamný. Hypotéza 4 je ale přesto pro věk přijata a lze říci, že po odečtení odlehlé hodnoty Hlavního města Prahy tento kriminogenní faktor významně ovlivňoval počet RTČ v krajích ČR ve sledovaných letech. Následovaly **vzniklé ekonomické subjekty**, jejichž koeficienty determinace na tom byly v roce 2014 i 2021 podobně jako v případě kriminogenního faktoru věku, přestože byly o trochu nižší. V prvním ze sledovaných let byl koeficient vyšší nežli požadovaná hranice 0,7 a značil významnost, ovšem koeficient v druhém sledovaném roce byl pouze vyšší než 0,3 a bylo ho možné označit jen za významnější než nevýznamný. Koeficient determinace v roce 2014 byl vyšší o 0,0847 nežli koeficient z roku 2021 a značil proto vyšší spolehlivost modelu. Nicméně i u tohoto kriminogenního faktoru je hypotéza 4 přijata, jelikož alespoň v jednom roce dosahoval koeficient požadované hranice 0,7. Vzniklé ekonomické subjekty tedy bylo po vyjmutí Hlavního města Prahy možné považovat ve vztahu k počtu RTČ ve sledovaných letech za významné. Na třetí pozici se v celkovém pořadí umístilo **vzdělání**. Ani jeden z koeficientů determinace ovšem u tohoto faktoru nepřesahoval hranici 0,7, oba se ale pohybovaly nad limitem 0,3. Z toho důvodu je bylo možné v těchto letech označit za významnější než nevýznamné. Koeficient z roku 2014 byl ovšem o 0,1258 vyšší než koeficient z roku 2021, a proto model z roku 2014 odpovídal o něco více skutečnosti nežli model z roku 2021. Hypotéza 4 ovšem není v tomto případě přijata a vzdělání po odečtení odlehlých hodnot Hlavního města Prahy není možné nazývat jako kriminogenní faktor, který měl významný vliv na počet RTČ v roce 2014 i 2021. Ani **hrubý domácí produkt**, který se nacházel na čtvrtém místě, nebyl vzhledem k počtu RTČ významný. Koeficienty determinace ani

v jednom ze sledovaných roků totiž nepřesahovaly stanovenou hranici 0,7, byly ovšem vyšší nežli 0,3, a proto měl hrubý domácí produkt v těchto letech pouze významnější než nevýznamný vliv na počet RTČ. Vyšší spolehlivost modelu, daná vyšším koeficientem determinace, byla zaznamenána v roce 2014, kdy byl tento koeficient vyšší o 0,0481 nežli v roce 2021. Přes vyjmutí Hlavního města Prahy z celého souboru ovšem není ani zde hypotéza 4 přijata. V roce 2014 i 2021 hrubý domácí produkt významně neovlivňoval počet RTČ v krajích České republiky. O poznání hůře se na páté pozici ze všech kriminogenních faktorů umístila **hustota zalidnění**. Ani jeden koeficient determinace nebyl ve sledovaných letech na dostatečně vysoké úrovni, aby převyšoval stanovenou hranici 0,7, přesto ale byly oba stále vyšší než 0,3. Z toho důvodu lze tento faktor v těchto dvou letech označit za faktor významnější než nevýznamný, jehož spolehlivost modelu je ovšem nižší než u hrubého domácího produktu. V roce 2014 byl však koeficient determinace přeci jen o trochu vyšší – konkrétně o 0,0907 – než koeficient v roce 2021. Nicméně ani u tohoto faktoru není hypotéza 4 přijata a po vyjmutí Hlavního města Prahy neovlivňovala hustota zalidnění v obou letech významně počet RTČ v krajích České republiky. Předposlední skupinou byli **cizinci**, kteří rovněž v roce 2014 i 2021 nevykazovali významnost. Koeficienty determinace totiž ani v jednom roce nebyly vyšší než 0,7. V obou letech ovšem přesahovaly tyto koeficienty stanovený limit 0,3 a byly významnější než nevýznamné. Vyšších hodnot dosahoval na rozdíl od ostatních faktorů koeficient v roce 2021, kdy převyšoval koeficient z roku 2014 o 0,0377 a znamenal vyšší spolehlivost modelu. Hypotéza 4 ovšem není u tohoto kriminogenního faktoru přijata a lze říci, že po vyjmutí Hlavního města Prahy cizinci nepůsobili významně na počet RTČ v obou sledovaných letech. Poslední skupinou, a tedy i sedmou v pořadí, byla **nezaměstnanost**, jejíž koeficienty determinace byly na velmi nízké úrovni – ani jeden z nich nepřesahoval stanovené hranice 0,7 ani 0,3. Modely v roce 2014 i 2021 byly tedy opravdu málo spolehlivé. Vyšším koeficientem z obou sledovaných let byl v případě nezaměstnanosti koeficient z roku 2014, který převyšoval koeficient z roku 2021 o 0,0717. Hypotéza 4 není přijata a po odečtení Hlavního města Prahy nebyla nezaměstnanost významná vzhledem k počtu RTČ v obou letech.

Po vyjmutí Hlavního města Prahy měly na počet RTČ v krajích ČR ve sledovaném období významný vliv dva kriminogenní faktory – věk na prvním a vzniklé ekonomické subjekty na druhém místě. Jejich koeficienty determinace totiž převyšovaly alespoň v jednom roce stanovenou hranici 0,7. Přesto ale u obou faktorů dosahovaly koeficienty determinace v roce 2021 hodnot nižších, než byl stanovený limit. Na základě těchto poznatků lze říci, že

po odečtení odlehlých hodnot Hlavního města Prahy v roce 2014 i 2021 ovlivňoval věk a vzniklé ekonomické subjekty významně počet RTČ v krajích České republiky. Na třetí pozici se umístilo vzdělání, u kterého byly oba koeficienty determinace vyšší nežli 0,3, ale nižší nežli 0,7. Ve velmi podobné situaci byl také hrubý domácí produkt na čtvrtém místě, hustota zalidnění na pátém místě a cizinci na šestém místě, jejichž koeficienty se pohybovaly ve stejném rozmezí jako u předchozího faktoru. Tyto čtyři kriminogenní faktory tedy byly ve vztahu k počtu RTČ ve sledovaném období významnější než nevýznamné. Přesto na tom bylo ale o trochu lépe vzdělání a hrubý domácí produkt. Nezaměstnanost již ovšem spadala do skupiny nevýznamných kriminogenních faktorů, jelikož oba její koeficienty determinace byly nižší než 0,7 a dokonce i 0,3. Lze tedy konstatovat, že v roce 2014 i 2021 neovlivňovalo vzdělání, hrubý domácí produkt, hustota zalidnění, cizinci a nezaměstnanost významně počet RTČ v krajích České republiky.

Prostřednictvím tabulek č. 19 a 21 je možné vidět, že po vyjmutí odlehlých hodnot náležejících Hlavnímu městu Praze došlo ke změně pořadí ve významnosti vybraných kriminogenních faktorů v roce 2014 i 2021. Nejvýznamnějším faktorem byly v případě všech krajů České republiky za oba roky **vzniklé ekonomické subjekty**. Tento kriminogenní faktor splňoval podmínku přijetí hypotézy 4 a byl tedy považován za významný. Po odebrání hodnot za Hlavní město Prahu již zaujímal druhé místo, ovšem i zde byla hypotéza 4 přijata. Jelikož se vzniklé ekonomické subjekty objevily v případě všech krajů na první pozici a po odečtení Hlavního města Prahy na druhé pozici, lze o tomto kriminogenním faktoru říci, že působil nejvýznamněji na počet RTČ v krajích ČR ve dvou sledovaných letech. Na vzniklé ekonomické subjekty měly tedy odlehlé hodnoty Hlavního města Prahy malý vliv, jelikož se jeho pozice příliš nezměnila – posunul se pouze o jednu příčku. **Hrubý domácí produkt** byl v případě všech krajů na druhém místě a představoval významný kriminogenní faktor splňující podmínku hypotézy 4. U krajů bez odlehlé hodnoty se ovšem propadl až na čtvrtou příčku, kde představoval významnější než nevýznamný kriminogenní faktor a hypotéza 4 již přijata nebyla. Hrubý domácí produkt již však Hlavní město Praha ovlivňovalo významněji, jelikož propad tohoto faktoru byl výraznější nežli u vzniklých ekonomických subjektů – konkrétně klesl o dvě pozice. Na třetím místě se v případě všech krajů umístili **cizinci**, kteří rovněž v obou letech spadali do kategorie významných kriminogenních faktorů a splňovali podmínku přijetí hypotézy 4. Po odečtení Hlavního města Prahy se tento faktor umístil až na šesté pozici, kde byl považován za významnější než nevýznamný – hypotéza 4 v tomto případě tedy přijata nebyla. Z toho lze usoudit, že naproti ostatním krajům ČR měli cizinci

poměrně velký vliv v Hlavním městě Praze na počet RTC v roce 2014 i 2021, jelikož po jeho vyčlenění klesl tento kriminogenní faktor v celkovém pořadí o tři příčky. V souboru všech 14 krajů byla za významnou ve sledovaném období považována také **hustota zalidnění**, jelikož splňovala podmínku hypotézy 4. Po vyjmutí odlehlých hodnot Hlavního města Prahy byl ovšem tento kriminogenní faktor chápán jako významnější než nevýznamný a hypotéza 4 nebyla přijata. Přesto ale tyto odlehlé hodnoty měly na hustotu zalidnění malý vliv, jelikož se tento faktor propadl o pouhou jednu pozici. **Vzdělání**, které bylo v rámci všech krajů až na pátém místě, nesplňovalo podmínku přijetí hypotézy 4 a bylo považováno za významnější než nevýznamné, obsadilo po vyjmutí odlehlých hodnot třetí místo. V této analýze ovšem rovněž představovalo významnější než nevýznamný kriminogenní faktor a hypotéza 4 nebyla přijata. V porovnání s ostatními hodnotami došlo u vzdělání k posunutí v celkovém žebříčku o dvě pozice a Hlavní město Praha tedy mělo ve sledovaných letech na tento kriminogenní faktor větší vliv. Na šestém místě za všechny kraje České republiky se umístil **věk**, který byl rovněž považován za významnější než nevýznamný faktor a nesplňoval podmínku přijetí hypotézy 4. Přesto se ale po odečtení Hlavního města Prahy posunul tento faktor na první pozici a představoval nejvýznamnější faktor z této analýzy – zde již ovšem byla hypotéza 4 přijata. U tohoto kriminogenního faktoru byla zaznamenána největší změna, jelikož po vyjmutí odlehlých hodnot se posunul o pět pozic výše. Odlehlé hodnoty Hlavního města Prahy tedy působily v roce 2014 i 2021 na tento faktor velmi silně. Pouze v případě **nezaměstnanosti** zůstalo pořadí v obou analýzách za sledované dva roky stejné, jelikož tento kriminogenní faktor obsadil poslední sedmé místo. Tento faktor nesplňoval podmínku přijetí hypotézy 4 v rámci všech krajů ČR i po vyjmutí odlehlých hodnot Hlavního města Prahy a nebyl tedy považován za významný. Hlavní město sice do jisté míry navyšovalo koeficienty determinace tohoto faktoru v obou letech, přesto ale nezaměstnanost působila jako kriminogenní faktor s nejmenším vlivem na počet RTC v krajích České republiky v letech 2014 i 2021. Na základě zprůměrování pořadí jednotlivých vybraných kriminogenních faktorů se z hlediska významnosti umístily na prvním místě vzniklé ekonomické faktory. Druhou pozici zaujímal hrubý domácí produkt, který na třetí pozici následoval věk. Vzdělání se umístilo na čtvrté příčce, ovšem cizinci a hustota zalidnění se z hlediska významnosti dělili o pátou a šestou příčku. Na sedmém místě zůstala nezaměstnanost, která se v obou analýzách objevila na posledním místě.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo na základě vymezení podstaty hospodářské kriminality, jejích forem a dopadů na ekonomiku a společnost obecně provést mezikrajské srovnání vývoje vybraných aspektů hospodářské kriminality za účelem zjištění rozdílnosti regionů ČR. V druhém plánu se pak jednalo o posouzení možných příčin odlišností zjištěných v provedeném mezikrajském srovnání.

Tato práce byla rozdělena do pěti částí. V první kapitole byly definovány jednotlivé pojmy – jednalo se tedy o hospodářskou kriminalitu, ekonomickou kriminalitu, kriminalitu bílých límečků, finanční kriminalitu i korupci a úplatkářství. Druhá část se již zabývala pouze hospodářskou trestnou činností a jejími specifiky. Nejprve zde proto byly rozebíráni pachatelé hospodářské kriminality i jejich oběti a poté také další subjekty, které mohly být těmito nezákonnými aktivitami postiženy. Následně byly popisovány dvě skupiny trestných činů, se kterými bylo dále pracováno v mezikrajském srovnání i zjišťování příčin. Těmito skupinami byly trestné činy proti majetku a trestné činy hospodářské. Rovněž byly v této části vysvětlovány jednotlivé příčiny neboli kriminogenní faktory hospodářské kriminality, které se rozdělovaly na ekonomické, organizačně technické a sociálně kulturní. Poté zde byly stručně charakterizovány dopady páchaní této trestné činnosti, a nakonec také uvedeny způsoby prevence a specifikovány národní i mezinárodní instituce, které pomáhají předcházet těmto nezákonným aktivitám.

Ve třetí kapitole byla nejprve popsána data, se kterými bylo v následujících částech pracováno. Rovněž zde byl uveden také způsob naplnění cíle práce a stanoveny čtyři hypotézy společně se způsobem jejich přijetí. Čtvrtá část se již orientovala na konkrétní výsledky této diplomové práce. Nejprve se zaměřovala na mezikrajský přehled hospodářské kriminality v období 2012 až 2021, ve kterém byl posuzován pomocí analýzy lineárních trendů počtu RTČ vývoj registrovaných trestných činů v letech 2012 až 2021 v krajích i celé České republice (hypotéza 1) a následně také prostřednictvím bodové metody počet přidělených bodů jednotlivým krajům ČR podle stupně bezpečnosti v témže období (hypotéza 2). Poté zde bylo rovněž provedeno mezikrajské srovnání skupin trestných činů v roce 2014 a 2021, v němž byl s využitím analýzy změny počtu RTČ i procentního podílu v rámci každé skupiny určován charakter změny mezi těmito dvěma lety (hypotéza 3). V páté kapitole byl pomocí regresní analýzy zkoumán vztah mezi vybranými kriminogenními faktory a počtem registrovaných trestných činů v roce 2014 i 2021 a současně také stanovována významnost

vlivu těchto faktorů na hospodářskou kriminalitu (hypotéza 4). Tyto vztahy byly posuzovány nejprve u všech krajů ČR a následně po určení odlehklých hodnot pomocí Dixonova textu také u krajů ČR bez těchto odlehklých hodnot – tedy bez Hlavního města Prahy.

Hypotéza 1: „Vývoj počtu RTČ mezi lety 2012 až 2021 v jednotlivých krajích odpovídal vývoji počtu RTČ v České republice jako celku ve stejném časovém období.“

K přijetí hypotézy 1 bylo zapotřebí, aby alespoň 2/3 krajů (tedy 9 krajů) vykazovalo shodný směr trendu počtu RTČ za období 2012 až 2021 se stejným nebo vyšším koeficientem determinace R^2 , nežli dosahovala Česká republika jako celek. Ve všech krajích i celé České republice trend počtu RTČ mezi sledovanými lety převážně klesal. Koeficienty determinace byly ovšem v porovnání s koeficientem za celou Českou republiku stejné nebo vyšší pouze ve Středočeském a Pardubickém kraji, Kraji Vysočina, Moravskoslezském, Jihomoravském, Ústeckém i Královéhradeckém kraji – tedy 7 krajích. Z toho důvodu nebyla hypotéza 1 přijata a lze říci, že vývoj počtu RTČ mezi lety 2012 až 2021 v jednotlivých krajích neodpovídal vývoji počtu RTČ v České republice jako celku ve stejném časovém období.

Jelikož byly pouze v 7 krajích z požadovaných 9 zaznamenány koeficienty determinace stejné nebo vyšší nežli koeficient za Českou republiku jako celek, lze říci, že v krajích ČR v období 2012 až 2021 byly určité mezikrajské rozdíly. V některých krajích byly totiž zaznamenány poměrně velké meziroční nárůsty počtu RTČ či malé meziroční poklesy těchto hodnot, které vedly k nízké spolehlivosti klesajících lineárních trendů počtu RTČ v těchto krajích ČR. Mezi tyto regiony patřil Liberecký, Plzeňský a Olomoucký kraj, u kterých byly koeficienty determinace značící spolehlivost modelu na velmi nízké úrovni v porovnání s ostatními. V jiných krajích naproti tomu došlo ve sledovaném období k opačné situaci, tedy že meziroční nárůsty byly nepatrné a meziroční poklesy naopak vyšší nežli u ostatních krajů. K těmto krajům patřil Středočeský kraj, v němž byl zaznamenán téměř ve všech letech pouze pokles počtu RTČ.

Hypotéza 2: „Minimálně polovinu krajů v České republice bylo možné v období 2012 až 2021 označit alespoň za spíše bezpečné.“

V rámci přijetí hypotézy 2 měla alespoň 1/2 jednotlivých krajů (tedy 7 krajů) dosahovat v jejich součtu za období 2012 až 2021 2 000 bodů a více. Tuto stanovenou hranici překračovalo ve zvoleném období přesně 7 krajů – Karlovarský kraj byl nejvíce bezpečným krajem; Pardubický kraj, Kraj Vysočina a Zlínský kraj spadaly pod bezpečné kraje a Královéhradecký, Plzeňský i Liberecký kraj byly považovány za spíše bezpečné. Hypotéza

2 byla přijata a lze konstatovat, že minimálně polovinu krajů v České republice bylo možné v období 2012 až 2021 označit alespoň za spíše bezpečné.

Na základě toho lze říci, že těchto 7 krajů se vyznačovalo v období 2012 až 2021 větší bezpečností nežli zbývající druhá polovina krajů, které byly hospodářskou kriminalitou více postiženy. Do nebezpečných krajů představujících nejvíce početnou skupinu spadal mezi lety 2012 až 2021 Olomoucký, Jihočeský, Středočeský, Ústecký, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj. Nejvíce nebezpečným krajem bylo ve sledovaném období Hlavní město Praha. Největší rozdíl mezi počtem přidělených bodů byl zaznamenán mezi Karlovarským krajem spadajícím do nejvíce bezpečných krajů a Pardubickým krajem, který představoval bezpečný kraj. Poměrně velké rozdíly byly také mezi Libereckým a Olomouckým krajem – tedy na pomezí spíše bezpečných a nebezpečných krajů. Rovněž byly zjištěny relativně velké rozdíly v případě Moravskoslezského kraje a Hlavního města Prahy představujícími hranici mezi nebezpečnými a nejvíce nebezpečnými kraji.

Hypotéza 3: „Změna počtu RTČ v příslušných skupinách trestných činů v jednotlivých krajích mezi rokem 2014 a rokem 2021 měla stejný charakter jako změna jejich procentního podílu počtu RTČ na počtu za celou Českou republiku.“

K přijetí hypotézy 3 bylo nutné, aby nejméně 2/3 krajů (tedy 9 krajů) v příslušné skupině trestných činů vykazovalo shodný charakter procentní změny v roce 2021 oproti roku 2014, jako vykazovala jejich změna počtu RTČ v témže období. Požadovaných minimálně 9 krajů se shodným charakterem změny dosahovaly pouze trestné činy proti měně a platebním prostředkům a trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou. V obou těchto skupinách došlo mezi rokem 2014 a 2021 k poklesu počtu RTČ a zároveň také k poklesu procentního podílu. Hypotéza 3 tedy byla přijata pouze u těchto dvou skupin a dá se tedy říci, že změna počtu RTČ u trestných činů proti měně a platebním prostředkům a trestných činů proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou v jednotlivých krajích mezi rokem 2014 a rokem 2021 měla stejný charakter jako změna jejich procentního podílu počtu RTČ na počtu za celou Českou republiku.

V případě obohacovacích trestných činů, trestných činů postihujících legalizaci výnosů z trestné činnosti, trestných činů daňových, poplatkových a devizových i trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu došlo mezi roky 2014 a 2021 ve většině krajů k poklesu počtu RTČ. U poškozovacích trestných činů v roce 2021 oproti roku 2014 počet RTČ vzrostl. V rámci těchto pěti skupin trestných činů již ovšem nebyly změny procentního

podílu u požadovaných 9 krajů stejného charakteru jako změny počtu RTČ – první čtyři skupiny tedy nevykazovaly pokles procentního podílu a poškozovací trestné činy naopak nárůst. U těchto skupin ovšem mohlo mezi rokem 2014 a 2021 dojít k přesunu hospodářské kriminality mezi jednotlivými kraji nebo dokonce také mezi příslušnými skupinami trestných činů. K největším přesunům došlo v rámci obohacovacích trestných činů, které následovaly poškozovací trestné činy a trestné činy postihující legalizaci výnosů z trestné činnosti. U trestných činů daňových, poplatkových a devizových i trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu byly zaznamenány mezi sledovanými lety srovnatelné změny. K přesunům došlo ovšem i v případě dvou skupin trestných činů, u kterých byla přijata hypotéza 3 – na rozdíl od předchozích byl ovšem v těchto zaznamenán dostatečný počet krajů (tedy 9 krajů), které vykazovaly shodný charakter změny počtu RTČ i procentního podílu mezi rokem 2014 a 2021.

Hypotéza 4: „V roce 2014 i 2021 ovlivňovaly vybrané kriminogenní faktory významně počet RTČ v krajích České republiky.“

Pro přijetí hypotézy 4 měl být koeficient determinace R^2 alespoň v jednom roce vyšší nebo roven 0,7. V rámci této hypotézy byly nejprve zvoleny kriminogenní faktory společně s jejich ukazateli, které byly použity k posuzování vztahu těchto kriminogenních faktorů s počtem RTČ. Mezi tyto faktory se řadilo vzdělání, věk, cizinci, vzniklé ekonomické subjekty, nezaměstnanost, hustota zalidnění a hrubý domácí produkt. Následně byly sledovány vztahy mezi kriminogenními faktory a počtem RTČ ve všech krajích ČR a posléze také v krajích ČR bez odlehlých hodnot – odlehlou hodnotu představovalo v rámci všech těchto vztahů pouze Hlavní město Praha. V analýze všech krajů České republiky přesahovaly hranici 0,7 alespoň v jednom roce vzniklé ekonomické subjekty, hrubý domácí produkt, cizinci a hustota zalidnění, které tedy představovaly významné kriminogenní faktory. Z toho důvodu je možné konstatovat, že v roce 2014 i 2021 ovlivňovaly vzniklé ekonomické subjekty, hrubý domácí produkt, cizinci a hustota zalidnění významně počet RTČ v krajích České republiky. Po odebrání Hlavního města Prahy přesahoval stanovený limit 0,7 alespoň v jednom roce pouze věk a vzniklé ekonomické subjekty. Na základě toho lze říci, že v roce 2014 i 2021 ovlivňoval věk a vzniklé ekonomické subjekty významně počet RTČ v krajích České republiky.

Na základě výsledků obou provedených analýz a zprůměrování pořadí jednotlivých vybraných kriminogenních faktorů v roce 2014 i 2021 byly nejvýznamnějším kriminogenním

faktorem vzniklé ekonomické subjekty, jelikož zaujímaly první místo v rámci všech krajů a druhé místo po eliminaci Hlavního města Prahy. Na druhé pozici se umístil hrubý domácí produkt, který byl v případě všech krajů rovněž na druhém místě a po odebrání odlehlých hodnot na čtvrtém místě. Následoval věk, který sice v původní analýze obsadil až šestou pozici, ale po vyjmutí Hlavního města Prahy byl na pozici první. Čtvrté místo zaujímalo vzdělání, které bylo v rámci všech krajů na páté příčce, ovšem po odebrání odlehlých hodnot zabíralo příčku třetí. O pátou a šestou pozici se dělili cizinci a hustota zalidnění. Přestože cizinci byli v původní analýze na třetím místě, po vyjmutí Hlavního města Prahy se umístili na šestém místě. Hustota zalidnění byla při analýze všech krajů zase naopak na pozici čtvrté a v druhé analýze klesla na pozici pátou. Na posledním sedmém místě se umístila nezaměstnanost, která v rámci všech krajů i krajů po odejmutí Hlavního města Prahy zabírala rovněž sedmou příčku.

Prostřednictvím této diplomové práce bylo zjištěno, že hospodářská kriminalita mezi sledovanými lety v celé České republice i jejích krajích převážně klesala, přesto zde ale byly zaznamenány také určité mezikrajské rozdíly. Nejvíce bezpečným krajem byl za celé sledované období Karlovarský kraj a nejvíce nebezpečným bylo Hlavní město Praha. Dá se rovněž říci, že mezi dvěma sledovanými lety mohlo docházet k přesunům hospodářské kriminality mezi kraji, ale také mezi skupinami trestných činů. Nejvíce ovlivňovaly hospodářskou kriminalitu ve dvou sledovaných letech vzniklé ekonomické subjekty a nejméně nezaměstnanost. Ačkoliv je klesající trend počtu registrovaných trestných činů ve sledovaném období jistě dobrou zprávou, stále by měla přetrvávat snaha o snižování hospodářské kriminality prostřednictvím preventivních aktivit. Jelikož zastává trestní represe především podpurnou roli, měla by být větší pozornost věnována spíše ostatním formám preventivních aktivit. Z toho důvodu by měly být navyšovány pravomoci kontrolních orgánů, zabezpečeny přívětivější personální i hmotné podmínky, vytvářeny etické kodexy zaměřující se na jednotlivé profesní skupiny a určena přesnější pravidla pro vzájemnou kooperaci, pro vytváření kontrolních zpráv, znaleckých posudků nebo trestních oznámení. Zároveň by měl být zpracován kvalitní mimotrestní rámec zaměřující se na podnikatelskou činnost a hospodářskou soutěž, důsledně prosazovány netrestní sankce ukládané za porušování netrestních norem a ztížen proces vzniku společností s ručením omezeným. Mělo by rovněž dojít k podpoře růstu znalosti práva a účetních, finančních i jiných operací či k posílení judikaturní činnosti v rámci hospodářských trestných činů. Současně by měla být neustále posilována spolupráce mezi národními a mezinárodními institucemi.

POUŽITÁ LITERATURA

- Bezpečnostní informační služba. (2023a). *O nás: Kdo jsme*. Dostupné 10. únor 2023, z <https://www.bis.cz/o-nas/>
- Bezpečnostní informační služba. (2023b). *Kontakty*. Dostupné 10. únor 2023, z <https://www.bis.cz/kontakty/>
- Bezpečnostní informační služba. (2023c). *Čím se zabýváme*. Dostupné 10. únor 2023, z <https://www.bis.cz/cim-se-zabyvame/>
- Button, M., Hock, B., & Shepherd, D. (2022). *Economic crime: From conception to response*. Routledge.
- Commission of the European Communities. (1997). *Com (97) 192 final Brussels 21 May 1997: Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on a Union Policy against corruption*. Eur-Lex: Access To European Union Law. Dostupné 11. březen 2023, z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1678468256404&uri=CELEX%3A51997DC0192>
- Council of Europe. (1981). *Recommendation No. R (81) 12 of the Committee of Ministers to member states on economic crime*. Dostupné 1. únor 2023, z https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016804cae97
- Council of the European Union. (2017). *Council Regulation (EU) 2017/1939 of 12 October 2017 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office ('the EPPO')*. Eur-Lex: Access To European Union Law. Dostupné 20. březen 2023, z <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>
- Častorál, Z. (2011). *Ekonomická kriminalita a management*. Univerzita Jana Amose Komenského Praha.
- Česká obchodní inspekce. (2023a). *O ČOI: Historie ochrany práv kupujících*. Dostupné 10. únor 2023, z <https://www.coi.cz/o-coi/historie-ochrany-prav-kupujicich/>
- Česká obchodní inspekce. (2023b). *O ČOI: Působnost úřadu*. Dostupné 10. únor 2023, z <https://www.coi.cz/o-coi/pusobnost-uradu/>
- Česká obchodní inspekce. (2023c). *O ČOI: Kontakty, inspektoráty*. Dostupné 10. únor 2023, z <https://www.coi.cz/kontakty-inspektoraty/>

Česká republika. (2000). *Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích*. Dostupné 20. březen 2023, z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=219/2000%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. (2001a). *Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)*. Dostupné 20. březen 2023, z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=320/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. (2001b). *Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony*. Dostupné 20. březen 2023, z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=265/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. (2001c). *Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů*. Dostupné 20. březen 2023, z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=120/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. (2008). *Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu*. Dostupné 20. březen 2023, z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=253/2008%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. (2009). *Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů*. Dostupné 23. únor 2023, z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česká republika. (2011). *Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů*. Dostupné 23. únor 2023, z https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=418/2011&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

ČSÚ. (2022). *HDP, národní účty: Hrubý domácí produkt (HDP) - Metodika*. Dostupné 3. červen 2023, z https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-

ČSÚ. (2023a). *Studenti a absolventi vysokých škol v České republice - 2001–2022: Absolventi vysokých škol v České republice (2001–2022)*. Dostupné 1. červen 2023,

z <https://www.czso.cz/csu/czso/studenti-a-absolventi-vysokych-skol-v-ceske-republice-gr402tsw19>

ČSÚ. (2023b). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3018

ČSÚ. (2023c). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3034

ČSÚ. (2023d). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3115

ČSÚ. (2023e). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3107

ČSÚ. (2023f). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3051

ČSÚ. (2023g). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3051

_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3085

ČSÚ. (2023h). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7E_M%7E_Z%7E_R%7E_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3077

ČSÚ. (2023ch). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7E_M%7E_Z%7E_R%7E_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3140

ČSÚ. (2023i). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7E_M%7E_Z%7E_R%7E_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3123

ČSÚ. (2023j). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7E_M%7E_Z%7E_R%7E_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3093

ČSÚ. (2023k). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7E_M%7E_Z%7E_R%7E_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3042

ČSÚ. (2023l). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7E_M%7E_Z%7E_R%7E_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3042

_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3026

ČSÚ. (2023m). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3069

ČSÚ. (2023n). *Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel podle jednotek věku - celkem*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3969&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33156&pvo=DEMD010-C&pvo=DEMD010-C&str=v480&u=v480__VUZEMI__100__3131

ČSÚ. (2023o). *Cizinci: Cizinci podle státního občanství k 31. 12. - územní srovnání*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31032&pvo=CIZ01&evo=v57516!_VUZEMI97-100-nezj_1&c=v23~2__RP2014MP12DP31

ČSÚ. (2023p). *Cizinci: Cizinci podle státního občanství k 31. 12. - územní srovnání*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=31032&pvo=CIZ01&evo=v57516!_VUZEMI97-100-nezj_1&c=v23~2__RP2021MP12DP31#w=

ČSÚ. (2023q). *Ekonomické subjekty: Vznik a zánik ekonomických subjektů - územní srovnání*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3550&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-411_null_&katalog=33695&pvo=ORG10&pvo=ORG10&evo=v1729!_VUZEMI97-100_1&c=v3~3__RP2014

ČSÚ. (2023r). *Ekonomické subjekty: Vznik a zánik ekonomických subjektů - územní srovnání*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3550&filtr=G%7EF_M%7EF_Z%7EF_R%7EF_P%7E_S%7E_U%7E301-501-401-202-

411_null_&katalog=33695&pvo=ORG10&pvo=ORG10&evo=v1729_!_VUZEMI97-100_1&c=v3~3__RP2021

ČSÚ. (2023s). *Zaměstnanost, nezaměstnanost: Obecná míra nezaměstnanosti v regionech soudržnosti a krajích - roční průměr*. Dostupné 1. červen 2023, z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=ZAM06&katalog=30853&&&str=v95&kodjaz=203>

ČSÚ. (2023t). *Území, sídelní struktura: Hustota obyvatel na km²*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=30829&pvo=RSO34&evo=v555_!_VUZEMI97-100H_1

ČSÚ. (2023u). *HDP, národní účty: Hrubý domácí produkt*. Dostupné 1. červen 2023, z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=NUCD05&skupId=4809&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_U~301-501-401-202-411_null_&&katalog=30832&&&str=v324&kodjaz=203#w=

Dianiška, G., Koprlová, G., Kubala, V., Strémy, T., & Vráblová, M. (2009). *Kriminologie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

Diblíková, S., Krejčová, S., Macháčková, R., & Rozum, J. (2001). *Přehled dokumentů Evropské Unie, Rady Evropy a Organizace spojených národů vztahujících se k problematice ekonomické kriminality: Trestní právo a ekonomická kriminalita*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. http://www.ok.cz/iksp/p_pram.html#p2001

Eck, J. E., & Clarke, R. V. (2010). *Analýza kriminality v 60 krocích*. Otevřená společnost. <https://www.otevrenaspolecnost.cz/download-publication/183>

Eurojust. (2023a). *About us: What we do*. Dostupné 13. únor 2023, z <https://www.eurojust.europa.eu/about-us/what-we-do>

Eurojust. (2023b). *About us: History*. Dostupné 13. únor 2023, z <https://www.eurojust.europa.eu/about-us/history>

- Eurojust. (2023c). *About us: Who we are*. Dostupné 13. únor 2023, z https://www.eurojust.europa.eu/about-us/who-we-are?pk_source=website&pk_medium=link&pk_campaign=homepage-bloc%E2%80%A6
- European Anti-Fraud Office. (2023a). *About us: History*. Dostupné 1. březen 2023, z https://anti-fraud.ec.europa.eu/about-us/history_en
- European Anti-Fraud Office. (2023b). *About us: What we do*. Dostupné 1. březen 2023, z https://anti-fraud.ec.europa.eu/about-us/what-we-do_en
- European Anti-Fraud Office. (2023c). *Contacts: General contact details*. Dostupné 2. březen 2023, z https://anti-fraud.ec.europa.eu/contacts/general-contact-details_en
- European Anti-Fraud Office. (2023d). *Investigations: Cooperation with investigative partners: Anti-fraud coordination service (AFCOS)*. Dostupné 1. březen 2023, z https://anti-fraud.ec.europa.eu/investigations/anti-fraud-coordination-service-afcoss_en
- European Judicial Network. (2023). *About EJN*. Dostupné 13. únor 2023, z <https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn2021/ContentDetail/EN/2/63>
- European Public Prosecutor's Office. (2023a). *About: Background*. Dostupné 13. únor 2023, z <https://www.eppo.europa.eu/en/background>
- European Public Prosecutor's Office. (2023b). *About: Structure and characteristics*. Dostupné 28. únor 2023, z <https://www.eppo.europa.eu/en/structure-and-characteristics>
- European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. (2022). *About Europol*. Dostupné 11. březen 2023, z <https://www.europol.europa.eu/about-europol>
- European Union. (2023). *Institutions, law, budget: European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol)*. Dostupné 11. březen 2023, z https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/europol_en
- Finanční analytický úřad. (2022). *O úřadu: Kdo jsme a co děláme?*. Dostupné 9. únor 2023, z <https://www.financnianalytickyyurad.cz/o-uradu>
- Fryšták, M. (2007). *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*. Key Publishing.
- Gřivna, T., Scheinost, M., Zoubková, I., Barilik, I. N., Bohuslav, L., Cejp, M., Drápal, J., Firstová, J., Háková, L., Holas, J., Hořák, J., Kudrlová, K., Marešová, A., Moulisová, M.,

- Musil, J., Tlapák Navrátilová, J., Podaná, Z., Říha, J., Tomášek, J., ... Zeman, P. (2019). *Kriminologie* (5. vyd.). Wolters Kluwer ČR.
- Chmelík, J., & Bruna, E. (2015). *Hospodářská a ekonomická trestná činnost*. Vysoká škola finanční a správní.
- Chmelík, J., Hájek, P., & Nečas, S. (2005). *Úvod do hospodářské kriminality*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Chmelík, J., Porada, V., Viktorová, J., & Bango, D. (2003). *Pozornost, úplatek a korupce*. Linde.
- Interpol. (2023a). *Who we are: Key dates*. Dostupné 13. únor 2023, z <https://www.interpol.int/Who-we-are/INTERPOL-100/Key-dates>
- Interpol. (2023b). *Who we are: What is INTERPOL?*. Dostupné 13. únor 2023, z <https://www.interpol.int/Who-we-are/What-is-INTERPOL>
- Konrád, Z., Musil, J., Němec, M., Porada, V., Protivinský, M., Prerad, V., Smil, J., & Suchánek, J. (1996). *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů* (2. rozš. vyd.). Policejní akademie České republiky.
- Koprlová, J. (2008). Ekonomické a právní aspekty současnej hospodárskej kriminality. In J. Neckář, M. Radvan, D. Selhánek, & J. Valdhans (Ed.), *Dny práva – 2008 – Days of Law: 2. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity* (s. 150–176). Masarykova univerzita.
<https://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/SBORNIK.pdf>
- Kraftová, I. (2020). *Regionální analýza: 2. část*. Interní materiál. Univerzita Pardubice.
- Kubanová, J. (2008). *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi* (3. dopl. vyd.). Statis.
- Manning, G. A. (2011). *Financial investigation and forensic accounting* (3th ed.). CRC Press.
- Ministerstvo spravedlnosti České republiky. (2020). *Protikorupční dokumenty vlády*. Justice.cz: Boj proti korupci. Dostupné 15. listopad 2022, z <https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/>
- Musil, J., Konrád, Z., & Suchánek, J. (2004). *Kriminalistika* (2. přeprac. a dopl. vyd.). C. H. Beck.

Nejvyšší kontrolní úřad. (2023a). *O nás*. Dostupné 3. únor 2023, z <https://www.nku.cz/cz/o-nas/>

Nejvyšší kontrolní úřad. (2023b). *Sídlo NKÚ*. Dostupné 10. únor 2023, z <https://www.nku.cz/cz/pro-media/sidlo-nku/>

Ondrejkovič, P. (2011). *Kriminológia pre sociológov, sociálnych pracovníkov a sociálnych pedagógov*. Univerzita Konštantína Filozofa.

Pavol, S., & Skaloš, M. (2017). Vybrané aspekty hospodárskej kriminality ohrozujúce trhovú ekonomiku. In M. Fryšták & M. Hrušáková (Ed.), *Nové jevy v hospodárskej kriminalitě se zaměřením na kriminalitu finanční* (s. 82–97). Masarykova univerzita.

<https://munispace.muni.cz/library/catalog/book/957>

Policie ČR. (2013). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2012*. Dostupné 23. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx>

Policie ČR. (2014). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2013*. Dostupné 23. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2013.aspx>

Policie ČR. (2015). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2014*. Dostupné 23. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2014.aspx>

Policie ČR. (2016). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2015*. Dostupné 23. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2015.aspx>

Policie ČR. (2017). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2016*. Dostupné 23. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/statistiky-kriminalita-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2016.aspx>

Policie ČR. (2018). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2017*. Dostupné 23. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2017.aspx>

- Policie ČR. (2019). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2018*. Dostupné 23. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2018.aspx>
- Policie ČR. (2020). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2019*. Dostupné 23. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>
- Policie ČR. (2021). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2020*. Dostupné 23. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>
- Policie ČR. (2022). *Kriminalita: Statistické přehledy kriminality za rok 2021*. Dostupné 29. listopad 2022, z <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2021.aspx>
- Policie ČR. (2023). *Útvary Policie ČR: Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV*. Dostupné 3. únor 2023, z <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skpvc.aspx>
- Porada, V., Bradáč, A., Dogoši, M., Hájek, P., Hlava, J., Hundák, Š., Chmelík, J., Janíček, P., Karas, V., Kasanický, G., Kučera, V., Malý, K., Pršal, V., Rak, R., Rybář, M., Straus, J., & Strejc, P. (2001). *Kriminalistika*. Akademické nakladatelství CERM.
- Rider, B. (Ed.). (2015). *Research handbook on international financial crime*. Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781783475797>
- Scheinost, M. (2011). Hospodářská kriminalita. In A. Marešová, M. Cejp, M. Martinková, M. Scheinost, & J. Vlach, *Analýza trendů kriminality v roce 2010* (s. 98–110). Institut pro kriminologii a sociální prevenci. http://www.ok.cz/iksp/p_stud.html#s2011
- Scheinost, M., Baloun, V., Kadeřábková, D., Krejčová, S., Nečada, V., Trdlíková, K., Diblíková, S., Macháčková, R., & Rozum, J. (2004). *Výzkum ekonomické kriminality*. Institut pro kriminologii a sociální prevenci. http://www.ok.cz/iksp/p_stud.html#s2004
- Svatoš, R. (2012). *Kriminologie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Šámal, P., Gřivna, T., Bohuslav, L., Novotný, O., Herczeg, J., Vanduchová, M., Dolenský, A., Hořák, J., Krupička, J., Rizman, S., Šmerda, R., Tomášek, M., & Vokoun, R. (2022). *Trestní právo hmotné* (9. přeprac. vyd.). Wolters Kluwer ČR.

Šámal, P., Púry, F., Sotolář, A., & Štenglová, I. (2001). *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. C. H. Beck.

Teryngel, J. (1991). *Podnikání, hospodářské a majetkové trestné činy*. Prospektrum.

Tuleja, P. (2008). Možnosti měření regionálních disparit – Nový pohled. In *Regionální disparity – jejich pojetí, klasifikace a měření: Sborník přednášek* (s. 1–10). MPRA Paper. <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/11688/>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. (2023). *O úřadu: Historie úřadu*. Dostupné 10. února 2023, z <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

Válková, H., Kuchta, J., Buriánek, J., Černíková, V., Čírtková, L., Hulmáková, J., Netík, K., & Zezulová, J. (2012). *Základy kriminologie a trestní politiky* (2. vyd.). C. H. Beck.

Válková, H., Kuchta, J., Hulmáková, J., Buriánek, J., Černíková, V., Čírtková, L., Firstová, J., Netík, K., & Smejkal, V. (2019). *Základy kriminologie a trestní politiky* (3. vyd.). C. H. Beck.

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A: Seznam vybraných trestných činů	109
PŘÍLOHA B: Seznam hospodářských trestných činů podle trestního zákoníku.....	115
PŘÍLOHA C: Seznam hospodářských trestných činů podle policejních statistik	119
PŘÍLOHA D: Trend počtu RTČ v letech 2012 až 2021 v jednotlivých krajích i celé České republice.....	121
PŘÍLOHA E: Vztah mezi kriminogenními faktory a počtem RTČ v krajích České republiky v roce 2014.....	123
PŘÍLOHA F: Vztah mezi kriminogenními faktory a počtem RTČ v krajích České republiky v roce 2021.....	125

PŘÍLOHA A: Seznam vybraných trestných činů

Trestné činy proti majetku

Obohacovací trestné činy

Krádež prostá (§ 205)

Zpronevěra (§ 206)

Podvod (§ 209)

Krádeže železničních zásilek (§ 205, 206, 209)

Krádeže poštovních zásilek (§ 205, 206, 209)

Krádeže silničních zásilek (§ 205, 206, 209)

Krádeže leteckých zásilek (§ 205, 206, 209)

Krádeže lodních zásilek (§ 205, 206, 209)

Podvody v sociálním zabezpečení a nemocenském pojištění (§ 209)

Pojistný podvod (§ 210)

Úvěrový podvod (§ 211)

Dotační podvod (§ 212)

Provozování nepoctivých her a sázek (§ 213)

Poškozovací trestné činy

Porušení povinnosti při správě cizího majetku

- Porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220)
- Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti (§ 221)

Poškození věřitele (§ 222)

Zvýhodnění věřitele (§ 223)

Způsobení úpadku (§ 224)

Porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225)

Pletichy v insolvenčním řízení (§ 226)

Poškozování cizí věci (§ 228)

Neoprávněný přístup a poškození záznamu v počítačovém systému, opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla

- Neoprávněný přístup k počítačovému systému a neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací (§ 230)
- Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231)
- Neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací z nedbalosti (§ 232)

Neoprávněné užívání („furtum usus“)

Neoprávněné užívání cizí věci mimo motorového vozidla (§ 207)

Neoprávněné užívání cizí věci – motorového vozidla (§ 207)

Trestné činy postihující legalizace výnosů z trestné činnosti

Legalizace výnosů z trestné činnosti

- Legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216)
- *Podílnictví (§ 214) – později začleněno*
- Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217)
- *Podílnictví z nedbalosti (§ 215) – později začleněno*

Trestné činy hospodářské

Trestné činy proti měně a platebním prostředkům

Padělání a pozměnění peněz (§ 233)

Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234)

Ostatní trestné činy proti měně

- Udávání padělaných a pozměněných peněz (§ 235)

- Výroba a držení padělatelského náčiní a zařízení určeného k neoprávněnému získání platebního prostředku (§ 236)
- Neoprávněná výroba peněz (§ 237)
- Ohrožování oběhu tuzemských peněz (§ 239)

Trestné činy daňové, poplatkové a devizové

Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240)

Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241)

Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 243)

Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží (§ 244)

Padělání a pozměnění známek a kolků

- Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti (§ 245)
- Padělání a pozměnění známek (§ 246)

Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou

Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248)

Neoprávněné vydání cenného papíru (§ 249)

Manipulace s kurzem investičních nástrojů (§ 250)

Neoprávněné podnikání (§ 251)

Neoprávněné provozování hazardní hry (§ 252)

Poškozování spotřebitele (§ 253)

Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254)

Zneužití informací, postavení v obchodním styku

- Zneužití informace v obchodním styku (§ 255)
- Zneužití postavení v obchodním styku (§ 255a)

Zjednání výhody a pletichy při zadání veřejné zakázky, veřejné soutěži a veřejné dražbě

- Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256)
- Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné dražbě (§ 257)
- Pletichy při veřejné dražbě (§ 258)

Vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy

- Vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy (§ 259)
- Poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260)

Porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 261)

Porušení předpisů, povinností a zkreslení údajů o vývozu zboží a technologií dvojího užití

- Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262)
- Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263)
- Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 264)

Porušení předpisů zahraničního obchodu s vojenským materiálem

- Provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265)
- Porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266)
- Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem (§ 267)

Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu

Porušení práv k ochranné známce a jiným označením (§ 268)

Porušení chráněných průmyslových práv (§ 269)

Porušení autorského práva, práv k databázím

- Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 270)
- Padělání a napodobení díla výtvarného umění (§ 271)

Ostatní hospodářské trestné činy

Poškození cizích práv (§ 181)

Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183)

Lichva (§ 218)

Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227)

Zneužívání vlastnictví (§ 229)

Ohrožení devizového hospodářství (§ 247)

Vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280)

Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivými a jinými látkami ovlivňujícími užitečnost hospodářských zvířat (§ 305)

Šíření nakažlivé nemoci zvířat a škůdce užitkových rostlin

- Šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306)
- Šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307)

Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337)

Havárie a provozní poruchy mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních

Havárie a provozní poruchy mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních z nedbalosti

- Obecné ohrožení z nedbalosti (§ 273)
- Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274)
- Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti (§ 277)
- Poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti (§ 294)

- Poškození vodního zdroje (§ 294a)
- Poškození lesa (§ 295)
- Neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)
- Neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu (§ 298a)
- Poškození chráněných částí přírody (§ 301)
- Opilství (§ 360)

Havárie a provozní poruchy mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních úmyslné

- Poškození cizí věci (§ 228)
- Obecné ohrožení (§ 272)
- Ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274)
- Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276)
- Poškození geodetického bodu (§ 278)
- Poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293)
- Poškození vodního zdroje (§ 294a)
- Poškození lesa (§ 295)
- Neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)
- Neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu (§ 298a)
- Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299)
- Poškození chráněných částí přírody (§ 301)
- Opilství (§ 360)

Zdroj: vlastní zpracování podle (Česká republika, 2009; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022; Šámal et al., 2022)

PŘÍLOHA B: Seznam hospodářských trestných činů podle trestního zákoníku

Hlava V – Trestné činy proti majetku

§ 205 – Krádež

§ 206 – Zpronevěra

§ 207 – Neoprávněné užívání cizí věci

§ 208 – Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

§ 209 – Podvod

§ 210 – Pojistný podvod

§ 211 – Úvěrový podvod

§ 212 – Dotační podvod

§ 213 – Provozování nepoctivých her a sázek

§ 216 – Legalizace výnosů z trestné činnosti

§ 216a – Zvláštní ustanovení o trestání

§ 217 – Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti

§ 217a – Společné ustanovení

§ 218 – Lichva

§ 219 – Zatajení věci

§ 220 – Porušení povinnosti při správě cizího majetku

§ 221 – Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti

§ 222 – Poškození věřitele

§ 223 – Zvýhodnění věřitele

§ 224 – Způsobení úpadku

§ 225 – Porušení povinnosti v insolvenčním řízení

§ 226 – Pletichy v insolvenčním řízení

§ 227 – Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku

§ 228 – Poškození cizí věci

§ 229 – Zneužívání vlastnictví

§ 230 – Neoprávněný přístup k počítačovému systému a neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací

§ 231 – Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat

§ 232 – Neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací z nedbalosti

Hlava VI – Trestné činy hospodářské

Díl 1 – Trestné činy proti měně a platebním prostředkům

§ 233 – Padělání a pozměnění peněz

§ 234 – Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku

§ 235 – Udávání padělaných a pozměněných peněz

§ 236 – Výroba a držení padělatelského náčiní a zařízení určeného k neoprávněnému získání platebního prostředku

§ 237 – Neoprávněná výroba peněz

§ 238 – Společné ustanovení

§ 239 – Ohrožování oběhu tuzemských peněz

Díl 2 – Trestné činy daňové, poplatkové a devizové

§ 240 – Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

§ 241 – Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby

§ 242 – Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

§ 243 – Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení

§ 244 – Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží

§ 245 – Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti

§ 246 – Padělání a pozměnění známek

§ 247 – Ohrožení devizového hospodářství

Díl 3 – Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou

§ 248 – Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže

§ 248a – Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

§ 249 – Neoprávněné vydání cenného papíru

§ 250 – Manipulace s kurzem investičních nástrojů

§ 251 – Neoprávněné podnikání

§ 252 – Neoprávněné provozování hazardní hry

§ 253 – Poškozování spotřebitele

§ 254 – Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

§ 255 – Zneužití informace v obchodním styku

§ 255a – Zneužití postavení v obchodním styku

§ 256 – Zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě

§ 257 – Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži

§ 258 – Pletichy při veřejné dražbě

§ 259 – Vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy

§ 260 – Poškození finančních zájmů Evropské unie

§ 261 – Porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou

§ 262 – Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití

§ 263 – Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití

§ 264 – Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití

§ 265 – Provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence

§ 266 – Porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem

§ 267 – Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem

Díl 4 – Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu

§ 268 – Porušení práv k ochranné známce a jiným označením

§ 269 – Porušení chráněných průmyslových práv

§ 270 – Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

§ 271 – Padělání a napodobení díla výtvarného umění

Zdroj: převzato (Česká republika, 2009)

PŘÍLOHA C: Seznam hospodářských trestných činů podle policejních statistik

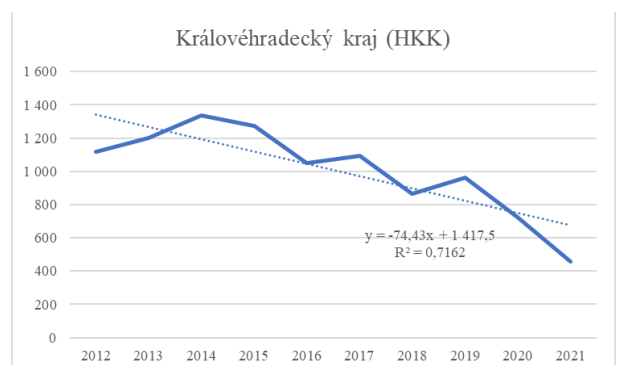
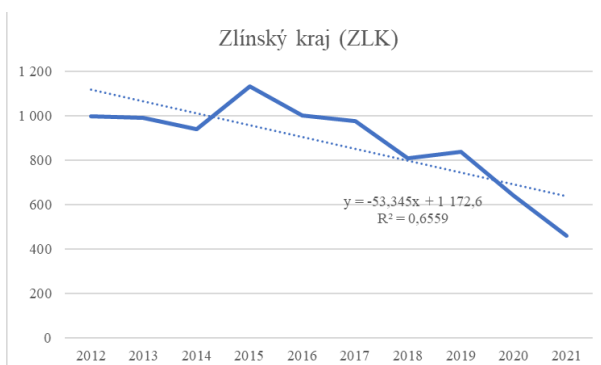
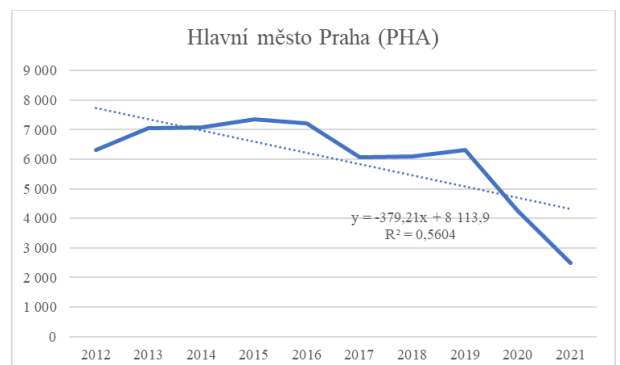
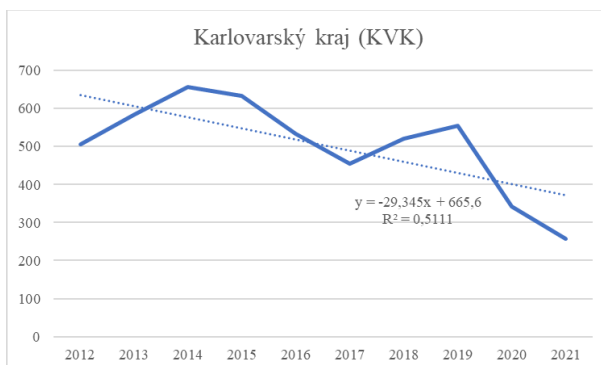
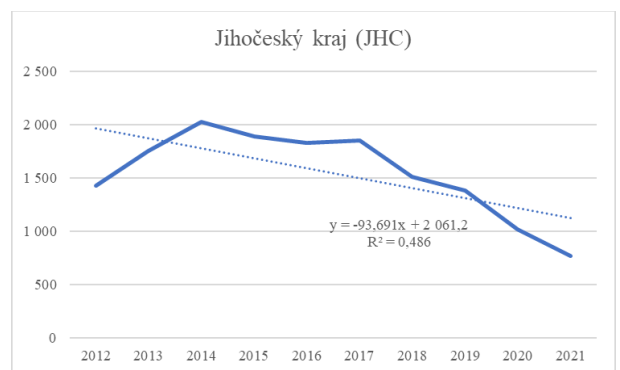
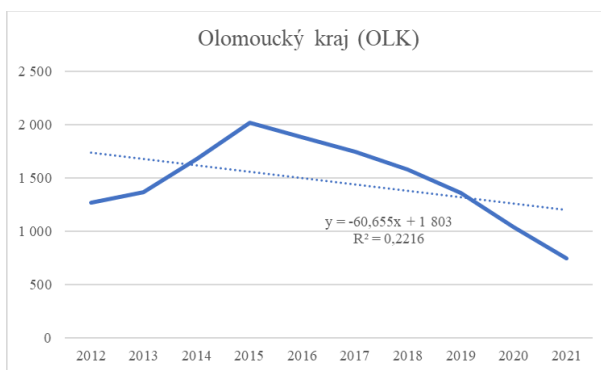
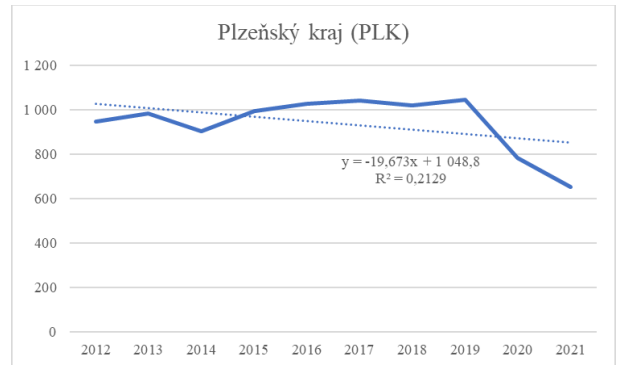
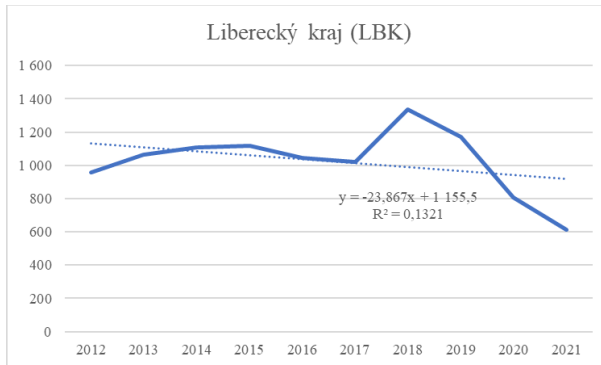
801	porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248)
803	neoprávněné podnikání (§ 251)
806	poškození spotřebitele (§ 253)
807	porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou, pašování (§ 261)
808	zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254)
810	porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225)
812	krádež prostá (§ 205)
813	neoprávněné užívání cizí věci mimo motorového vozidla (§ 207)
814	poškození cizí věci (§ 228)
815	podvody v sociálním zabezpečení a nemocenském pojištění (§ 209)
816	padělání a pozměnění peněz (§ 233)
819	zkrácení daně (§ 240)
820	zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329)
821	přijetí úplatku (§ 331)
822	poškození věřitele (§ 222)
823	padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348)
824	nedovolená výroba a držení pečetidla státní pečeti a úředního razítka (§ 349)
825	ohrožování zdraví závadnými potravinami (§ 156, 157)
827	neoprávněné užívání cizí věci – motorového vozidla (§ 207)
828	porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182)
829	zpronevěra (§ 206)
830	podvod (§ 209)
831	zjednání výhody a pletichy při zadání veřejné zakázky, veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256, 257, 258)
832	porušení předpisů, povinností a zkreslení údajů o vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262, 263, 264)
833	zneužití informací, postavení v obchodním styku (§ 255, 255a)
834	neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry (§ 252)
835	porušení předpisů o nálepkách k označení zboží (§ 244)
836	neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180)
837	ostatní tr. činy proti měně (§ 235, 236, 237, 239)
838	neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234)
839	porušení předpisů o zahraničního obchodu s vojenským materiálem (§ 265, 266, 267)
840	krádeže železničních zásilek (§ 205, 206, 209)
841	krádeže poštovních zásilek (§ 205, 206, 209)
842	krádeže silničních zásilek (§ 205, 206, 209)
843	krádeže leteckých zásilek (§ 205, 206, 209)
844	krádeže lodních zásilek (§ 205, 206, 209)
845	maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 330)
846	podplácení (§ 332)
847	nepřímé úplatkářství (§ 333)
848	zvýhodnění věřitele (§ 223)
849	pletichy v insolvenčním řízení (§ 226)
850	ohrožení nebo poškození životního prostředí úmyslné (§ 293, 294a, 295, 297, 298, 298a, 299, 301)

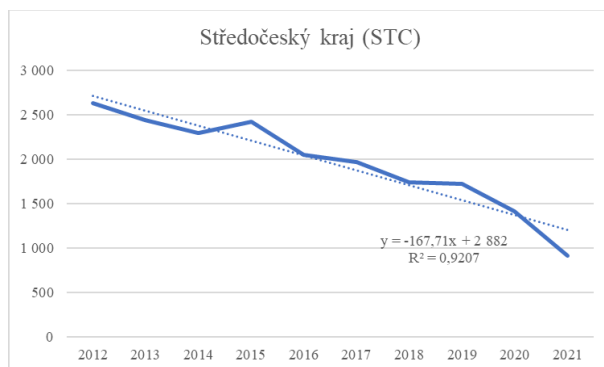
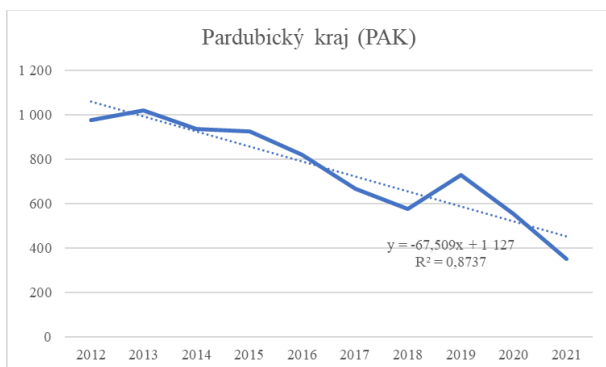
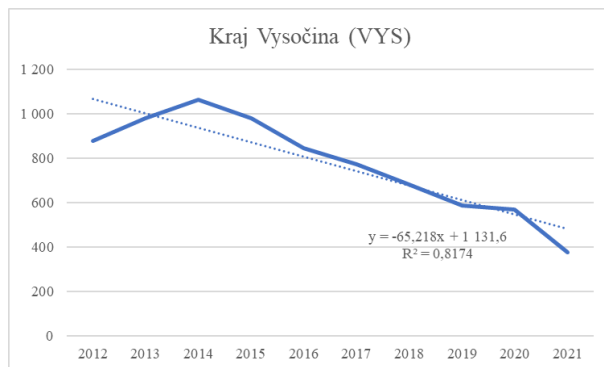
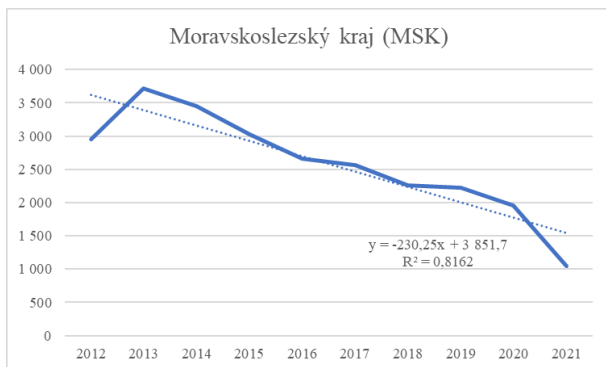
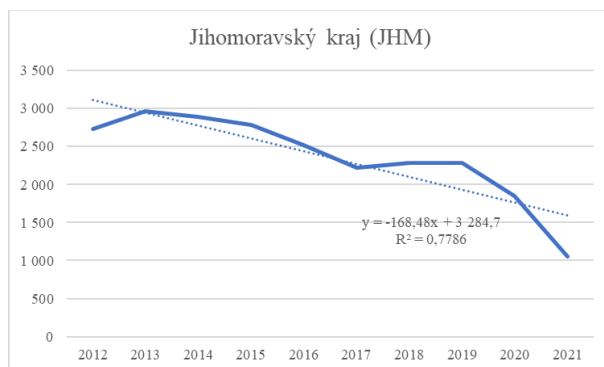
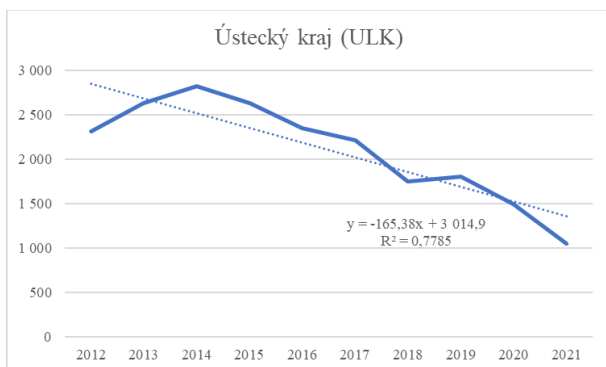
851	ohrožení nebo poškození životního prostředí z nedbalosti (§294, 294a, 295, 297, 298, 300, 301)
852	způsobení úpadku (§ 224)
853	neoprávněné vydání cenného papíru (§ 249)
854	manipulace s kurzem investičních nástrojů (§ 250)
855	nedovolená výroba a držení radioaktivního materiálu (§ 281, 282)
856	padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely (§ 245)
857	padělání a pozměnění známek (§ 246)
858	pytláctví (§ 304)
859	porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti (§ 221)
861	porušení práv k ochranné známce a jiným označením (§ 268)
862	porušení chráněných průmyslových práv (§ 269)
865	neoprávněný přístup a poškození záznamu v počítačovém systému, opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla (§ 230, 231, 232)
866	provozování nepoctivých her a sázek (§ 213)
867	porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 270)
868	padělání a napodobení díla výtvarného umění (§ 271)
869	porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220)
870	havárie a provozní poruchy mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních z nedbalosti (§ 273, 274, 277, 294, 294a, 295, 298, 298a, 301, 360)
871	havárie a provozní poruchy mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních úmyslné (§ 228, 272, 274, 276, 278, 293, 294a, 295, 298, 298a, 299, 301, 360)
872	vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy (§ 259)
873	poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260)
874	legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216)
875	legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217)
880	pojistný podvod (§ 210)
881	úvěrový podvod (§ 211)
882	dotlační podvod (§ 212)
885	nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 243)
886	neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241)
887	poškození cizích práv (§ 181)
888	porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183)
889	lichva (§ 218)
891	porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227)
892	zneužívání vlastnictví (§ 229)
893	ohrožení devizového hospodářství (§ 247)
894	vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280)
895	neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivými a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat (§ 305)
896	šíření nakažlivé nemoci zvířat a škůdce užitkových rostlin (§ 306, 307)
897	maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337)
898	týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře (§ 302, 302a, 303)
800–899	hospodářská kriminalita

Zdroj: převzato (Policie ČR, 2022)

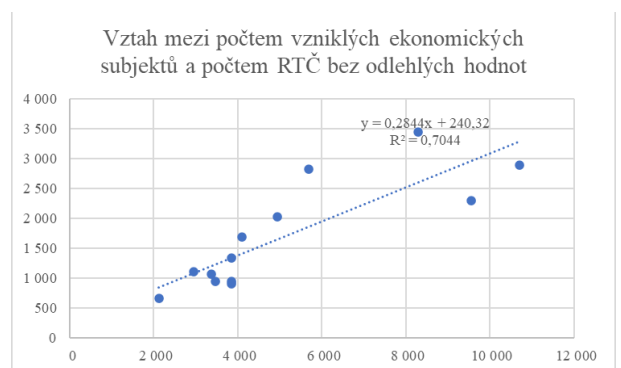
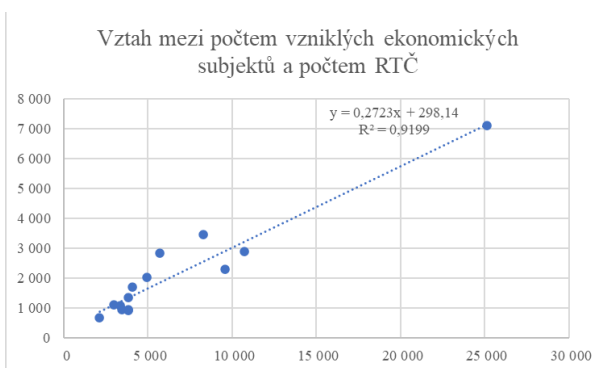
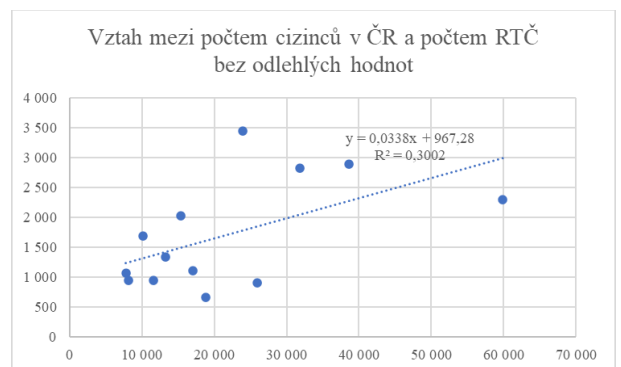
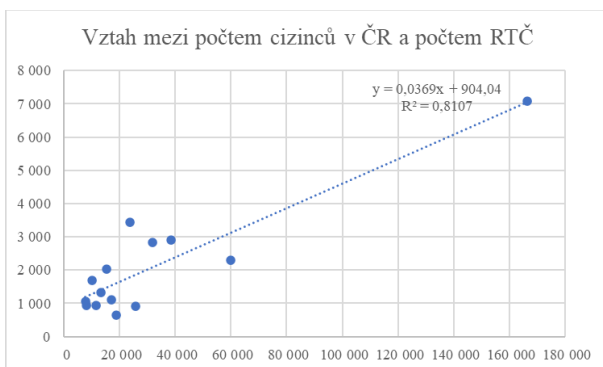
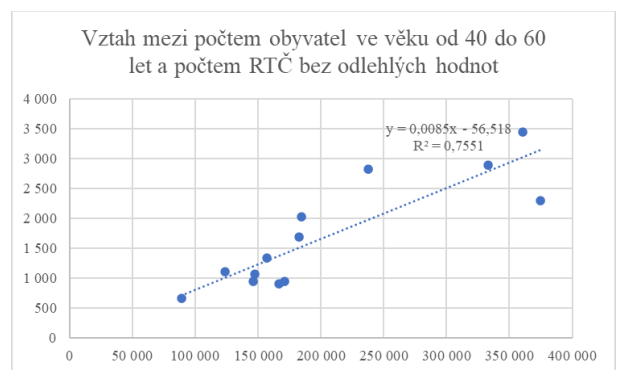
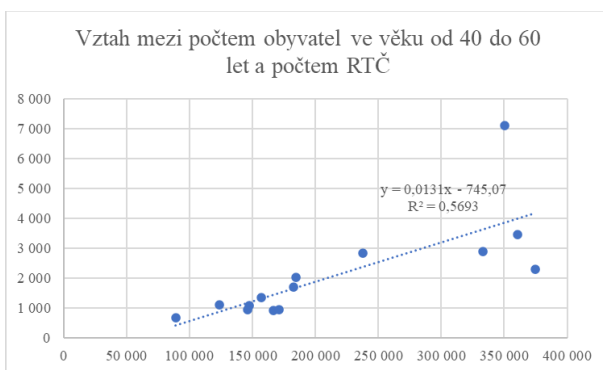
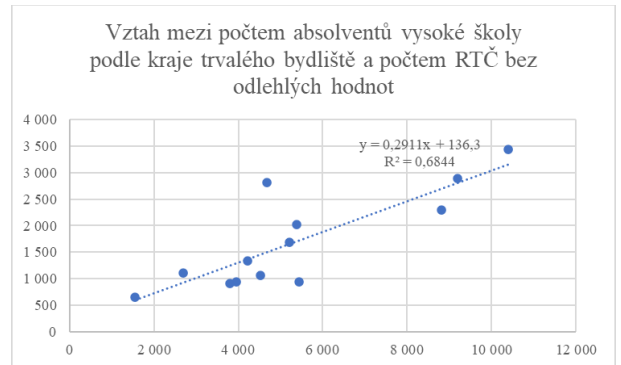
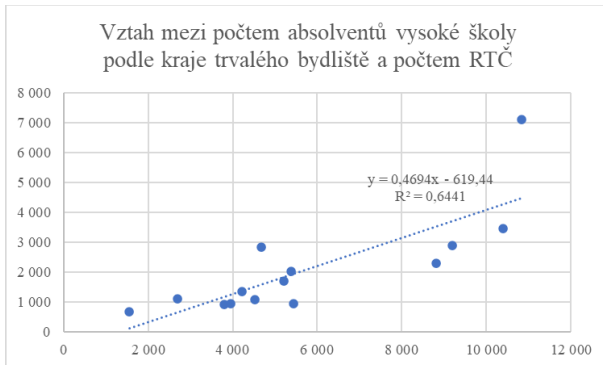
PŘÍLOHA D: Trend počtu RTC v letech 2012 až 2021 v jednotlivých krajích i celé České republice

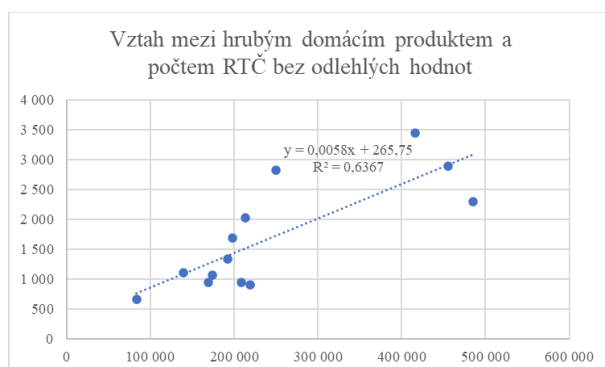
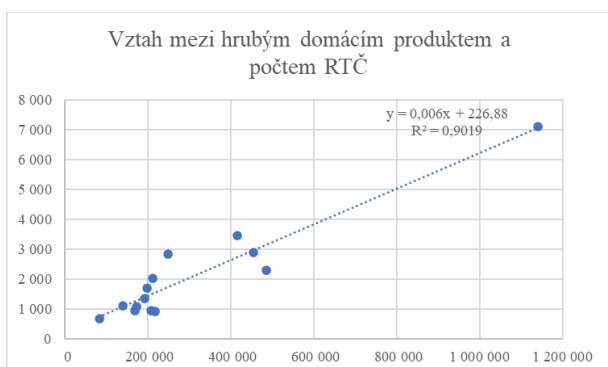
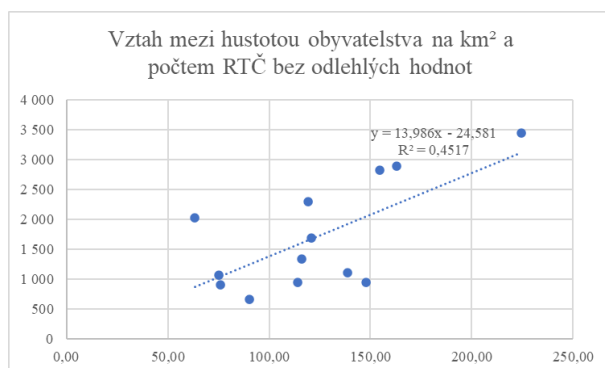
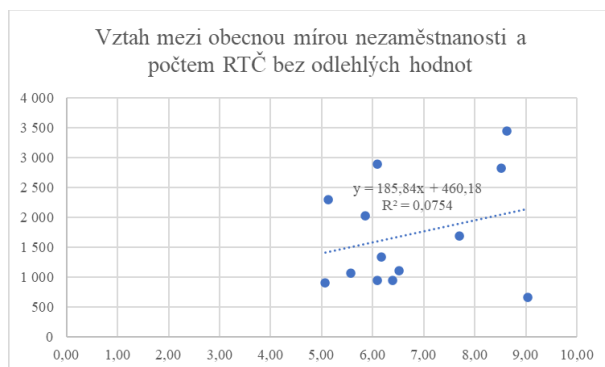
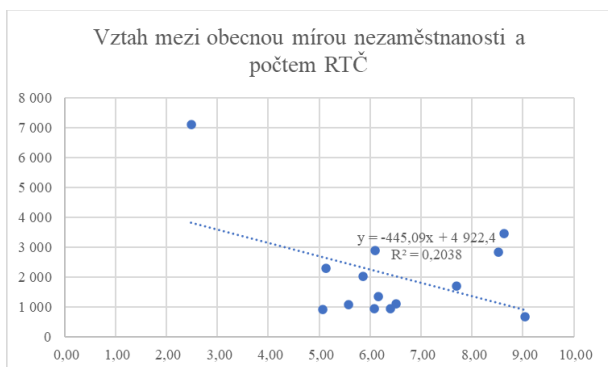

Zdroj: vlastní zpracování podle (Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)

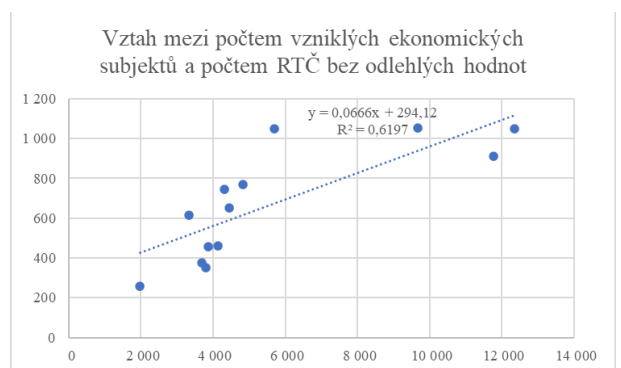
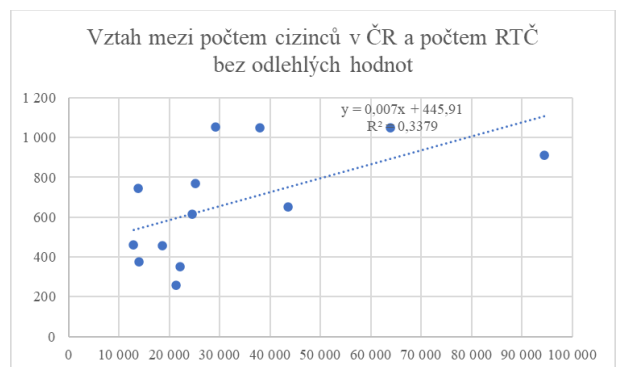
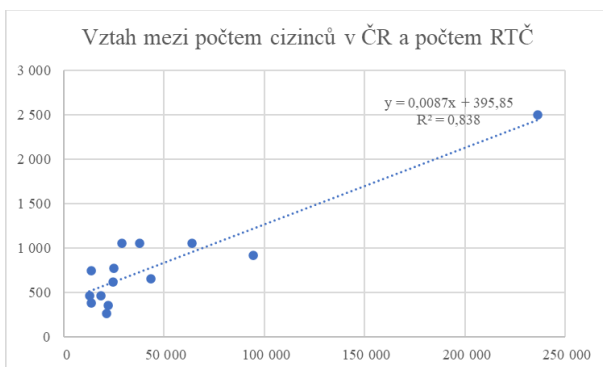
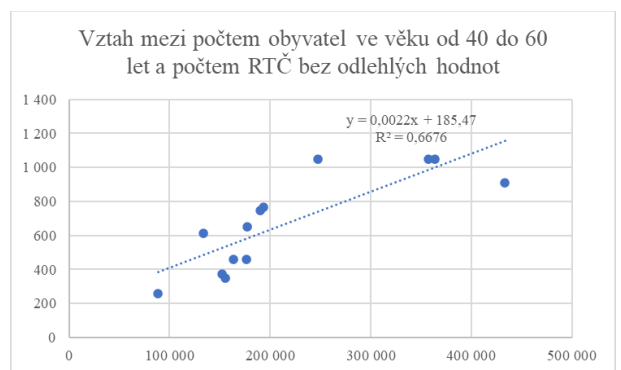
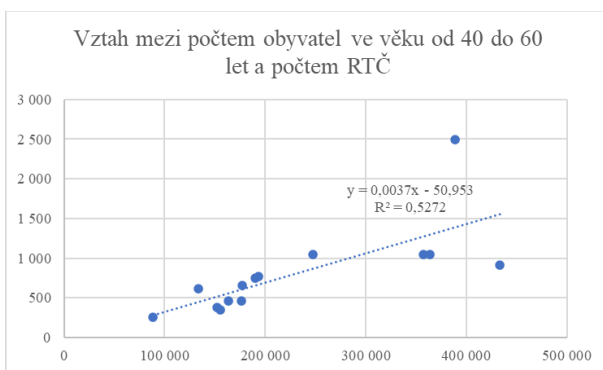
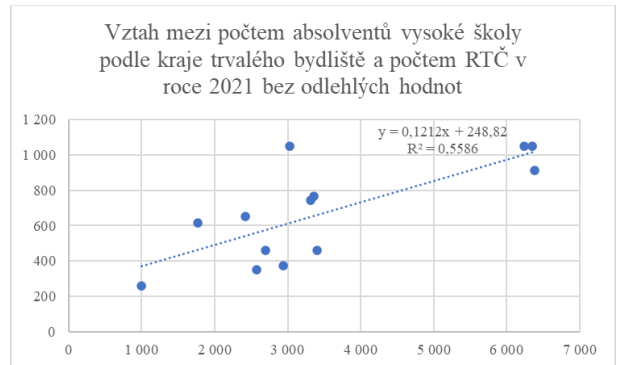
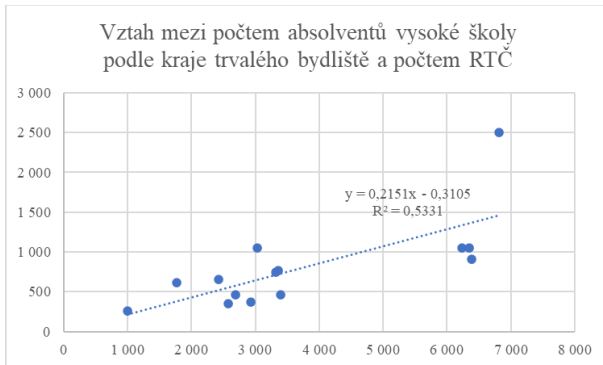
PŘÍLOHA E: Vztah mezi kriminogenními faktory a počtem RTČ v krajích České republiky v roce 2014

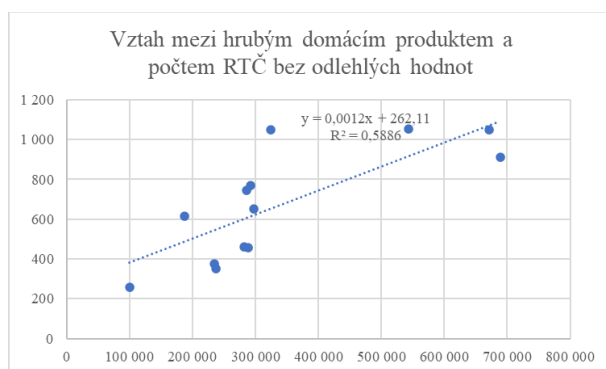
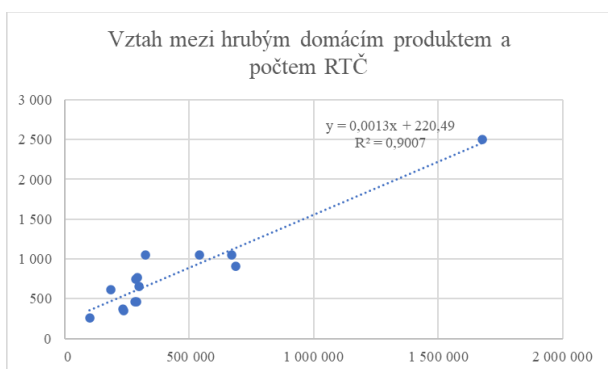
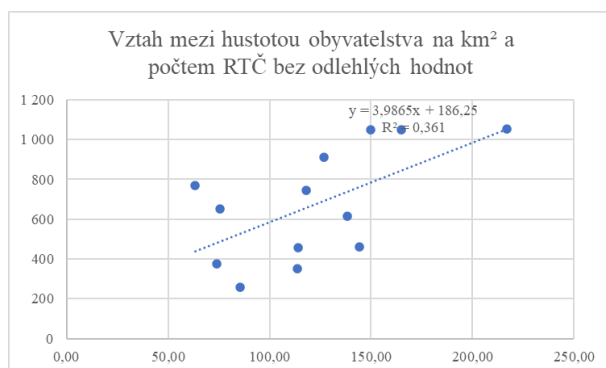
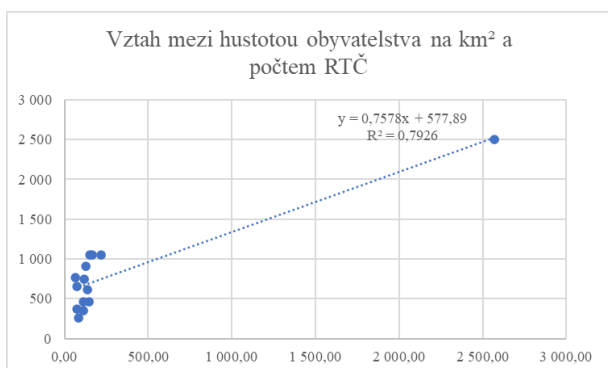
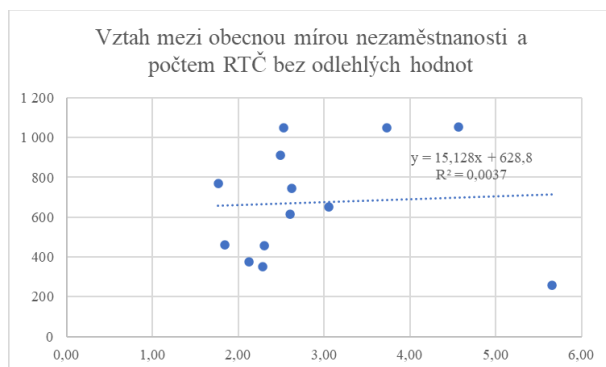
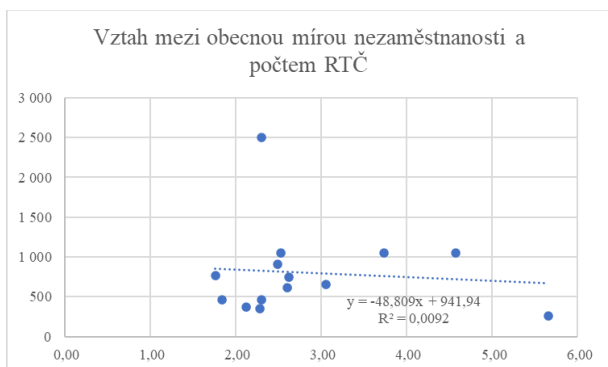

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023a; ČSÚ, 2023b; ČSÚ, 2023c; ČSÚ, 2023d; ČSÚ, 2023e; ČSÚ, 2023f; ČSÚ, 2023g; ČSÚ, 2023h; ČSÚ, 2023ch; ČSÚ, 2023i; ČSÚ, 2023j; ČSÚ, 2023k; ČSÚ, 2023l; ČSÚ, 2023m; ČSÚ, 2023n; ČSÚ, 2023o; ČSÚ, 2023p; ČSÚ, 2023q; ČSÚ, 2023r; ČSÚ, 2023s; ČSÚ, 2023t; ČSÚ, 2023u; Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)

PŘÍLOHA F: Vztah mezi kriminogenními faktory a počtem RTČ v krajích České republiky v roce 2021

Zdroj: vlastní zpracování podle (ČSÚ, 2023a; ČSÚ, 2023b; ČSÚ, 2023c; ČSÚ, 2023d; ČSÚ, 2023e; ČSÚ, 2023f; ČSÚ, 2023g; ČSÚ, 2023h; ČSÚ, 2023ch; ČSÚ, 2023i; ČSÚ, 2023j; ČSÚ, 2023k; ČSÚ, 2023l; ČSÚ, 2023m; ČSÚ, 2023n; ČSÚ, 2023o; ČSÚ, 2023p; ČSÚ, 2023q; ČSÚ, 2023r; ČSÚ, 2023s; ČSÚ, 2023t; ČSÚ, 2023u; Policie ČR, 2013; Policie ČR, 2014; Policie ČR, 2015; Policie ČR, 2016; Policie ČR, 2017; Policie ČR, 2018; Policie ČR, 2019; Policie ČR, 2020; Policie ČR, 2021; Policie ČR, 2022)